

Ο ΦΟΙΝΙΞ

ΣΥΓΓΡΑΜΜΑ ΠΕΡΙΟΔΙΚΟΝ

ΤΟΜΟΣ Α΄.

ΦΥΛΛΑΔΙΟΝ Θ΄. ΝΟΕΜΒΡΙΟΣ 1853.

ΕΤΟΣ Α΄.

Συντάκται:

ΚΑΝΤΑΣ ΠΕΡΕΥΣ ΦΩΤΙΟΣ
ΦΙΛΗΤΑΣ ΧΡΙΣΤΟΦΟΡΟΣ.
ΜΑΥΡΟΜΑΤΗΣ ΑΝΔΡΕΑΣ.
ΟΙΚΟΝΟΜΙΑΝΣ ΙΩΑΝΝΗΣ Ν.
ΣΑΚΕΔΔΑΡΟΠΟΥΛΟΣ ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΣ.
ΒΡΑΪΛΑΣ ΠΕΤΡΟΣ.
ΙΔΡΩΜΕΝΟΣ ΜΙΧΑΗΛ.

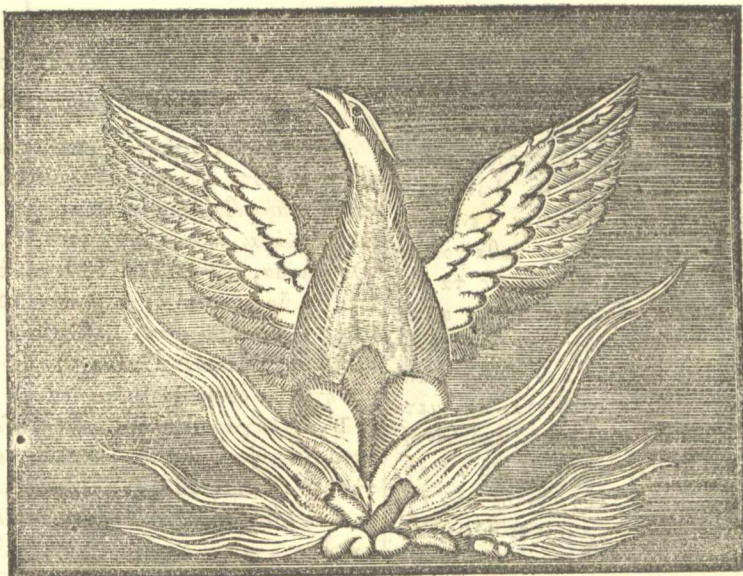
ΛΑΖΑΡΑΣ ΠΑΝΑΓΙΩΤΗΣ.
ΖΑΒΙΤΖΙΑΝΟΣ ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΣ.
ΛΑΒΡΑΝΟΣ ΧΡΙΣΤΟΦΟΡΟΣ.
ΤΥΠΑΛΔΟΣ ΠΡΕΤΕΝΤΕΡΗΣ ΧΑΡΑΛΑΜΠΗΣ.
ΚΟΓΕΒΙΝΑΣ ΑΓΓΕΛΟΣ.
ΠΑΣΧΑΛΗΣ ΑΝΔΡΕΑΣ.
ΣΤΑΜΑΤΕΛΟΣ ΙΩΑΝΝΗΣ Ν.

ΕΝ ΚΕΡΚΥΡΑ,

ΤΥΠΟΓΡΑΦΕΙΟΝ ΕΡΜΗΣ

Α. Τερζάκη και Θ. Ρωμαίου.

1853.

Ο Φ Ο Ι Ν Ι Ε

ΦΥΛΛΑΔΙΟΝ Θ'.

ΤΟΜΟΣ Α'.

ΝΟΕΜΒΡΙΟΣ 1853.

ΕΚΘΕΣΙΣ

ΤΗΣ ΤΑΥΡΙΚΗΣ ΧΕΡΣΟΝΗΣΟΥ

ἤτοι

ΤΗΣ ΛΕΓΟΜΕΝΗΣ ΜΙΚΡΑΣ ΤΑΤΑΡΙΑΣ.

(Συνέχεια, ἴδε προηγούμενον φυλλάδιον.)

Μετὰ τοὺς Ῥωμαίους ὕστερον, κατὰ τὸν ΙΓ'. αἰῶνα, ὅτε οἱ δυτικοὶ βασιλεῖς καὶ δυνάσται τὸν κατὰ τῶν Σαρακηνῶν σταυροφορικὸν πόλεμον συνεκρότουσαν, τὸ δὲ ἐν Κωνσταντινουπόλει κράτος ἐξ ἀνατολῶν, καὶ δυτικῶν, καὶ βορρᾶ, καὶ θαλάσσης ἐπηρεαζόμενον ἀδιαλείπτως ἠύρισκετο ἐν ἀδυναμίᾳ, πλεῖσάντες οἱ Γενοῦται μετὰ στόλου ἰσχυροῦ εἰς τὸν Εὐξείνιον πόντον, ἐκυρίευσαν ἐπὶ τῆς Ταυρικῆς χερσονήσου τὴν πόλιν Θεοδοσίαν, τὴν ἄλλως Καφφᾶν, ἐμπόριον ἐνταῦθα ἀξιολογώτατον καταστήσαντες, καὶ ἅμα ἀπλωθέντες καὶ εἰς ἄλλα τινὰ τῆς χερσονήσου παράλια.

Κατ' ἀρχὰς δὲ τοῦ αὐτοῦ ΙΓ'. αἰῶνος ἀκμάζων ἐνεφάνη ἐπὶ γῆς καὶ ὁ περιβόητος Γεργις-Χὰν (γεννηθεὶς μὲν ἐν ἔτει 1164, παρατείνας δὲ τὸ ζῆν ἕως ἔτους 1227) ὁ πολλῶν μὲν ἐθνῶν καὶ λαῶν κατα-

κυριεύσας, πολλὰς δὲ βασιλείας ἀναστατώσας, κατὰ τὴν Ἀσίαν καὶ τὴν Εὐρώπην, τὰς μὲν δι' ἑαυτοῦ, τὰς δὲ διὰ τῶν ὀπαδῶν καὶ οἰκείων, καὶ νέας καὶ ἄλλας δυναστείας συστήσάμενος. Ἐξ οὗ καὶ ἡ ΙΓ'. τῶν ἀπὸ Χ. ἐνιαυτῶν ἑκατονταετηρὶς αὕτη, οὐκ ἀπεικόντως ὑπὸ τῶν χρονολογούντων, ἑκατονταετηρὶς ἐπωνομάσθη Ταταρικῆ. Κατὰ ταύτην οὖν πλήθην συχνὰ ἐκ τῶν Γεργις-χαρίων τοὺς τῶν Τατάρων εἰσελάσαντες καὶ εἰς ἅπασαν τὴν Ταυρικὴν χερσονήσον, αὐτὴν τε δὴ καὶ τὰς περὶ αὐτὴν ἀπάσας κατεπόρθησαν καὶ καθυπέταξαν χώρας. Ὄθεν καὶ Ταταρίας ἐξ ἐκείνου ταύτην, ἀντὶ Σκυθίας τε καὶ Ταυροσκυθίας ὡς ἄχρις ἐκείνου κατωνομάζετο, Ταταρίαν δὲ Μικρὰν πρὸς ἀντιδιαστολὴν τῆς Ταταρίας τῆς Μεγάλης καλεῖσθαι τοῦ λοιποῦ ἐγένοντο αἴτιοι. Τοῦς μέντοι Γενοῦταις, μέρος τι τῆς παραθαλασσίου χερσονήσου κατέχοντες, καὶ ἐπὶ τῆς Θεοδοσίας ἤτοι τοῦ Καφφᾶ μάλιστα στηριζομένους, φρόν ἐπιτάξαντες αὐτοῖς μένειν εἶασαν κατὰ χώραν, καὶ ὡς ὑποτελεῖς ἐπ' ἀδείας τὴν ἐμπορίαν ἐργάζεσθαι.

Οὕτως οὖν οἱ Τάταροι τὸ ἀπὸ τοῦδε ἀπολύτως τε καὶ αὐτονόμως ἐφεξῆς ἀντὶ τῶν πάλαι ὀνομαζομένων Σκυθῶν, καὶ ἀντὶ τῶν ἀπαναστάντων τέως, καὶ πάντη τῆς χώρας ἐκλειοπύτων Ἑλλήνων τε καὶ Ῥωμαίων, ἐπὶ τῆς Ταυροσκυθίας αὐτοὶ δυνα-

στεύοντες, και Χάνην ἴδιον ἐξελέξαντο, και οὕτως ὠνόμασαν ὡς ὑπέρτατον βασιλεα τῆς ἐπικρατείας αὐτὸν, και ἀρχηγὸν αὐτοδέσποτον, ἐν ἔτει 1400.

Οἱ δὲ Γενοῦται, ἀφ' ὧν ἐκράτουν παραθαλασσίων, εἰ και τοῖς Τατάροις ἤδη ὑπόφοροι, και ἐξ αὐτῆς τέως τῆς Θεοδοσίας ὑπὸ τοῦ Β. Μωάμεθ, ἐν ἔτει 1475, ἐξώθησαν, τοῦ τῶν τινα Γενοῦτῶν ἀδρᾶ χρυσίου ἐπιδόσει διαφθειραντος· καθά γράφει παρῆδωκεν Ἰωάννης ὁ Ρέισκιος, ἐν ταῖς εἰς τὰ Φιλίππου τοῦ Κλουβερίου Γεωγραφικὰ ἰδίαις αὐτοῦ παρασημειώσειςι. Τὰ χρονικὰ ὅμως τῶν Σουλτάνων τῶν Ὀσμανιδῶν, τὰ ὑπὸ Ἰωάννου Λευγκλαυτοῦ ἀπὸ τῆς Τουρκικῆς γλώσσης ἐκλατινισθέντα, και μετὰ τῆς τοῦ Χαλκοκονδύλου ιστορίας τύποις ἐκδοθέντα, γράφουσι, ὅτι ἐκ πολιορκίας ἐκυριεύθη βία ὁ Καφράξ μετὰ τῶν πέριξ, ὑποστρατηγούντος τοῦ Γεδοῦκη, δεκάκις χιλίων Ἀζάπων, και ἰσαριθμῶν Γιανιτζάρων ἐκπολιορκησάντων τὸ ἄστυ. Οὐδὲν δὲ περὶ τῆς τοῦ Γενοῦτῆ προδοσίας τὰ χρονικὰ ταῦτα λέγουσι· προστιθέασι δὲ μόνον, ὅτι και οἱ Τάταροι τότε τοῖς Τούροις καθυπετάγησαν. Τοῦτο δὲ νοητέον, οὐχὶ ἀπλῶς και δι' ὅλου, ἀλλ' ἐν μέρει και κατά τι· ἐπιτεθέντων δηλονότι αὐτοῖς τότε παρὰ τῶν Ὀθωμανῶν προσδιορισμῶν τινων ὑποταγῆς τε και ὑποκλίσεως. Ἐπειδὴ:

Τοὺς Τατάρους ἐλευθέρους ὀπωσοῦν εἰσεῖτι ὄντας κχι αὐτονόμους, ἱστορηται ὅτι τελευταῖον ὑποδουλώσας ὑπέταξεν ὁ Σουλτάνος Μουράτης, μετὰ παρέλευσιν δηλαδὴ ἑκκτὸν και ἐννέα ἐνιαυτῶν ὕστερον· τουτέστιν ἐν ἔτει ἀπὸ Χ. 1584, σχέτιλιόν τι ἐκτοτε και ἀμενηνόν, και ὅλας ἄψυχον προβαλλομένους βασιλείας Ἰνδαλα.

Διήρκει δὲ ἡ τοιαύτη τῶν Τατάρων, οὕτως εἰπεῖν, δουλοκρασία ἐπὶ ἐνιαυτοῖς ἑκατὸν ἐννεήκοντα, ὕπερ ἐστίν, ἔως τοῦ Σωτηρίου ἔτους 1774· καθ' ἣ ἡ Μεγάλη τῶν Ρωσσιῶν Αὐτοκρατεία Αἰκατερίνα ἢ Β'. μετὰ τὰς ἐνδοξοὺς νίκας και τὰ θαυμαστά τρόπαια, ἀ κατὰ τῶν Ὀθωμανῶν ἦρε διά τε γῆς και θαλάσσης, νομοθετήσασα τούτοις τὴν εἰρήνην, κατηνάγκασεν αὐτοὺς πρὸς τοῖς ἄλλοις ἀπέχεσθαι τοῦ λοιποῦ τῆς Μικρᾶς τεύτης Ταταρίας, και παντελευθέραν αὐτὴν ἔασα και αὐτοδέσποτον· χαρισμένη μεγαλοπρεπῶς τε και μεγαλοψύχως τοῖς Τατάροις (ἢν σωφρονῶσι) τὸ ἀφ' ἐκυτῶν βασιλεύεσθαι, και κυρίου ἐκυτῶν καταστήσασα, οὐδ' ἤδη ὑποχειρίου εἶχεν ὑπὸ τὴν ἰδίαν αὐτῆς κυριότητα. Ὁ δὴπου και ἐπαίνου, οὐκ ἂν ἔχοι τις εἰπεῖν ὅσου, κατόρθωμα ἄξιον. Τὸ μὲν γὰρ αὐτόν τινα βασιλεῦειν, ἐκ τύχης πολλάκις, και ἐκ τῆς τῶν πραγμάτων φορᾶς περιγίνεται, τὸ δὲ βασιλεύειν ἄλλον, και τὸν ἤδη ἐπεχόμενον θρόνον ἐτέρῳ καταχαρίζεσθαι θέλειν, οὐκ ἐστίν ὅτε τοῦτο οὐκ ἐξ ἀρετῆς κατορθοῦται γινόμενον· ἔχει γὰρ ὀρθῶς τὸ ὑπὸ τοῦ Σοφοῦ ῥηθὲν ὅτι Habere regnum fortuna est, dare virtus.

ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ

Ἐν ᾧ δεκάς Ἄνδρῶν τῶν ἐκ τοῦ Σκυθικοῦ γένους περιωνύμων.

Α'. Ἀβαρις, ὁ ἐκ τῶν ὑπερβορίων Σκυθῶν· περὶ οὗ τὰ πλεῖστα τῶν λεγομένων μυθῶδη, και ἡ χρονολογία ἀμφιβαλλομένη. Οἱ μὲν γὰρ πρὸ τῶν Γραικῶν ἀκμάσαι τοῦτον ἱστόρησαν, οἱ δὲ περὶ τὴν Εἰ. Ὀλυμπιάδα, πρὸ Χ. ἔτει 760· οἱ δὲ περὶ τὴν ΚΑ. ἔτει 64 ὕστερον· οἱ δὲ περὶ τὴν ΝΔ'. ἔτει πρὸ Χ. 564· οἱ δὲ ἀπλῶς τοῦ Πυθαγόρου γενέσθαι φαίνονται αὐτὸν ἀρχαιότερον· Ἰάμβλιχος δὲ σύγχρονον, και μαθητεύσαι δὲ αὐτὸν Πυθαγόρα.

Β'. Ἀνάχαρσις, υἱὸς Γνούρου, φιλόσοφος, ὁ Ἀθήνησι διατρίψας, και παραβλῶν τῷ Σόλωνι, περὶ τὴν ΜΖ'. Ὀλυμπιάδα, ἐν ἔτει πρὸ Χ. 592.

Γ'. Ἰδιόθυρος ὁ Σκυθῶν βασιλεὺς, ὁ ἐπὶ τῆς Δαρείου κατὰ τῶν Σκυθῶν ἐπιστρατείας πείθων τοὺς Ἰώνων Τυράντους, τὸ τε Ἰστρου ζεύγμα λύσαντας ἀπαλλάττεσθαι· μὴ βουληθέντας δὲ, διὰ τὴν πρὸς Δαρεῖον πίστιν (ἡ δι' ἕτερον ἴσως πολιτικότερον σκοπὸν, ὡς ἄλλοι κρίνουσιν) ἀνδράποδα χρηστὰ και ἄδραστα καλῶν. Ἠκμαζε δὲ ἐν ἔτεσιν ὡσεὶ 500 πρὸ Χριστοῦ.

Δ'. Ἀτίας, ὃς ἔγραφε μεγαλοφρόνως πρὸς Φίλιππον «Σὺ μὲν ἄρχεις Μακεδόνων, ἀνθρώπων μαθηκτότων πολυμεῖν, ἐγὼ δὲ Σκυθῶν, οἳ και λιμῶ και δίψῃ μάχεσθαι δύνανται.» Τοὺς δὲ πρέσβεις τοῦ Φιλίππου, ψήχων τὸν ἵππον, ἠρώτησεν, εἰ τοῦτο ποιεῖ Φίλιππος. Ἰσμενίαν δὲ τὸν ἄριστον αὐλητὴν λαβὼν αἰχμάλωτον, ἐκέλευσεν αὐλῆσαι· θυμωζόντων δὲ τῶν ἄλλων, αὐτὸς ὤμοσεν, ἥδιον ἀκούειν τοῦ ἵππου χρεμετίζοντος. Ἐβασίλευε δὲ περὶ ἔτος τὸ πρὸ Χριστοῦ 440.

Ε'. Θεόδωρος ὁ ἐπικληθεὶς ἄθεος, ὁ μαθητεύσας παρὰ Ἀνικερίῃ και παρὰ Διονυσίῳ τῷ Διαλεκτικῷ, και παρὰ Ἀριστίπῳ. Ἐβίου δὲ περὶ τὴν ς'. Ὀλυμπιάδα, κατὰ τὸ 380 πρὸ Χριστοῦ.

ς'. Βίων φιλόσοφος Βορυσθενίτης, ὃς ἦν ἐπὶ Ἀντιγόνου τοῦ Γονατᾶ Βασιλέως Μακεδόνων. Οὗτος πρῶτος ἐκύνισε παρὰ Κράττηι. Εἶτα μετέθετο πρὸς τὸν ἀνωτέρω λεχθέντα Θεόδωρον τὸν ἐπικληθέντα ἄθεον, και τούτου διήκουσε σοφιστεύοντος, ὡς ἱστορεῖ ἐν τῷ βίῳ Διογένους ὁ Λαέρτιος. Ἀλλὰ τοῦτο πῶς συναρτίζεται τῷ ἀνωτέρῳ; εἰπερὸ μὲν Βίων λέγεται, ὅτι ἠκμαζεν ἐπὶ Ἀντιγόγου τοῦ Γονατᾶ κατὰ τὴν ς'. Ὀλυμπιάδα, ἐν ἔτει Π. Χ. ὡσεὶ 276, ὃ δὲ Θεόδωρος ἐζή πρὸ εἰκοσι και ἐξ Ὀλυμπιάδων, ἦτοι περὶ τοὺς ἑκατὸν χρόνους ἐκείνου πρότερον. Ταῦτα δὴπου ἐν τῷ μεγάλῳ αὐτοῦ Λεξικῷ ἀταλαιπώρως ὁ Γάλλος Μωρέριος ἐπεσώρευσε· ἢ τυχὸν ἐσφαλμένως οἱ ἐκδόντες, ἐξέδωκαν, εἰμὴ αὐτὸς παρακέρουσμα; ἢ τέως, τὸ μετέθετο και τὸ διήκουσεν αὐτοῦ σοφιστεύοντος, νοεῖν χρῆ, οὐχὶ κατὰ τὴν δι' ἀκοῆς ἐνεργεία ἐνηγουμένης ἀκρόασιν· ἀλλὰ καθότι τὰ ἐκείνου

τοῦ Θεοδώρου ὁ Βίων οὗτος διεμελέτησεν ὕστερον γεγονῶς, και τὴν αὐτοῦ ἐκείνου ἀἱρεσί τε και προαίρεσιν κατεζήλωσεν.

Ζ'. Ἀσάνδρος διοικητὴς ὢν τοῦ Κιμμερίου Βοσπόρου, ὁ ἀντάρας Φαρνάκη τῷ Ἀρμενίῳ, και Μιθριδάτῃ τῷ ἐκ Περγάμου, ἀμφοτέρους τε θραύσας ἐν πολέμῳ και ἀποκτείνας. ἱστορηται δὲ γενέσθαι ὁ Ἀσάνδρος περὶ τὸ δεῦτερον ἔτος τῆς ργ'. Ὀλυμπιάδος, ἦτοι ἐν ἔτει πρὸ Χριστοῦ 47.

Η'. Ἀσάνδρος ἄλλος ἐτι φέρεται, ὁ διαστήσας τὴν Ταυρικὴν χερσονήσον ἀπὸ τῆς ἠπείρου, και διαχύσας τὴν θάλασσαν διὰ τοῦ ἱσθμοῦ ἀπὸ τοῦ Καρκινίτου κόλπου εἰς τὴν Μαιώτιδα.

Θ'. Ἀσάνδρος (ἄλλος ἴσως) ὁ ἀποτειχίσας τὸν ἱσθμὸν τῆς Χερσονήσου τὸν πρὸς τὴν Μαιώτιδι, τριακοσίαν ὄντα και ἐζήκοντα σταδίων, και ἐπιστήσας πύργους καθ' ἑκάστον στάδιον δέκα. Οὕτως ἀναγινώσκω, ὅτι Ὑψικράτης ἱστορήσε παρὰ Στράβωνι· (β.βλ. Ζ'.) θαυμαστὴ πάντως ἡ περὶ τὴν οἰκοδομὴν τῶν τριχιλίῳν ἐξακοσίῳν πύργων μεγαλοουργία! Ἀλλὰ μήποτε ἀναγωνίσεν ἀνάπαλιν, ἀντι τῶν δέκα πύργων καθ' ἑκάστον στάδιον, κατὰ δέκατον στάδιον ἑνα πύργον; ἔοικε δὴ, και τοι γο και οὕτως, εἰς τριάκοντα και ἐξ τῶν πύργων πληθυνόμενων, οὔτι γο μικρὸν ἀντι εἶποι τὸ ἔργον, εἰμὴ τῶν πένυ εὐτελῶν τε και ὀλιγοδαπάνων ὑπόβοιτο τὰ τοιαῦτα πυργώματα. Ἄλλως τε και οὐδὲ 360 σταδίων ὑπῆρχε τὸ πλάτος τοῦ τῆς Χερσονήσου ἱσθμοῦ, ὡς ἐκ τοῦ Ὑψικράτους ὁ Στράβων αὐτὸ ἀνέφερεν. Ἀλλ' εὐρόνεται, ὡς κατ' ἰδίαν δόξαν ὁ Γεωγράφος αὐτὸς λέγει, εἰς στάδια 40, ἡ και κατὰ τὸν Ξενοφῶντα (ὡς ὁ Ἀθηνῶν Μελέτιος φησὶν ἐν τοῖς Γεωγραφικοῖς) εἰς στάδια ἐπτὰ και τριάκοντα. Ὅθεν και ἡμεῖς τοῦ ἱσθμοῦ τούτου τὸ εὖρος, ἐν ἀρχαῖς τῆς συγγραφῆς ταύτης ἀνηγάγομεν εἰς ἐν Γερμανικὸν μιλιάριον, ὅπερ ἐστίν εἰς πέντε και μικρὸν τι προς Ρώσικα βέρστια. Τοιουτοτρόπως γίνονται οἱ πύργοι τοῖς σταδίοις ἰσαριθμοὶ, και οὔτε ἄγαν πικνούμενοι, ὡς οἱ δέκα καθ' ἑκάστον στάδιον, οὐθ' ὑπὲρ τὸ δέον ἀραιούμενοι, ὡς οἱ διὰ δέκα σταδίων ἑκάστοι· κατὰ δὲ στάδιον ἑκάστον ἑκάστος ἀποδιψάμενοι ἀπ' ἀλλήλων, ἀκριβέστεραν ἄματε και πιθανωτέραν καθιστώσι τὴν τοῦ ἱσθμοῦ ὑπὸ τοῦ Ἀσάνδρου διατείχισιν.

Ι. Σκίλουρος ὁ Σκυθῶν βασιλεὺς, πατὴρ γενόμενος υἱὸν πενήκοντα, ἢ ἄλλως ὀγδοήκοντα, ὃ διὰ τῆς δέσμης τῶν ἰσαριθμῶν ἀκοντίων ἀρίστην ὁμονοίας τε και ὁμοφροσύνης ὑποθήκην τοῖς υἱέσιν αὐτοῦ προστησάμενος.

Ἐκ τῶν τοῦ Βάρωνος Τὸτ προσφάτων ὑπομνημάτων τοῦ χρηματίσαντος Κοנסόλου τῶν Γάλλων πρὸ τοῦ τελευταίου πολέμου.

Εἶναι εἰς τὴν Κριμαίαν ἐν ὄρος ὀνομαζόμενον

Тсодиг-Дог, περιέχον και χρυσὸν μέταλλον. Τῶν Γενοῦτῶν εἴτε ἡ ἐπιδεδιότης, εἴτε ἡ φιλοχρηματικά ἤρχησε νὰ ἐκφέρη ἐξ αὐτοῦ τοῦ ὄρους χρυσὸν οὐκ ὀλίγον· ἀλλ' οἱ Τατάρων Χαν, ἡ δι' ἀπλοήθειαν, ἡ διὰ πολιτικὴν ὑποψίαν, δὲν ἠθέλησαν νὰ ἐπιχειρισθοῦν τὴν μεταλλεύσειν.

Τὰ μετέωρα τὰ κατὰ πᾶσαν τοῦ ἐνιαυτοῦ ὥραν ἐπὶ τοῦ οὐρανοῦ τῆς Κριμαίας φαινόμενα, και πρὸ πάντων ἡ τῶν βορρῆων ὄρθρων λευκότης, ἀπερ συχνὰ συμβαίνουνσι, μαρτυροῦσι τῆς ἀτμοσφαιρας τὴν καθαρότητα. Δύναται τις τὴν τῆς τοιαύτης ἀτμοσφαιρας κράσιν νὰ τὴν ὀνομάσῃ αἰθέριον, και νὰ τὴν ἀποδώσῃ εἰς τὰς ἀπεράντους και καταξήρους πεδιάδας τὰς πρὸς βορρᾶν τοῦ τόπου ἀποκλινοῦσας, καθὼς και εἰς τὴν τοῦ Καυκάσου πλησιότητα, οὔτινος αἱ ἀκρόρειαι ἐφέλκουσί τε και ἀπορρόφωσιν ὅλας τὰς ἀναθυμιάσεις, ὕσαι ἀπὸ τοῦ ὀυτικωτέρου θέματος ἐξαιρῶνται.

Αἱ ὥραι εὐτάκτως προβαίνουσαι κατὰ βαθμὴν και συντρέχουσαι μετὰ τὴν ἀρετὴν τοῦ ἐδάφους, ἀφθονωτάτην προάγουσι τὴν τῆς γεωργίας καρποφορίαν. Ταύτην ἐπιβοηθεῖ μία γῆ φυτική, μέλαινα, συνημμένη μετὰ ἄμμον, ἐξαπλουμένη ἀπὸ Ἀεουπόλεως τῆς ἐν τῇ ἐρυθρᾷ Ρώσσιᾳ ἔως τῆς Χερσονήσου. Ἡ θερμότης τοῦ ἡλίου ἀναδεικνύει εὐκαρπια χωρὶς περισσὸν τοῦ γηπόνου κόπον ὅλα τὰ σπόριμα. Φθάνει νὰ ἐξαυλακισθῇ διὰ τῆς ἀρόσεως ἡ γῆ ὅπου μέλλει νὰ σπαρθῇ. Διάφοροι σπόροι, πεπόνων, πίσων, κυάμων, κτλ. συγκεχυμένοι ὀμοῦ εἰς ἕνα σάκκον σκορπιζονται ἀπὸ ἕνα τινὰ ὀπου ἀκολουθεῖ ὀπίσω τὸ ἄροτρον· οὔτε καταδέχονται νὰ σκεπάζουν τὰ καταβαλλόμενα σπέρματα· κρίνουσιν ὅτι ἀναπληροῦσιν εἰς τοῦτο αἱ βροχαί· και ὁ ἀγρὸς οὕτως ἐγκαταλείπεται ἔως τῶν καιρῶν τῆς διαφόρου συνάξεως τῶν καρπῶν, τοὺς ὀποίους πρέπει νὰ διακρίνη μόνον τις ἀπὸ τῆς συγχύσεως ὀπου φέρε ἡ τῶν σπαρέντων ἀνακάτωσις.

Καρποφορεῖ αὐτοφυῶς ἡ Κριμαία τοὺς ἀσπάργους, τὰ κάρυα, τάτα ἄλλα και τὰ ποντικά, ἐπίσημα ὄντα διὰ τὸ μέγεθος· ὀμοίως ἐπ' αὐτῆς σημεῖωδης εἶναι και ἡ τῶν ἀνθῶν δαψίλια.

Κακῶς ἀμπελοκομοῦνται ἐν τῇ Κριμαίᾳ τὰ κλήματα. Προκρίνουσιν οἱ ἀμπελοουργοὶ τὰς κοιλιάδας. Φυτεύεται δὲ τὸ κλῆμα εἰς λακκίλους ὀκτώ ἢ δέκα ποδῶν διαμέτρου, ἐπὶ τέσσαρσιν ἢ πέντε πόδεσι βάθους· τὸ ἀνωτέρω τῆς σκαφῆς χεῖλος ὑποβαστάζει τοὺς κλάδους τοῦ κλήματος, οἱ ὀποῖοι ἐπισκεπάζουσι τὸ ἀνοιγμα μετὰ τὰ φύλλα, και ὑποκάτωθεν ἀφίνουσι κρεμαμένας τὰς σταφυλάς, σκιαζόμενας οὔτω, και ἀφθόνως καταρδευόμενας ὑπὸ τῆς νοτίδος αἰε τῆς ἐν τῇ γῇ ὑγρασίας, και πολλάκις δὲ και ὑπὸ τῶν συναγομένων ὄμβρων ποτιζόμενας.

Ἀφαιροῦσι τῶν κλημάτων τούτων τὰ φύλλα ἕνα μῆνα πρὸ τοῦ τρυγητοῦ· μετὰ δὲ τὸν τρυγητὸν, ἐν χειμῶνι κατακλυζομένη ἡ ἀμπελος ὑπὸ τοῦ ἐχει-

λισμοῦ τῶν ῥευμάτων, δίδει τὴν ἐλευθερίαν εἰς τὰ ὑδροχαρῆ πτηνὰ ἐπ' ἀδείας νὰ νέμονται.

Τῶν ὑδροχαρῶν τούτων πτηνῶν, τῶν ἐν τῇ Κριμαίᾳ ἐπιπολαζόντων, τὸ πλεόν σημεῖός τις εἶναι ἐν εἶδος ἀγριοχηνῶν, ὑψηλοτέρων τὸ ἀνάστημα παρά τὰς παρ' ἡμῖν, ἐρυθρῶν δὲ τὸ πτίλωμα· τούτων ἡ γεῦσις κατὰ τοὺς Τατάρους εἶναι βλαβερὰ· ἐγὼ ἠθέλησα νὰ γευθῶ, ἀλλ' οὐδὲν ἄλλο ἠσθάνθην, εἰμὴ ὅτι ἡ γεῦσις ἀηδέστατη.

Δὲν εἶναι τόπος ἐπὶ γῆς εἰς τὸν ὁποῖον νὰ ἐπιδημοῦν περισσότερο τὰ ὄρτυγία· ταῦτα δὲ ἀπανταχοῦ τῆς Κριμαίας διεσκορπισμένα, πλησιάζοντος τοῦ μετοπώρου συνάζονται εἰς διαπέρασιν τοῦ Εὐξείνου πόντου, ὅθεν ἐπὶ τὰ νοτιώτερα μεθίπτανται κλήματα. Περὶ τὸ τέλος τοῦ αὐγούστου ἐν ἡμέρᾳ τινὶ, καθ' ἣν ὁ ἀπὸ βορρᾶ ἄνεμος πνέων περὶ τὴν ἡλίου δύσιν ἀγαθὴν τινὰ νύκτα προεπισημαίνει, εἰς τὰς ἀκτὰς καθιπτάμενα τῶν αἰγιαλῶν περὶ τὴν 5' καὶ 7' ἔσπερινὴν ὥραν ἀναχωροῦσι, καὶ 50 λευγῶν διάβασιν ἕως τὸ πρῶτ' ἐκπεραίνουσιν εἰς τοὺς ἀντιθέτους αἰγιαλοὺς, ἔνθα τὴν αὐτῶν ἐπιδημίαν ἐπιμελεῖς θηρευταὶ περιμένοντες, τοὺς εἰς ἀποικίαν μεταβαίνοντας αὐτοὺς ὄρνεις ἀποδεκατεύουσιν.

Ἄν καὶ πλῆθος ὑδάτων καταρδεύουσι τὴν Κριμαίαν, δὲν συστένουσιν ὅμως ἐν αὐτῇ ποταμὸν τινα ἀξιολόγον, καὶ ἡ τοῦ αἰγιαλοῦ πλησιότης ἀνακαλεῖ πάντα ῥύακα εἰς τὸ πέλταγος. Οἱ ἰσχυρότεροι καύσωνες δὲν φέρουσι ποτὲ λειψυδρίαν εἰς τὰς πηγὰς, καὶ οἱ κάτοικοι εὐρίσκουσιν εἰς τοὺς αὐλῶνας πόντον καλλιώτερα νερά, ὅσον ἀλληλοδιαδόχως αὐτὰ διὰ τῶν λειβαδιῶν ἀπὸ κρημνῶν καταρρέοντα διασώζουσι μετὰ τοὺς καταδούπους τὴν αὐτῶν καθαρότητα. Αἱ τῆς Ἰταλίας αἰγίροι εἰς αὐτὰ τὰ χάρματα εὐθηνόουσι, καὶ τὸ πλῆθος τούτων ἀποδείχνει τὸ δένδρον ἰθαγενὲς, ἂν οἱ ἀποικισθέντες ποτὲ Γενουταὶ δὲν τὸ μετέφερον.

Τὸ πρὸς βορρᾶν μέρος τοῦ Εὐξείνου πόντου σπανίζει τὴν σήμερον ὀστρέων, ἐκ δὲ τούτων τὰ ἐλάσσονα τὸν ὄγκον ἐπιπολάζουσι κατὰ τὸ μέρος τῆς αὐτῆς θαλάσσης τὸ νότιον.

Οἱ σεισμοὶ εἰς τὴν Ταυροσκυθίαν συμβαίνουσι πολλά σπάνιοι· οἱ ζυγοὶ τῶν ἐν αὐτῇ ὑψηλοτέρων ὄρειων οὐδὲν ἔχονος κρατῆρος δείχνουσι.

Κατὰ τὰς ἀρχὰς τοῦ παρελθόντος πολέμου ἡ Ταταρία συνέστης τρία στρατεύματα· τὸ μὲν τοῦ Χάν, χιλ. ἑκατόν· τὸ δὲ τοῦ Κάλγα χιλ. ἑξήκοντα· τὸ δὲ τοῦ Νουραδίου χιλ. τεσσαράκοντα· ἅμα καὶ κατὰ τὸ αὐτὸ λέγουσι, ὅτι ἡ Ταταρία ἐδύνατο νὰ στρατολογήσῃ τὸ διπλάσιον, ὅθεν συμπεραίνεται τῆς χώρας ὁ πληθυσμὸς.

Ἡ δὲ τῶν Τατάρων ἐφοδος ἐν τῇ Ῥωσσίᾳ κατὰ τῆς νέας Ἐλισαβετοπόλεως, ἐπὶ τοῦ Χάνου Κρίμ-Γεράκις. Ἐγενισθη ἐν ἔτει 1769, Ἰανουαρίου ἐξοδῷ.

Σημ. ὅτι αἱ τῶν Στραβῶνος παραθέσεις ἔσημειώθησαν κατὰ τὴν ἐκδ. τοῦ Κοραΐ.

Λ Ε Σ Χ Η.

Αἱ καλούμεναι λέσχει ἦσαν ἐκ τῶν οἰκοδομῶν ἐκείνων, τῶν ὁποῖων ἡ εἴσοδος ἦτο τοῖς πᾶσι ἐλευθέρᾳ· ἐφοίτων οἱ ἄνθρωποι εἰς αὐτὰ πρὸς διάχυσιν, περίπατον, καὶ διάλεξιν μετὰ τῶν φίλων. Ἦσαν εἰς διαφοροὺς πόλεις πολλαὶ λέσχει· ἐνίοτε μία εἰς ἐκάστην τῶν συνοικιῶν· καὶ μάλιστα λέσχει ἰδιαίτερα διὰ τοὺς τελεῖους ἄνδρας, καὶ ἄλλα διὰ τοὺς νέους· καὶ λέσχει διὰ μὲν τοὺς δημοδεστέρους πρὸς τὸ θερμαίνεσθαι, ὅτι ἦσαν τόποι θερμκνικτοὶ, καὶ συναδολεσχεῖν· διὰ δὲ τοὺς κομψότερους, πρὸς τὸ συμφιλοσοφεῖν· δι' ἄλλους δὲ, ὁποῖοι ἦσαν οἱ Βοιωτοί, πρὸς τὸ σπνδαίπνεῖν, ὅτι λέσχας καὶ οὗτοι ἐκάλουν τὰ παρ' αὐτοῖς κοινὰ δειπνητήρια (Ἔτυμολογ. σελ. 561). Ὁ Φώτιος ἔχει «Λέσχας ἐλεγον δημοσίους τινὰς τόπους, ἐν οἷς σχολῆν ἄγοντες ἐκαθέζοντο πολλοὶ, εἰς οὓς συνιόντες ἐλέσχαινον». Τὰ αὐτὰ, ὡς εἶπεν, ἔχει καὶ ὁ Ἡσύχιος. Ὁ δὲ Πρόκλος, τοῦ ὁποῖου μνημονεύουσιν ὁ Μεούριος καὶ ὁ ἡμέτερος Κοραΐς, ἐξηγούμενος ἕνα στίχον τοῦ Ἡϊοδῶδου (Ἔργ. καὶ Ἡμ. 493), λέγει ὅτι ὑπῆρχον εἰς Ἀθήνας τριακάσαι ἐξήκοντα λέσχει. Ἄλλ' ἐκτὸς τῶν τοιούτων συνδιαλέξεως τόπων, οἵτινες ἦσαν εἰς τοὺς Ἕλληνας, ὅ, τι εἰ μὲν τοὺς Ῥωμαίους αἱ Scholae porticum, εἰς δὲ τοὺς νῦν νεωτέρους τὰ casini, klubbs, clubs, λέσχει ἐσήμαινε καὶ δικαστήριον (Αἰσχ. Εὐμ. 362), καὶ συνέδριον ἢ συμβούλιον (Σοφοκλ. Ἀντιγ. 465).

Ἦσαν αἱ λέσχει πιθανῶς οἰκοί, salles, στοὰς ἔχοντες καὶ ἐδρας, διατεθειμένας ἐντεῦθεν καὶ ἐντεῦθεν ἐνὸς παραλληλογραμμοῦ, τοῦ ὁποῖου αἱ μικραὶ πλευραὶ τὰς εἰσόδους παρεῖχον. Ταύτας δὲ ὡς ἐπὶ τὸ πλεῖστον ἐκόσμων ζωγραφίαι.

Τῆς ἐν Δελφοῖς λέσχης αἱ ζωγραφίαι ἦσαν πολλοῦ λόγου ἄξια διὰ τὸ μέγεθος καὶ πολυτελὲς τῆς συνθέσεως. Τούτων λεπτομερῆ διήγησιν κάμνει ὁ Πausanias εἰς ἐπτὰ τῶν Φωικῶν ὀλόκληρα Κεφάλαια (κέ.—λά.), ἀρχόμενος οὕτως· «Ἰπὲρ τὴν Κασσωτίδα ἐστὶν οἰκημα γραφὰς ἔχον τοῦ Πολυγνώτου, ἀνάθημα μὲν Κνιδίων· καλεῖται δὲ ὑπὸ Δελφῶν Λέσχη, ὅτι ἐνταῦθα συνιόντες τὸ ἀρχαῖον τὰ τε σπουδαιότερα διελέγοντο, καὶ ὅποσα μυθώδη. Τοιαυτὴ εἶναι πολλὰ ἀνὰ πᾶσαν τὴν Ἑλλάδα Ὀμηρος ἐν Μελάμβουσι λιοδορίᾳ πρὸς Ὀδυσσεὰ ἐδήλωσε, κτλ.» (Ὀδύτ. Σ. 328). Εἰς τὸ δεξιὸν μέρος τῆς ζωγραφίας εἰκονίζετο ἡ Ἰλίου ἄλωσις, καὶ ὁ τῶν Ἑλλήνων ἀπὸ πλους· ἐφαίνετο δὲ αὐτόθι ὁ Μενέλαος διατάττων τὰ εἰς τὴν ἀναχώρησιν· καὶ τὸ πλοῖον αὐτοῦ, ναύτας ἔχον ἀναμιξῆ ἄνδρας καὶ παῖδας, καὶ εἰς τὸ μέσον τοῦ πλοίου ὁ κυβερνήτης Φρόντις, κρατῶν εἰς τὰς δύο χεῖρας κωπία. — Κατὰ τοῦτο τῆς ζωγραφίας τὸ μέρος ἀνεγινώσκετο καὶ Σιμωνίδου ἐλεγίον:

Γράψε Πολύγνωτος, Θάσιος γένος, Ἀγλαοφῶντος Υἱός, περθόμενῃν Ἰλίου ἀκρόπολιν.

Εἰς δὲ τὸ ἕτερον τῆς ζωγραφίας μέρος, τὸ ἐξ ἀριστερᾶς χειρὸς, εἰκονίζετο Ὀδυσσεὺς, καταβάς εἰς τὸν ἄδην, ἵνα συμβουλευθῇ τὴν ψυχὴν Τειρεσίου περὶ τῆς εἰς τὴν οἰλίαν εὐτυχου ἐαυτοῦ ἐπιστροφῆς. Ἐφαίνετο δὲ ἐκεῖ ποταμὸς, ἀναμφιβόλως ὁ Ἀχέρων, πλήρης φυτρωμένων καλάμων, καὶ εἰς αὐτὸν τὰ εἶδη τῶν ἰχθύων τοσοῦτον βέλαια ἀμυδρά, σκιας μᾶλλον παρὰ ἰχθύας ἀληθεῖς ὁμοιάζοντα· καὶ πλοῖον εἰς τὸν ποταμὸν, καὶ πορθεμὸς κωπηλατῶν, ὁ γέρον ἤδη τὴν ἡλικίαν Χάρων.

Πλησίον τῆς Σπάρτης, ὅπου ἦσαν τάρποι τῶν Ἀργιαδῶν βασιλέων, ὑπῆρχε λέσχη, ὀνομαζομένη Κροτανῶν, οἵτινες μέρος ἀπετέλουν τῶν κατοίκων τῆς πόλεως Πιτάνης. Εἰς δὲ τὴν Σπάρτην, ἑτέρα λέσχη, πολυτελῶς μετὰ γραφῶν κεκοσμημένη, καὶ διὰ ταῦτα καλουμένη Ποικίλη. Κ. Σ.

ΠΕΡΙ ΤΗΣ ΑΝΑΓΚΗΣ ΔΗΜΟΣΙΟΥ ΗΘΙΚΗΣ

Αὐτοσχεδίασμα.

Ἐάν τις παρατήρησεν μετ' ἐπιστάσις τῶν ἀνθρώπων τὰς πράξεις, θέλει εὐρεῖ αὐτὰς ἀπεχούσας τῆς ὑγιούς ἠθικῆς· ἐπομένως τὸν ἄνθρωπον αὐτὸν βαδίζοντα τυφλῶς εἰς τὸν ὄλεθρον αὐτοῦ. Ὄπου καὶ ἂν τις στρέψῃ τὸ βλέμμα βλέπει τὴν κακίαν κυριεύουσαν, τὸ ψεῦδος καὶ τὴν ἀπάτην προσδεύοντα, τὰ πάθη ὑπερεκχειλιζόμενα, τὴν διαφθορὰν θριαμβεύουσαν. Οἱ νόμοι πλέον δὲν βυθίζουσι τὴν ἀληθινὴν ὁδὸν τῆς δικαιοσύνης, κείνται ἀργοί, ἢ λαμβάνουσι σφραγίδας πολυειδεῖς, δίδουσι ἀφορμὴν παρεξηγήσεων, δίδουσι λαβὴν νέων ἐγκλημάτων, ἐμπνέουσι τὴν μισητὴν ἐκδίκησιν, δὲν προλαμβάνουσι τὰς κακίας, δὲν ἠθικοποιοῦσι, διαφθερούσι, τὰ πάθη ἐξάπτουσι, ἀντὶ δὲ εὐδαιμονίας τὸν ὕλικόν καὶ ἠθικόν ὄλεθρον φέρουσιν. Ἡ κοινωνία τῶν ἀνθρώπων κατέστη σήμερον ἀνάξια τοῦ ὀνόματος τούτου· κατήνησεν οἷος σωρὸς ὀστέων σκελετοῦ ἀνθρωπίνου τινος σώματος, στερουμένου πνεύματος, ἐνεργείας, καὶ ζωῆς· ὀλίγον ἀπέχει παντελοῦς διαλύσεως ἢ ἐξοντώσεως· κατέστη ἰδανικὴ, εἶπεν οὕτως, καὶ πλέον οὐ. Ἀποδεικνύουσι ταῦτα αἱ ἀντιπολιτεῖσεις, αἱ καταδυναστεῖαι τῶν Ἀρχόντων, αἱ ἀνταρσῖαι καὶ στάσεις τῶν λαῶν, τὰ πολυειδῆ δικαστήρια αἱ πολυποικίλοι βάσανοι, τὰ τρομερὰ κτήρια φυλακῶν, αἱ ὑπόγειοι εἰρκταί, αἱ κεφαλικαὶ ποιναὶ, οἱ παντοειδεῖς ἄτιμοι θάνατοι, αἱ σφαγαὶ, οἱ τρομεροὶ πόλεμοι, καὶ πάντα ὅσα ἡ κακία ἀνεκάλυψε κατὰ τῆς πολυπαθησταῆς ἀνθρωπότητος. Ἄλλ' ἂν τοιαῦτα ἀληθινῶς εἰσι πραγματικαί, δυνατόν ἐστίν, ἐρωτῶ, ὑπάρχει ἀνθρωπίνῃ κοινωνίᾳ ἀληθῶς τοιοῦτοτρόπως; Ἡ οἱ ὀλίγιστοι ἐκεῖνοι οἵτινες ἐνόησαν τὴν ἀληθινὴν ἔννοιαν τῆς ἀνθρωπίνης κοινωνίας, καὶ κατὰ τὸ ἀληθὲς νόημα ἐμορφώθησαν κατὰ τε τὸν νοῦν καὶ κατὰ τὴν καρδίαν, ἱκανοὶ εἰσιν ὅπως πρὸς

τὸν ὀλικὸν ἀριθμὸν παραβληθῶσι τῶν διεφθαρμένων τῆς κοινωνίας; Οἱ τοιοῦτοι μάλιστα, ἐξὸν εἶπεν, ὅτι ἐξῶ εἰσι τῆς τοιαύτης κοινωνίας, οὐδ' ἀποτελοῦσιν ἠθικῶς μέρος τῆς ἰδίας· ἐπειδὴ ὁ διεφθαρμένος δεσμὸς ἐκεῖνος ὁ τοὺς λοιποὺς συνδέων, δὲν εἶναι ἐκεῖνος, ὅστις ἠνώσε τὸς ἀνθρώπους κατὰ τὴν σύστασιν τῆς κοινωνίας, ὅθεν κρατεῖ τοὺς τοιοῦτους ἄκοντας συνενωμένους μετὰ τῶν ἄλλων, οὐ ἕνεκα, θύματα καθίστανται τῆς ἀνυπερβλήτου ἀνάγκης. Ἐντεῦθεν ἡ ἀρετὴ συμπνίγεται εἰς τὸν ὠκεανὸν τῆς διαφθορᾶς· ἡ παιδεία καταθάπτεται ὑπὸ τοῦ φθόνου, τῆς κακίας, τῆς παχυλῆς ἀμαθίας καὶ τῶν δεισιδαιμονιῶν· ἡ τιμιότης κατατρέχεται καὶ ἀφανίζεται ὑπὸ τοῦ ἐγκλήματος καὶ τῆς ἀναισθησίας· ἡ εὐσέβεια περιπαίζεται ὑπὸ τῆς ἀσεβείας, τῆς ἀδιαφορίας· ἡ ἀλήθεια καταστρέφεται ὑπὸ τοῦ ψεύδους, τῆς ἀπάτης, τῆς δολιότητος καὶ τοῦ ἀτίμου συμφέροντος! Καὶ ἂν ποτε ἐν μέσῳ τῶν ἔργων τούτων τοῦ σκότους, φαίνεται πως μικρὰ ἀκτίς φωτεινῶν ἔργων, καὶ τὰ τοιαῦτα, ἐξαιρουμένων τινῶν, εἰσιν ἔργα ὅχι αὐτόφωτα, ἦν μοι συγχεωρημένον ἐστὶν ἵνα ἐκφρασθῶ οὕτως, μᾶλλον δὲ ἑτερόφωτα καὶ ἑτεροκίνητα. Τῶντι πράττομεν τὸ καλὸν, οὐχὶ δι' ἀγάπην τοῦ καλοῦ, τὴν ἀρετὴν οὐχὶ δι' ἀγάπην τῆς ἀρετῆς, ἀλλ' ἐπειδὴ δι' αὐτῶν ἐλπίζομεν ἐπιτυχεῖν τι ὠφέλιμον εἰς ἑαυτοὺς, παλλὰς δὲ, καὶ ὑπὸ φόβου κινούμεθα εἰς τοῦτο! Τί ἄλλο ἐστὶ τοῦτο ἢ διαφθορὰ; ἐὰν δὲ ταῦτα οὐκ εἰσι διαφθορὰ, τί ἐστὶ λοιπὸν ἀρετὴ; ἄλλως εἶπωμεν εἰ τὰ τοιαῦτα εἰσι φαντασμαγορίαι· ἂς παραθέσωμεν τὰ ἡμέτερα ἔργα πρὸς τὰ τοῦ Εὐαγγελίου ἐντάλματα, πρὸς τὴν Εὐαγγελικὴν ἠθικὴν, καὶ εἶπωμεν εἰ συνάδουσιν ἐκεῖνοις. Εἰ ἄρα γε διάφορα πρέπει νὰ ἐπιβάλλωνται καθήκοντα ὑπὸ τῆς κοινωνίας παρά τὰ ὑπὸ τοῦ Εὐαγγελίου; Πλὴν ἀλλὰ ἂν καὶ τινὰ τοιαῦτα φαίνονται, εἰσιν ὅμως πρὸς τὸ τέλος, ἢ λαθητὰ ἢ ἀντιφατικά· Χάριν παραδείγματος, οὐ φονεῦσαι λέγει ἡ Γραφή· οὐ φονεῦσαι λέγει καὶ ὁ πολιτικὸς νόμος· ἀλλ' οὗτος προστίθησιν, διότι ὁ φονεύσας φονεύθησεται· ἀντίφασις! ἀπαγορεύει ἄρα ἡ κοινωνία ἐκεῖνο ὅπερ ἡ ἰδία διατάσσει κατὰ τοῦ φονεύσαντος! πῶς νὰ ὀνομάσωμεν τοῦτο; ἀναγκαῖον κακόν! Πόσον δὲ δὲν ἤθελεν εἶσθαι ἐπιθυμητὸν νὰ ἐφεύρισκον μᾶλλον οἱ σοφοί, οἱ νομοθέται τὸν τρόπον τοῦ νὰ ἐκλείψῃ τὸ δεῦτερον τοῦτο μέρος τοῦ πολιτικοῦ νόμου, ὅπερ ἐκατέσωμεν κακὸν ἀναγκαῖον, διὰ τῆς ἠθικοποιήσεως τῶν μελῶν ἐκεῖνων οἰκζδήποτε κοινωνίας, ἕνεκα τῶν ὁποῖων ὁ νόμος ἐκεῖνος γέγονε καὶ τὰ ὁποῖα ἀποβλέπει; Μὴ ἄρα γε λέγει ἡ τοῦ Εὐαγγελίου, ἢ ὁ ἠθικὸς νόμος, ἢ ὁ φυσικὸς αὐτὸς ὅτι νὰ φονεῦται ὁ φονεὺς, τὸ ὁποῖον διατάσσει ὁ πολιτικὸς νόμος; Δὲν ἤθελεν εἶσθαι αἰρετώτερον νὰ προλαμβάνουσιν οἱ νόμοι ἢ νὰ ἐκδικῶνται εἰς μάτην, ἄνευ οὐδεμιᾶς ὠφελεῖς ἠθικῆς; Οἱ νόμοι οἱ πολιτικοὶ ἐν γένει οὐδὲν ἕτερον ποιοῦσιν, ἢ ὅτι

τοὺς ὡς ἀρχηγὸν ἓνα εὐγενῆ Γερμανὸν καλούμενον Ροζενκρέυτσορ ἤγουν Ροδόσταυρορ (Rosenkrenz, Rose-Croix), ὃς τις δῆθεν ἐξῆσεν ὑπὲρ τὰ ἑκατὸν ἔτη (1378—1484), καὶ ὃς τις, ἐπανακάμψας ἐκ περιουσίας ἐν Τουρκίᾳ καὶ Ἀραβίᾳ, ἐκόμισε θαυμάσια μυστήρια τὸ πιθανώτερον ὅμως εἶναι ὅτι ἡ ἀρχὴ αὐτῶν δὲν ἀναθάλλεται ἐκεῖθεν τοῦ ΙΖ' αἰῶνος· θεωρεῖται δὲ ὡς κεφαλὴ των ὁ Ἰ. Βαλεντίνος Ἀνδρέας (περὶ τὸ 1614). Οἱ Ροδόσταυριταί προέθετον ὡς σκοπὸν τὴν τελειοποίησιν τῶν χρησίμων εἰς τὴν ἀνθρωπότητα ἐπιστημῶν, μάλιστα δὲ τῆς ἱατρικῆς· ἀλλὰ παρεξέτραψαν εἰς τὰς πλάνας τῆς μαγείας, τῆς Ἀλχημείας, καὶ διετείνοντο ὅτι κέκτονται τὸν φιλσοφικὸν λίθον, ἕως ὅτου κατήντησαν νὰ ἐκλαμβάνωνται ὡς ἀγύρται· διεσπάρησαν κατ' ἐξοχὴν εἰς τὴν Γερμανίαν περὶ τὰς ἀρχὰς τῆς ΙΖ' ἑκατονταετηρίδος. Τὸ κόμμα των φαίνεται τὴν σήμερον ἐσβεσμένον· ἔτιοι μάχονται ν' ἀποδείξωσιν ὅτι ἡ ἔταιρία τῶν Ροδόσταυριτῶν εἶναι φανταστική· ἄλλοι δὲ τὴν συγχέουσι με τοὺς Καθβαλιστάς, τοὺς Θεοσόφους, τοὺς ὀπαδοὺς τοῦ Παρακέλσου. — Ὅπως δὲ καὶ ἂν ἔχη τὸ ἀληθές, εὐρίσκει τις τὴν ἐκθεσιν τῶν διδασκαλιῶν των ἐν τῇ Ὀμολογίᾳ Ροδίου Σταυροῦ (Confessio Rosae Crucis), δημοσιευθεῖσα παρὰ Ἰ. Β. Ἀνδρέου (1615), καὶ εἰς τινὰ συγγράμματα τοῦ Ροβέρτου Φλούδδου (1) Οἱ ἑταῖροι οὗτοι ὠνομαζόντο καὶ Ἐλλαμπόμενοι, Ἀθάρατοι, Ἀράτατοι. Τὸ ὄνομα «Ροδόσταυρος» διετηρήθη ἐν τῇ Φαρμασειᾷ, καὶ σημαίνει βαθμὸν τινὰ ἀνώτερον τοῦ μαγίστορος (maître).
(Ἐκ τοῦ Γαλλικοῦ) Π. Α.

Ο ΝΑΟΣ ΤΟΥ ΑΓΙΟΥ ΤΑΦΟΥ.

Οἱ τοῖχοι τοῦ πανσέπτου ναοῦ τούτου οἱ ὑπὸ τῆς ἀγίας Ἐλένης μητρὸς τοῦ μεγάλου Κωνσταντίνου ἐγερόντες, οὗ ἡ ἐσωτερικὴ κατασκευὴ ἐξετελέσθη κατὰ τοὺς χρόνους τῶν σταυροφοριῶν, περικυκλοῦσιν ἅπαντας τοὺς ἱεροὺς ἐκείνους τόπους, οἷτινες εἰσὶ μάλιστα ἀξιοσημεῖωτοι ἐν τῇ Ἱστορίᾳ τῶν σταυροφοριῶν διὰ τε τὴν ταφὴν καὶ τὴν ἀνάληψιν τοῦ Σωτῆρος ἡμῶν Χριστοῦ. ἔχουσι μὲν μῆκος 126 ποδῶν, πλάτος δὲ 70. Ἡ πρόσοψις τοῦ ναοῦ βλέπει πρὸς μεσημβρίαν. ἔχει δὲ δύο πύλας, δι' ὧν εἰσερχεται τις, ὧν ἡ μὲν ἐτεπίστη, ὅτε ἐν ἔτει 1188 ἡ Ἱερουσαλὴμ περιέπεσον εἰς χεῖρας τῶν Ἀγαρηνῶν, ἡ δὲ ἑτέρα κεκλεισμένη ἐστὶ καὶ τῆ σφραγίδι τοῦ

(1) Πολυθρύλλητος τοῦ ΙΣΤ' καὶ ΙΖ' αἰῶνος Ἀγγλος Θεολόγος, Ἀλχημιστὴς καὶ μάγος Ἰατρὸς, Ροδόσταυριτὴς, ὃς καὶ ὁ παράδοξος καὶ θαυματουργὸς τοῦ ΙΕ'. Ἐλβετός Θεόφραστος Παρακέλσος αὐταὶ ἦσαν αἱ προκοπαὶ τῶν αἰῶνων ἐκείνων εἰς τὰς κεφαλὰς τὰς κακῶς διωργανισμένας. Πόσον θέλει περιγελᾶσαι καὶ ἡμᾶς ὁ δυσχιλιετός αἰὼν!!

Πολιάρχου ἐσφραγισμένη. Εἰ δὲ τις τῶν μοναχῶν ἢ προσκυνητῶν ἐπιθυμῆ εἰσελθεῖν, ἀνοίγεται αὐτῷ ἢ πύλῃ αὕτη διὰ πληρωμῆς τεσσαρῶν καὶ εἰκοσι γροσίων. Διὰ μικρὰς δὲ τινος ἐπὶ τῇ πύλῃ θυρίδος δέχονται οἷτε ἱερεῖς καὶ μοναχοὶ τὰ πρὸς ὑπαρξίν μέσα. Τὸ κωδωνοστάσιον ἐστὶ τετράγωνον, ἔχον τέσσαρας σειρὰς θυρίδων ἀλλὰ χωρὶς κωδῶνων, ὡς ἀπηγορευμένῃς οὐσης τῆς χρήσεως αὐτῶν ὑπὸ τῶν Τούρκων. Ὁ στρογγυλόμορφος οὗτος Ναὸς περιέχει ἐν αὐτῷ τὸν ἅγιον τάφον, δηλαδή, μικρὸν θόλον μὴ δυνάμενον χωρεῖσαι ὑπὲρ τοὺς τρεῖς ἀνθρώπους γονυκλίτους, διότι τὸ ἥμισυ τοῦ πλάτους αὐτοῦ κατέχεται, δεξιόθεν τοῦ εἰσερχομένου, ἐκ τοῦ λίθου ἐκείνου, ἐν ᾧ τὸ ἅγιον σῶμα ἀπετέθη. Ἱερεῖς χριστιανοὶ ὁκτὼ διαφορῶν φυλῶν διανεμονται τὴν κατοχὴν τοῦ Ναοῦ τούτου, κοινῇ συνεισφέροντες εἰς τὰς Ὀθωμανικὰς Ἀρχὰς σημερινῶν ὑπὲρ αὐτοῦ φόρον, λειτουργοῦντες εἰς ἴδια τελεστήρια, ἕκαστος κατὰ τὸ ἐκεῖνο θρήσκευμα. Ὄρθόδοξοι, Κατόλικοι, Κόπται, Ἀρμένιοι, Νεστοριανοὶ, Ἰακωβίται, Γεωργιανοὶ, Μαρονίται, Ἀβυσηνιοὶ. Ἄξιον παρατήρητον δ' ἐστὶν ἐν τῷ Ἱεροτελεστηρίῳ τῶν τελευταίων τούτων εἰκὼν τις, ἥτις, ἐν ᾧ παριστά τὸν Σωτῆρα ἡμῶν ἐπὶ σταυροῦ, τὴν δὲ Μαρίαν καὶ Ἰωάννην τὸν Εὐαγγελιστὴν μέλανας, δεικνύουσιν ἄλλοθι τοῦ τῶν διάβολον ὡς ἀνθρωπὸν λευκὸν, μηδὲν ἄλλο ἔχοντα ἐν ἐαυτῷ μέλαν εἰμὴ τοὺς ὀφθαλμοὺς καὶ τοὺς ὀδόντας. Ἄπαντες ἐν γένει οἱ ἐν αὐτοῖς Ἱερουργοῦντες ἱερεῖς συνήθως διατρέθουσι ἐν τῷ Ναῷ δύο μῆνας, δι' ὃ καὶ ἀποχωρίζονται τῶν ἄλλων τῶν διαμενόντων ἐν τοσούτῳ ἐν Ἱεροσολύμοις, εἰς τινὰ αὐτῶν μοναστήρια ἱκανῶς εὐρύχωρα. Τὸ Ἀρμένιον μοναστήριον κατ' ἐκεῖνο περιέχει χίλις δωμάτια διὰ τοὺς προσκυνητὰς, καὶ τεροντοὺς ἀνθοκῆπους. Διακόσια λαμπάδες καίονται νυκτὸς καὶ ἡμέραν ἐν τῷ εὐρυχωρῷ τούτῳ οἰκοδομήματι, ἔνθα ἀσμένως τὸν βίον διάγουσιν οἱ μοναχοὶ διὰ τὴν γενναϊότητα μεθ' ἧς οἱ προσκυνηταί, οἱ ἄλλοτε συνήθως ἐκεῖ συχνάζοντες ὡσεὶ 15 χιλιάδες κατ' ἔτος, ἀμείβονται αὐτοὺς διὰ τε τὴν κατοικίαν, τὰ ἱερὰ λείψανα, καὶ ἄλλα ὅσα παρ' αὐτῶν λαμβάνουσιν. Ἀλλὰ τοιαῦται προσφοραὶ, προϊόντος τοῦ χρόνου, ἠλαττώθησαν, ὡς ἐλαττωθέντος καὶ τοῦ ἀριθμοῦ τῶν προσκυνητῶν, ὅτε μάλιστα ἐκῆν ἐν ἔτει 1808 τὸ πλεῖστον μέρος τοῦ Ναοῦ τοῦ Ἀγίου τάφου, ἐκτὸς τοῦ θόλου, ὅπου ὑπάρχει ὁ περίβολος τοῦ αὐτοῦ τάφου, ὅστις καὶ μόνος διεσώθη ἀπὸ τῆς τοῦ πυρὸς καταστροφῆς.
Πέτρος Φωκᾶς.

ΧΑΡΑΚΤΗΡ ΚΑΡΟΛΟΥ Β'.

(ἐκ τῆς Ἀγγλικῆς Ἱστορίας τοῦ Μακώλεϋ)

Ὁ λαὸς οὐδέποτε ἐδείξε μεγαλητέραν ἀγάπην εἰς οὐδένα ἐκ τῶν προκατόχων τοῦ παλινορθώτου βασιλέως, ὅποιον ἐδείξε πρὸς αὐτὸν κατὰ τὴν ἐπο-

χὴν ἐκείνην. Αἱ δυστυχίαι τῆς οικογενείας αὐτοῦ, ὁ ἠρωϊκὸς θάνατος τοῦ πατρός του, αἱ πολυχρόνιοι ταλαιπωρίαι καὶ τὰ ῥομαντικὰ αὐτοῦ συμβέματα, ἦσαν ἀντικείμενα τρυφερᾶς συμπαιδείας. Ἡ ἐπιστροφή αὐτοῦ εἶχεν ἐλευθερώσει τὴν χώραν ἐξ ἀνυποφύρου δουλείας. Καλεσθεῖς ἐξ ἀμφοτέρων τῶν διεστώτων κομμάτων, ἦτον ὁ ἀνθρωπὸς ὅστις κάλλιον παντὸς ἄλλου θὰ ἠδύνατο νὰ ἀποφασίσῃ περὶ τῶν διαφορῶν των, καὶ τὰ προτερήματα αὐτοῦ τὸν καθίστανον ἱκανὸν εἰς τοῦτο. Ἡ φύσις ἐπροοικισεν αὐτὸν με εὐφυῆ καὶ με καλὸν χαρακτήρα· ἡ ἀνατροφή αὐτοῦ ὑπῆρξε τοιαύτη, ὥστε ἕκαστος θὰ ἐνόμιζεν ὅτι, ἀναπτυθέντα δι' αὐτοῦ τὰ προτερήματα του, θὰ ἐμορφοῦτο δι' ὅλας τὰς ἰδιωτικὰς καὶ δημοσίου ἀρετὰς. Εἶχε διελεῖθαι δι' ὅλων τῶν περιπετειῶν τῆς τύχης, εἶχεν ἰδεῖ καὶ τὰ δύο μέρη τῆς ἀνθρωπίνης φύσεως. Νεώτατος ἔτι ὢν, ἠναγκάσθη νὰ ἐγκαταλείψῃ ἐν παλᾶτιον διὰ τὸν βίον τῆς ἐξορίας, τῆς πενίας καὶ τῶν κινδύνων. Καθ' ἣν ἡλικίαν τὸ σῶμα καὶ τὸ πνεῦμα ὑπάρχουσιν εἰς ὅλην αὐτῶν τὴν ἀκμὴν, ὅταν ὁ πρῶτος βρασμὸς τῆς νεότητοςπραύνηται, τὸ στέμμα ὑπῆγε νὰ τὸν ζήτησῃ εἰς τὴν ἐξορίαν. Ἐκ πείρας ἐγνώριζεν ὅποια χαμέρπεια, ὅποια ἀπιστία, ὅποια ἀγνωμοσύνη δύναται νὰ κρύπτηται ὑπὸ τὸ φιλόφρον ἐξωτερικὸν τῶν αὐλικῶν τουναντίον δὲ εὖρε τὴν ἀληθῆ εὐγένειαν τῆς ψυχῆς ὑπὸ τὴν ταπεινὴν στέγην τῶν πενεστέρων χωρικῶν. Ὅταν ὁ πλοῦτος ἐπερίμενον ἐκείνον, ὅστις θὰ τὸν παρέδιδεν, ὅταν ὁ θάνατος ἐπρεπε νὰ πληρώσῃ τὸ εἰς αὐτὸν παραχωρηθεὶς ἄστυλον, ἄπλοϊ χωρικοὶ, ὑπηρέται ἀγροικῶν διετήρησαν τὸ μυστικόν του, καὶ ὑπὸ τὸν ποταπὸν αὐτοῦ μεταμφισμὸν, ἐφίλησαν τὴν χεῖρά του, με τὸ αὐτὸ σέβας ὡς εἰ ἐκῆθητο ἐπὶ τοῦ θρόνου τῶν προγόνων του. Ἐξελθὼν τοιαύτης σχολῆς, καθεὶς ἐπερίμενον ὅτι νέος, ὅστις καὶ ἱκανότητα καὶ ἀξιεστάτους ἀρετὰς εἶχε, θὰ ἐγένετο καλὸς καὶ μέγας βασιλεὺς.

(Τόμ. Α. Φυλλ. Θ').

Ἡ πρὸς τὸν Θεὸν ἀγάπη, ὁ πρὸς τὴν πατρίδα ἔρωρ, ἡ ἀγάπη τῆς οικογενείας, ἡ φιλία, ἦσαν φράσεις ἔχουσαι τὴν αὐτὴν ἀξίαν, ἦσαν κομψὰ καὶ πρόσφορα συνώνυμα σημαίνοντα ἀγάπην πρὸς ἐαυτόν. — Τοιαύτας περὶ ἀνθρωπότητος ἔχων ἰδέας ὁ Κάρολος, φυσικῶς ὀλίγον ἐφρόντιζε περὶ τῆς γνώμης ἢ περὶ αὐτοῦ εἶχε. Διὰ τὴν δόξαν ἢ τὴν αἰσχύνην ἐφρόντιζεν ὅσον καὶ ὁ τυφλὸς διὰ τὸ φῶς ἢ τὸ σκότος. Ἡ καταφρόνησις αὐτοῦ διὰ τὴν κολακίαν φαίνεται, ἐὰν τὴν παρατηρήσωμεν με τὸ ὅλον τοῦ χαρακτήρος του, ὀλίγον ἀξία τῶν ἐπαίνων μαρτυρεῖται νὰ ἀγαπᾷ ὡς καὶ νὰ ἀποστρέφεται τὴν κολακίαν, ἀλλ' ὁ οὐδένα πιστεῖων δὲν θέλει πιστεύσει χαμεροπῆ τινὰ κόλακα, καὶ ὁ μὴ ἐκτιμῶν τὴν ἀληθῆ δόξαν, δὲν δύναται νὰ ἐκτιμῆσῃ τὴν ἀπομίμησιν.

Πρέπει νὰ εἴμεθα εὐχάριστοι εἰς τὸν Κάρολον ὅτι δὲν ἐγίνετο μισάνθρωπος, καὶ τοι τοιοῦτον περὶ τοῦ ἀνθρωπίνου γένους ἔχοντα φρόνημα. Οὐδὲν ἄλλο διέκρινεν εἰς τοὺς ἀνθρώπους εἰμὴ μόνον ὅτι ἦτο μισητόν, καὶ ὅμως δὲν τὴν ἐμίσει· ἦτο μάλιστα λίαν φιλόανθρωπος, ὥστε δυσηρεστεῖτο νὰ βλέπῃ τὰς ταλαιπωρίας αὐτῶν, καὶ νὰ ἀκούῃ τὰ παράπονά των. Τοιοῦτου εἶδους ἄλλο φιλοανθρωπία, ὅσον ἐπιθυμητὴ καὶ ἀξιεπαινος δύναται νὰ ἦναι εἰς ἓνα ἰδιώτην, τὸν ὅποιον στενός τις κύκλος ἐμποδίζει νὰ βλάπτῃ καὶ νὰ βοηθῆ, εἶναι μᾶλλον ἐλάττωμα ἢ ἀρετὴ εἰς ἓνα ἡγεμόνα.

Πλέον παρὰ εἰς Μονάρχης, ἔχων τὰς καλλιτέρας διαθέσεις, ἐγκατέλειπεν ὀλοκλήρως ἐπαρχίας εἰς τὴν καταπίσειν καὶ εἰς τὴν ληστείαν, ἵνα μὴ βλέπῃ εἰς τὴν τράπεζάν του εἰμὴ εὐτυχῆ πρόσωπα. Ὅστις θέλει νὰ διοικήσῃ μεγάλην τινὰ κοινωσίαν, δὲν πρέπει νὰ διατάξῃ νὰ δυσχερεστήσῃ τοὺς εὐαρίθμους ὑπηκόους τοὺς περιστοιχοῦντας αὐτόν, διὰ τὴν εὐδαίμονίαν τοῦ πλήθους τῶν ὑπηκόων τοὺς ὁποίους οὐδέποτε θέλει εἰδεῖ.

Ἡ ῥαθυμία τοῦ Καρόλου ἦτο τοιαύτη, ὥστε πώποτε ἕως εἰδῆ τις τοσαύτην εἰς ἀνθρωπὸν τόσον νουνεχῆ ὅσον ἦτον αὐτός. Ἦτο δούλος χωρὶς νὰ ἦναι παίγιον. Ἄθλιοι τινες ἄνδρες καὶ γυναῖκες, τὴν καρδίαν τῶν ὁποίων μέχρι βᾶθους ἐβλεπε, καὶ κάλλιστα ἐγνώριζεν ὅτι οὐδὲν αἰσθημα ἀγάπης περὶ αὐτοῦ ἔτρεφον, καὶ ὅτι ἦσαν ἀνάξιοι τῆς ἐμπιστοσύνης του, τῷ ἀφῆρουν, διὰ τῶν θεωρημάτων των, τίτλους, θέσεις, κτήματα, ἀπόκρυφα τοῦ Κράτους καὶ συγχωρήσεις. Ἐδώρησε πολλὰ, καὶ ὅμως πώποτε δὲν ἀπῆλαυσε μῆτε τὴν εὐχαρίστησιν, μῆτε τὴν φήμην τῆς ἀγαθοεργίας. Τῷ ἦτο δεινὸν νὰ ἀρνήται, ἀλλ' οὐδέποτε ἀυθορμήτως ἔδιδεν. Οὕτως αἱ μεγαλοδωρίαι αὐτοῦ δὲν ἐπιπτον ἐπὶ ἐκείνων αἰτινῶν ἤξιζον αὐτὰς, ἢ ἐπὶ τῶν μᾶλλον παρ' αὐτοῦ ἡγαπημένων, ἀλλὰ ἐπὶ τοῦ ἀναιδεστερου καὶ τοῦ ὀχληροτέρου αἰτιῶντος, ὅστις ἐπετύγχανεν ἀκροάσεως.

Μεγάλως διέφερον τὰ αἴτια τὰ διευθύνοντα τὴν πολιτικὴν πορείαν τοῦ Καρόλου, ἀπὸ τὸν παροτρύνοντα τὸν προκατόχον καὶ τὸν διάδοχον αὐτοῦ. Δὲν ἦτον ἄνθρωπος νὰ πιστεύη εἰς τὰς πατριαρχικὰς θεωρίας τῆς Κυβερνήσεως καὶ εἰς τὰ δόγματα τοῦ θεοῦ δικαίου, δὲν ἦτο φιλόδοξος, ἀπεστρέφετο τὰς ὑποθέσεις, καὶ μᾶλλον ἢ παραιτοῦσε τὸ στέμμα του παρὰ νὰ ὑποβληθῆ εἰς τὴν ἀηδίαν νὰ διευθύνῃ αὐτὸς τὴν διοίκησιν.

Ἡ ἀποστροφή αὐτοῦ διὰ τὴν ἐργασίαν, ἡ ἀμάθεια αὐτοῦ περὶ τὰς ὑποθέσεις ἥσο τσαούτη, ὥστε οἱ γραμματεῖς οἱ περιστοιχοῦντες αὐτὸν, ὅταν προέδρευε τὸ συμβούλιόν του, δὲν ἠδύναντο εἰμὴ νὰ μειδιάσωσι διὰ τὰς ματαίας πεπρατηρήσεις του καὶ διὰ τὰς ἰδίας παιδαριώδεις ἀνυπομονησίας του. Ἡ εὐγνωμοσύνη καὶ ἡ μνησικακία οὐδὲν μέρος ἐλάμβανον εἰς τὰς ἀποφάσεις του, ἐπειδὴ εἰς τὸ πνεῦμα αὐτοῦ αἱ ὕβρεις καὶ αἱ ἐκδουλεύσεις οὐδὲ κἀν ἄφρονον ἀμυδρὰν τινα καὶ πρόσκαιρον ἐντύπωσιν. Αὐτὸς ἤθελε ἀπλῶς νὰ ἦναι βασιλεὺς καθ' ὃν τρόπον ἐγένεον ἀργότερα ὁ Λουδοβίκος ΙΔ΄ εἰς τὴν Γαλλιαν. Βασιλεὺς, ὅστις, ἀντλῶν ἀπεριόριστως ἐκ τοῦ ταμείου, ἐκπληροῖ τὰς ἰδιαίτερας αὐτοῦ ἐπιθυμίας, καὶ ἀνταμείβει διὰ τιμῶν καὶ χρυσοῦ τοὺς δυναμένους νὰ βοηθήσωσιν αὐτὸν νὰ ἀπερῶ τὸν καιρὸν του, νὰ ἀπομακρύνῃ ἀπὸ τὸν περίθλον τοῦ γυναικωνίτου αὐτοῦ τὴν ὀχληρὰν ἀλήθειαν, καὶ νὰ μὴ βλέπῃ οὐδὲ νὰ ἀκούῃ τὸ δυνάμενον νὰ ταράξῃ τὴν ἡδονικὴν αὐτοῦ ἀνάπαυσιν καὶ ἐὰν ἀκόμη τὸ Κράτος ἤθελε ὑπάρχει βυθισμένον εἰς τὸν ἐξευτελισμὸν καὶ εἰς τὴν παραμονὴν τῆς καταστροφῆς του, χάριν τῆς ἀνεπιτηδείου αὐτοῦ διοικήσεως. Διὰ αὐτὸν τὸν σκοπὸν μόνον ἐπόθει ἀπόλυτον ἐξουσίαν, ὑπὸ τὸν ὄρον ὅμως νὰ τὸν ἀπολαύσῃ ἄνευ κρότου καὶ ἄνευ κινδύνου. Ὅσον δὲ ἀφορᾷ τὰς θρησκευτικὰς διενέξεις τὰς διαιρούσας τοὺς διαμαρτυρούμενους ὑπηκόους του, οὐδαμῶς μετείχετο ἡ συνείδησίς του, ἐπειδὴ αἱ δόξαι του ἐταλαντεύοντο μετὰ τῆς ἀσεβείας καὶ τοῦ παπισμοῦ. Ἀλλ' ἐν ἡ συνείδησις αὐτοῦ ἔμενε οὐδετέρη μετὰ τῶν Προσβυτερικῶν καὶ τῶν Ἐπισκοπικῶν, αἱ κλίσεις του ὅμως δὲν ἦσαν. Τὰ εὐνοούμενα αὐτοῦ ἐλαττωμάτα ἦσαν ἀκριβῶς ἐξ ἐκείνων διὰ τὰ ὅποια οἱ Καθαριθθητικοὶ εἶχον ὀλιγωτέραν συγκατάθεσιν, καὶ οὐδὲ ἡμέρα παρήρχετο χωρὶς νὰ προστρέξῃ εἰς τινὰς ἐξ ἐκείνων τῶν διασκευάσεων, τὰς παρ' αὐτῶν θεωρουμένας ὡς ἐγκληματικὰς. Ἄνθρωπος διακεκριμένος καὶ εὐαίσθητότατος εἰς τὸ γελοῖον, περιφρονητικῶς ἐμειδιούσε διὰ τοὺς ἐκκεντρισμοὺς τῶν Καθαροθησκῶν. Καὶ ὅμως, πρέπει νὰ τὸ ὁμολογήσωμεν, εἶχε δίκαιόν τι νὰ ἀποστρέφεται τὴν ἀυστηρὰν αὐτὴν αἴρεσιν. Εἰς τὴν ἡλικίαν καθ' ἣν ὀλίγη ἐλαφρότης εἶναι συγγνωστὰ, διήλθε μῆνας τινὰς ἐν Σκωτίᾳ, ὀνόματι μὲν βασιλεὺς, πράγματι δὲ αἰχμαλώτως τῶν ἀυστηρῶν Προσβυτερικῶν. Μὴ εὐ-

χαριστούμενοι νὰ ἀπαιτήσωσι νὰ συμμορφωθῆ εἰς τὴν λατρείαν των καὶ νὰ ὑπογράψῃ τὴν *συνομολογίαν τῆς πίστεως*, κατεσκόπευον ἅπαντα τὰ διαθήματα αὐτοῦ, καὶ κατέκρινον ἅπασας τὰς νεανικὰς αὐτοῦ παρεκτροπὰς. Ἠναγκασμένοι νὰ παρυσιασθῆται εἰς διδασχὰς καὶ εἰς παρακλήσεις ἀτελειῶτους, εὐτυχῆς θὰ ἐλογίζετο ὅταν, ἐκ τοῦ ἀμβωνος δὲν τῷ ἀνευθύμιζον ἀνθαδῶς τὰς ἀδυναμίας του, τὴν τυραννίαν τοῦ πατρός του καὶ τὴν εἰδωλολατρείαν τῆς μητρὸς του. Τέλος, ἦτο τόσο δυστυχῆς κατὰ τὴν περίοδον ταύτην τοῦ βίου του, ὥστε δικαίως ἠδύνατο νὰ θεωρήσῃ τὴν ἦτταν, ἥτις τὸν ἐόρριφεν εἰς τὴν ἐξορίαν μᾶλλον ὡς ἀπελευθέρωσιν παρὰ ὡς δυστυχίαν. Ὑπὸ τὴν ἐπιρροήν λοιπὸν παρομοίων ἐντυπώσεων ὡς ὁ Κάρολος, πολὺ ἐπεθύμει νὰ ταπεινώσῃ τὸ κόμμα τὸ ὅποιον ἀντίστη εἰς τὸν πατέρα αὐτοῦ. Α. Γ. Φ.

Ο ΓΑΛΙΛΑΙΟΣ ΓΑΛΙΛΑΙΟΥ.

Βιογραφικαὶ αὐτοῦ εἰδήσεις — Θαυμάσια αὐτοῦ ἀνακαλύψεις — Φιλολογικὴ αὐτοῦ ἀξία

(Κατὰ Ἰωσήφ Μαρέην)

Μεταφρασθέντα ὑπὸ Πέτρου Φωκᾶ.

Γαλιλαῖος ὁ περίφημος ἐγεννήθη εἰς Πίσσαν τῆ 15 Φεβρουαρίου ἐν ἔτει 1564 ὑπὸ Βικεντίου εὐγενοῦς φλωρεντινοῦ καὶ ἐπισήμου μουσικογράφου καὶ ὑπὸ Ἰουλίης Ἀμμανάτης ἐκ Πεσαίας· τὰ δὲ περὶ τῆς γενέσεως αὐτοῦ λεγόμενα, ὅτι ὑπῆρξεν ἀνοσίτου ἔρωτος ἀποκύημα, οὐδὲν ἄλλο ἐστὶ εἰμὴ λῆρος τῶν ἐγκυκλοπαιδιστῶν, καὶ ἄλλων τινῶν. Κακῶς δὲ ἐκπαυθεὶς ὑπὸ τῶν διδασκάλων οὐκ ἔλαβεν εἰς Φλωρεντίαν, ἀνεπλήρωσε τὸ ἐλλείπον διὰ τῆς μελέτης τῶν δοκιμωτέρων συγγραφέων, ἠδέως ἐπασχολήθει περὶ τὴν μουσικὴν καὶ τὴν σχεδιογραφίαν ἐπὶ δὲ καὶ τὴν ποίησιν· ὁ πατὴρ αὐτοῦ, ὅς τις δὲν ἦτο ἐκ τῶν εὐκαταστάτων, ἠθέλησε νὰ καταστήσῃ αὐτὸν ἰατρὸν, καὶ πρὸς τοῦτο ἀπέστειλεν αὐτὸν εἰς τὴν Ἀκαδημίαν τῆς Πίσσης, ὅπου ἤκουσε τὰ μαθήματα τῆς φιλοσοφίας καὶ τῆς ἰατρικῆς. Ἀλλ' ὁ Γαλιλαῖος ὅστις ἐκ φύσεως ἔκλινε μᾶλλον εἰς τὴν μαθηματικὴν ἐπιστήμην, ἐδιδάχθη τὰ στοιχεῖα τῆς Γεωμετρίας ὑπὸ τινος Ὀστιλίου Ρίτσι ἐκ τῆς πόλεως Φέρμου, ἐν ἧ ἔαμεν εἰς τὸ ἐξῆς τσαούτας γιγαντιαίας προόδους, ὥστε ὁ πατὴρ αὐτοῦ, θαυμάσας τὴν εὐφυΐαν αὐτοῦ, ἐσυγγώρησεν αὐτῷ νὰ ἐγκαταλείψῃ πᾶσαν ἄλλην ἐπασχόλησιν, ἐκτὸς τῶν μαθηματικῶν. Ἐκλεχθεὶς καθηγητὴς ἐν ἔτει 1589 εἰς τὸ πανεπιστήμιον τῆς Πίσσης, ἐδίδαξε τὰς ἀρχὰς ἐκείνας διὰ τὰς ὁποίας νῦν μὲν θαυμάζεται ὡς εἰς τῶν μεγαλύτερων φωστήρων τῆς φιλοσοφίας, ἀλλὰ διὰ τὰς ὁποίας τότε εἶχεν ἐπισύρει καθ' αὐτοῦ τοὺς ὑλκιτισμοὺς τῆς σχολαστικότητος χαρακτηριάσας

αὐτὸν ὡς παράφρονα καινοτόμον καθὼς τομήσαντα νὰ ἐπιβεβαιώσῃ ὅτι ὁ Ἀριστοτέλης καὶ οἱ περιπατητικοὶ ὄλοι εἶχον σφάλει. Ἰνα δὲ ἀπλλαχθῆ τοῦ φθόνου, ὁ Γαλιλαῖος ἐδέχθη ἀσμένως τὴν πρόσκλησιν τοῦ πανεπιστημίου τῆς Παδοῦας, ὅπου μετέβη κατὰ τὸν Σεπτέμβριον τοῦ 1592, διατρίψας ἐκεῖ 48 ἔτη, ὑπὸ πάντων τιμηθεὶς καὶ ὑπὸ τῆς Δημοκρατίας δικαίρθεῖς δι' ἐκτεταμένων προνομίων καὶ διὰ τῆς ἀξίεως τῆς ἐτησίου αὐτῷμισθοδοσίας μέχρι χιλίων φιορινίων. Ἐπιθυμῶν ὅμως νὰ ἐπιστρέψῃ εἰς τὸ πανεπιστήμιον, ἐν ᾧ εἶχε θηλάσει τὸ πρῶτον γάλα τῶν ἐπιστημῶν, ἐπέτυχεν νὰ ἀνακληθῆ πάλιν εἰς Πίσσαν, καὶ ἐξελέχθη τῷ 1610 «ἀρχιμαθηματικὸς ἐν τῷ Σπουδαστηρίῳ τῆς Πίσσης» καὶ φιλόσοφος τοῦ γαληνοτάτου μεγάλου «Δρυκὸς, ἄνευ ὑποχρέωσης τοῦ ἀναγινώσκειν καὶ τοῦ ἐδρεύειν οὔτε ἐν τῷ Σπουδαστηρίῳ οὔτε ἐν τῇ πόλει τῆς Πίσσης, καὶ μὲ τὴν μισθοδοσίαν χιλίων» σκούδων κατ' ἔτος φλωρεντινοῦ νομίσματος. Ὡς δ' ἐξῆς ἐτεῖ πορευθεὶς τὸ πρῶτον εἰς Ρώμην, ἐγένετο δεκτὸς μετὰ μεγάλων τιμῶν, καὶ προσεγγράφη ἐν τῇ ἀκαδημίᾳ τῶν *Λιγκέων*. Μετὰ δὲ τεσσάρων ἐτῶν παρέλευσιν ἐπανήλθε καὶ πάλιν, πλην δὲν ἔλαβε τὴν αὐτὴν ὑποδοχὴν, διότι αἱ δοξασαί του καὶ κατ' ἐξοχὴν ἡ τοῦ κοπερνικανοῦ συστήματος ἤρχίζον νὰ τὸν χαρακτηρίζωσιν ὡς αἰρετικόν. Ὁ Γαλιλαῖος παρηγορηθεὶς εἰς τοῦτο καὶ ὑπὸ τοῦ μεγάλου Δουκὸς, ἔκρινεν εὐλόγον νὰ πορευθῆ ἐκ νέου εἰς Ρώμην, ὅπου εἶχεν ἤδη ἀρχίσαι ἡ συζήτησις ἀντὶ τοῦ ὑπ' αὐτοῦ ὑποστηριζόμενον σύστημα ἦτο αἰρετικόν· καὶ θεμῶς ἐνταῦθα αὐτὸ ὑποστηρίζας, δὲν ἔμενε ἀνέπαφος ἀπὸ τινος κινδύνου· ὅθεν ὁ μέγας Δουξ διετάξεν αὐτῷ κατὰ τὸν Μάιον τοῦ 1616 νὰ ἐπιστρέψῃ εἰς Φλωρεντίαν· ὁ δὲ ὑπήκουσεν, ἀφοῦ ἔλαβε τὴν ἐν ὀνόματι τοῦ Πάπα δοθεῖσαν αὐτῷ διαταγὴν ὑπὸ τοῦ Καρδινάλεως Βελλαρμίνου νὰ μὴ ὑποστηρίξῃ τὸ κοπερνικανὸν σύστημα. Ἀλλ' ὁ ἔνδοξος φιλόσοφος, ἐπιστραφεὶς εἰς Ρώμην τῷ 1630, διεκοίνωσε τοὺς διαλόγους του, δι' ὧν γενναίως τὸ υπεράσπιζεν, οὐς, ἐπιδοκιμασθέντας, ἐξέδοτο ἀκολούθως ἐν Φλωρεντίᾳ, δύο ἔτη ὑστερον. Μόλις οὗτοι ἐδημοσιεύθησαν, μέγας καταδιωγμὸς ἠγέρθη κατὰ τοῦ ἐντίμου συγγραφέως, ὅστις ἐβδουηκονταετῆς τὴν ἡλικίαν, ἠναγκάσθη νὰ ἐπιχειρήσῃ νέον πρὸς τὴν Ρώμην ταξιδίον, ὅπου εἶχε προσκληθῆ νὰ δώσῃ λόγον τῶν δοξασιῶν του. (1)

Παῦλος ὁ Σάρπης, ὅστις ἐγνώριζε τὴν διάθεσιν τῶν Ρωμαίων Θεολόγων, μετ' ὧν ὑπέμεινε ὀδυνηρὰς διενέξεις, προεῖδε τὰ ἀπαισία συμβάντα εἰς τὰ ὅποια ὁ Γαλιλαῖος ἐξέτίθετο, καὶ γράφων πρὸς ἕνα τῶν φίλων του, οὕτως ἔλεγε. «Τώρα ἐνοῶ ὅτι ὁ Γαλιλαῖος μέλλει νὰ μεταβῆ εἰς Ρώμην, ἐκεῖ προσκληθεὶς ὑπὸ διαφόρων Καρδινάλεων, ἵνα κάμῃ ἐπι-

δειξιν τῶν οὐρανίων αὐτοῦ ἐφευρέσεων· καὶ φοβοῦμαι, ἐν εἰς τοιαύτην περίπτωσιν προβάλλῃ τοὺς σοφοὺς λόγους τοὺς ἀναγκάζοντας αὐτὸν νὰ ἀντιτάξῃ περὶ τὸ ἡλιακὸν ἡμῶν σύστημα τὴν θεωρίαν τοῦ Κανόνικου Κοπερνίκου, μὴ πως δὲν ἀπαντήσῃ βεβαίως εἰς τὸ πνεῦμα τῶν Ἰησοῦϊτῶν καὶ τῶν ἄλλων φρατόρων. Μεταβληθέντος δὲ ὑπὸ τούτων τοῦ φυσικοῦ καὶ ἀστρονομικοῦ ζητήματος εἰς Θεολογικόν, προβλέπω μὲ πολλήν μου δυσἀρέσκειαν, ὅτι, ἵνα ζήσῃ ἐν εἰρήνῃ καὶ ἄνευ τῆς προσωνομίας αἰρετικοῦ καὶ ἀφωρισμένου, ὀφείλει νὰ ἀποκηρύξῃ τὰ ἐν τοιούτῳ προκειμένῳ αὐτοῦ αἰσθήματα. Θέλει ἔλθει ὅμως ἡμέρα, καὶ εἶμαι σχεδὸν βέβαιος, ὅτι οἱ ἄνθρωποι ὑπὸ καλητέρων σπουδῶν φωτισθέντες, θέλουν θρηνησῆ τὴν δυστυχίαν τοῦ Γαλιλαίου καὶ τὴν κατὰ τοσοῦτου μεγάλου ἀνδρὸς γενομένην ἀδικίαν· ἀλλ' ἐντοσούτῳ ὀφείλει νὰ τὴν ὑπομείνῃ καὶ νὰ μὴ παραπονήται εἰμὴ ἐν τῷ κρυπτῷ.» (1) Καὶ τῷ ὅντι, φθάσας ὁ Γαλιλαῖος εἰς Ρώμην, καθυπέβληθη εἰς δίκην, κατὰ τὴν διάρκειαν ὅμως τῆς ὁποίας δὲν ἐκλείσθη εἰς τὴν φυλακὴν, ἀλλ' ἐκατοίκησεν ἐν μέρει μὲν εἰς τὴν οἰκίαν τοῦ Φραγκίσκου Νικολίνου πρέσβεως τοῦ μεγάλου Δουκὸς, ἐν μέρει δὲ εἰς τὰς αἰθούσας τοῦ Εἰσαγγελέως τῆς ἱεροκρισίας. Ἐπεραιωθείσης τῆς δίκης, προσεκλήθη ἐνώπιον τῶν δικαστῶν του, τῶν δηλωσάντων αὐτῷ τὴν ποινὴν τῆς φυλακίσεως, ἐὰν μὴ ἀπεκηρύττετο καὶ μὴ ὑπέσχετο νὰ ἐγκαταλείψῃ τὴν τοῦ Κοπερνικανοῦ συστήματος υπεράσπισιν. Ὁ Ποντίφιξ μετέλλαξεν αὐτῷ τὴν φυλακίαν εἰς περιορισμὸν ἐν τῷ περιθώριῳ τῆς Γριάδος τῶν Ὁρέων τὸ ὅποιον ἀνήκεν εἰς τὸν μέγαν Δούκα. Μετ' οὐ πολὺ ἐσυγχορήθη αὐτῷ νὰ υπάγῃ εἰς Σιέναν, ὅπου ἔλαβεν ὡς δεσμοτῆριον τὸ παλάτιον τοῦ ἀρχιεπισκόπου Πικκολομίνι, ὅστις πᾶν φιλοφρόνως ὑπεδέχθη αὐτόν. «Μοὶ διωρίσθη (ἔγραψεν ὁ αὐτὸς Γαλιλαῖος) ὡς δεσμοτῆριον μετὰ γενναίου οἰκτιρμοῦ, ἡ κατοικία τοῦ προσφιλεστεροῦ μου φίλου ἐν εἶχα εἰς Σιέναν, τοῦ ἱεράρχου Πικκολομίνι, τῆς χριστάτης συνδιαλέξεως τοῦ ὁποίου ἀπὸ κλάου μετὰ τσαούτης ἡμερίας καὶ εὐφροσύνης τῆς ψυχῆς μου, ὥστε, ἐπαναλαβὼν ἐνταῦθα τὰς μελέτας μου, εὗρηκα καὶ ἀπέδειξα μέγα μέρος τῶν μηχανικῶν συμπερασμάτων περὶ τῆς ἀντιστάσεως τῶν στερεῶν, μετὰ τινῶν ἄλλων θεωριῶν καὶ μετὰ πέντε σχεδὸν μῆνας, ἀφ' οὗ ἔπαυσεν ὁ λοιμὸς τῆς πατρίδος μου, ἡ Αὐτοῦ Μακαριότης μετέλλαξέ μοι τὴν στενοχωρίαν ἐκείνης τῆς οἰκίας εἰς τὴν ἐλευθερίαν τῆς τοσοῦτον προσφιλοῦς μοι ἐξοχής, ὅθεν ἐπέστρεψα εἰς τὴν κώμην Βελλοσγουάρδο, εἶτα εἰς Ἀρστέτην, ὅπου ἤδη εὗρισκομαι ἀναπνέων τὸν ὑγιαῖ τοῦτον ἀέρα, πλησίον τῆς ποιητῆς μου πατρίδος Φλωρεντίας» (2). Ἐν τέλει τοῦ 1637 ἐπηρόθη ὄλος

(1) Ἐπίς. τοῦ Γαλιλαίου. Ἐκδ. Βεντούρη Σελ. 274.

(2) Ἐπίς. Γαλιλ. πρὸς τὸν Π. Βικέντιον Ρενιέρην περὶ τῶν κειμένων του.

διόλου τὰς ὄψεις, καὶ τῷ 1641 ἐτελεύτησε τῇ 8 Ἰανουαρίου. Τὰ λείψανα αὐτοῦ μετνήχθησαν εἰς Φλωρεντίαν, καὶ κατετέθησαν ἐν τῷ ναῷ τοῦ Τιμίου Σταυροῦ ὅπου ἀκολούθως ἠγέρθη αὐτῷ λαμπρὸν μαυρωλεῖον, ἵνα μὴ μείνωσιν ἄνευ ἐπιτυμβίου τιμῆς τὰ ὄστα ἐκείνου, ὅς τις εἶδε

Sotto l'etereo padiglion rotarsi
Più mondi, e il sole irradiarli immoto,
Onde all'Anglo, che tanta ala vi stese,
Sgombrò primo le vie del firmamento (4).

Μεγάλαι καὶ εὐφύεστατοι εἶναι αἱ ὑπὸ τοῦ Γαλιλαίου γινόμεναι ἢ τελειοποιηθεῖσαι ἀνακαλύψεις· καὶ πρώτη μεταξὺ αὐτῶν εἶναι ἡ τοῦ τηλεσκοπίου, τὸ ὅποιον, καὶ τοι μὴ ὑπ' αὐτοῦ ἐπινοηθέν, ἠνέχθη ὁμως ἀναμφιβόλως ὑπ' αὐτοῦ εἰς τελειοποίησιν. Διηγεῖται οὗτος ἐν τῷ συγγράμματι αὐτοῦ τῷ ἐπιγραφομένῳ *Nuntius Siderius*, τυπωθέντι εἰς Παδουάν κατὰ τὸν Μάρτιον τοῦ 1610, ὅτι, ἀκούσας πρὸ τινων μηνῶν, ὅτι εἰς Φλαμῖγγος εἶχεν ἐπεξεργασθῆ ἕν τηλεσκόπιον, δι' οὗ καὶ τὰ πορρωτέρα ἀντικείμενα ἐφαίνοντο οὕτω διακεκριμένα ὡς ἂν ἦσαν ὑπὸ τὸν ὀφθαλμὸν, καὶ βεβαιώθεις εἶτα περὶ τούτου διὰ γραμμάτων ἐκ Παρισίων αὐτῷ περιελθόντων, ἤρχισε καθ' ἑαυτὸν νὰ σκέπτηται τίνι τρόπῳ ἠδύνατο νὰ ἐπιτύχη τοῦτο· καὶ ἐπέτυχε νὰ ἐργασθῆ τινα τηλεσκόπια, ἄτινα ἐπλησίαζον καὶ ἐμεγέθυνον θαυμασίως τὰ ἀντικείμενα, καὶ τὰ ὁποῖα μετεχειρίσθη, ἵνα κάμη τὰς ἀξιολημνομένους ἐκείνας ἀνακαλύψεις περὶ ὧν κατωτέρω λεχθήσεται. Ὅτι δὲ ὁ Γαλιλαῖος εἰργάσθη μὲ περισσοτέρων τελειοποίησιν παρ' ὅ,τι ἐγένετο εἰς Ὀλλανδίαν τὸ ἐργαλεῖον τοῦτο, μαρτυρεῖ ἡ ἐξ Αἰξῆς ἐπιστολὴ Κωνσταντίνου τοῦ Ἰγενίου πατρὸς τοῦ περιεπεφυμένου Χριστιανοῦ γραφεῖσα ἐν ἔτει 1637, ἐν ᾗ ἐπιβεβαιῶν, ὅτι διὰ τῶν ἐκείσε κατασκευαζομένων τηλεσκοπίων δὲν διεκρίνοντο καλῶς οἱ δορυφόροι τοῦ Διός. (2) Ἔτι μᾶλλον διαφιλονεικεῖται καὶ ἡ ἐφεύρεσις τοῦ μικροσκοπίου, μολονότι φαίνεται βέβαιον ὅτι πρῶτος πάντων ὁ Γαλιλαῖος καὶ εἰργάσθη καὶ ὠμίλησε περὶ αὐτοῦ, ὅστις ἀπὸ τοῦ 1612 ἔστειλεν ἐν ἐξ αὐτῶν εἰς δῶρον τῷ βασιλεῖ τῆς Πολωνίας. Καὶ τῷ ὄντι, ἐν τοῖς ἀπονημνομάσι τοῦ Βοηκαλίνου δημοσιευθεῖσι τῷ αὐτῷ ἐκείνω ἔτει, γίνεται μνεῖα τοῦ ἐργαλείου τούτου, περὶ οὗ λέγεται, ὅτι «θυμασιώτατα εἶναι τὰ δίοπτρα ἐκεῖνα μὲ τσαύτην τέχνην κατεσκευασμένα, ὡστε ὑποδεικνύουσι τοὺς ψῆλλους, ἐλέφαντας, καὶ τοὺς πυγμαίους, γίγαντας.» Φαίνεται ὁμως ὁ Γαλιλαῖος μὴ τελειοποίησας τὸ μικροσκοπίον εἰμὴ τῷ 1624, διότι σώζεται ἐπιστολὴ τῷ αὐτῷ τούτῳ ἔτει ὑπ' αὐτοῦ γεγραμμένη πρὸς τὸν Πρίγκιπα Φεδερικὸν Κέζην, ἐν ᾗ, ἀποστέλλων αὐτῷ

ἐν τῶν ἐργαλείων τούτων, τῷ λέγει· «Ἀποστέλλω τῇ ὑμετέρᾳ ἐξοχότητι ἕν δίοπτρον ἵνα βλέπης ἐκ τοῦ πλησίον τὰ λεπτομερῆ πράγματα, περὶ τοῦ ὁποῖου ἐλπίζω, ὅτι θέλεις λάβει οὐ μικρὰν ἠδονὴν καὶ εὐχαρίστησιν, ὅτι οὕτω συμβαίνει καὶ εἰς ἐμέ. Ἐβράδυνα νὰ σοι τὸ ἀποστειλῶ, διότι δὲν τὸ εἶχον εἰσέτι τελειοποίησαι, διὰ τὴν δυσκολίαν τὴν ὁποῖαν ἀπάντησα εἰς τὸ νὰ ἐπεξεργασθῶ ἐντελῶς τὰ κρύσταλλα. Τὸ ἀντικείμενον προσαρμύζεται εἰς τὸν κινήτων κύκλον, ὅστις εἶναι εἰς τὴν βῆσιν, καὶ κινεῖται ἵνα γίνη ὅλον τὸ ἀντικείμενον ὄρατόν.» Ἀλλὰ καὶ δοθέντος ὅτι ἄλλος πρὸς τοῦ Γαλιλαίου εἰργάσθη τὸ μικροσκοπίον (τὸ ὁποῖον κατὰ τὸν Τираβόσκιον δὲν εἶναι τόσον εὐαπόδεικτον) ὁμολογητέον ὅμως ὅτι ὁ μέγας οὗτος ἀνὴρ, χωρὶς νὰ ἴδῃ ἄλλο, ἰδεάσθη καὶ ἐξέτελεσε καὶ αὐτὸς τὴν αὐτὴν ἐργασίαν. Ὁ Γαλιλαῖος ἐπενόησε καὶ ἕτερον τηλεσκόπιον, κληθὲν ὑπ' αὐτοῦ *Περίκεφαλαία*, διότι προσηρμόζετο εἰς τὴν κεφαλὴν εἰς τρόπον ὥστε καὶ ταξιδεύων τις ἐπὶ τῶν τριηρέων, ἠδύνατο πολὺ μακρόθεν νὰ διακρίνη δι' αὐτοῦ μεγαλοποιημένα τὰ ἀντικείμενα· ἀλλὰ τοιοῦτον ἐργαλεῖον εὗρεθη διὰ τῆς πείρας ἦττον κατάλληλον, παρ' ὅ,τι ἐνομιζέτο, εἰς τὰς παρατηρήσεις, διὸ καὶ κατέστη εὐθὺς ἄχρηστον (1)

Ἀπαίσιος εἰμωχμένη ὑπῆρξε βεβαίως ἐκείνη τοῦ Γαλιλαίου, ἰδόντος διαφιλονεικουμένας τὰς ὠραιότερας ἀνακαλύψεις, διότι τοῦτο τῷ συνεθεῖ ὅχι μόνον περὶ τὸ τηλεσκόπιον καὶ τὸ μικροσκοπίον ἀλλὰ καὶ περὶ τὴν ἐφαρμογὴν τοῦ ἐν τῷ ὠρολογίῳ ἐκκρεμοῦς, ὅπερ ὑπῆρξεν ἡ πηγὴ τῶν ὠραίων ἀνακαλύψεων κατὰ τε τὴν φυσικὴν καὶ ἄστρονομίαν. Διηγεῖται ὁ Βιβιάνης, ὅτι ὁ Γαλιλαῖος ἐφαντάσθη ἐν ἔτει 1641 τὴν ἐφαρμογὴν ταύτην, ἀλλὰ δὲν τὴν ἐνήργησε, καὶ ὅτι μόνον ὁ υἱὸς αὐτοῦ Βικέντιος ἐτελειοποίησεν αὐτὴν ἢ μᾶλλον εἰπεῖν, ἐξέτελεσεν. Ὁ Μοντουκκας, ἀπ' ἐναντίας, δι᾿ ἐπιχειρήσθη ὅτι πρῶτος ἀληθῆς ἐκτελεστής ὑπῆρξεν ὁ Ἰγενίος, ὅστις τῷ 1637 παρουσίασεν εἰς τὰ Ὀλλανδικὰ Κράτη ἐκκρεμὲς ὠρολόγιον. Ὁ βουλόμενος νὰ μάθῃ ἀκριβῶς τὴν ἀλήθειαν, ἄλλο δὲν ἔχει νὰ κάμη εἰμὴ νὰ παραβάλλῃ τὰς ἐποχὰς, καὶ ὅταν ἐνθυμηθῆ ὅτι ὁ Γαλιλαῖος ἀπεβίωσε τῷ 1641, δὲν ἔχει εἰμὴ νὰ ἀποδείξῃ, ἂν οὗτος ἐπενόησε τὴν ἐφαρμογὴν τοῦ ἐκκρεμοῦς, ἵνα ἀποδώσῃ αὐτῷ τὴν προσήκουσαν τιμὴν, ἀπέναντι τοῦ σοφοῦ Ὀλλανδοῦ τοῦ μὴ παρουσιάσσαντος τὸ ὠρολόγιόν του εἰμὴ δεκαεπτὰ ἔτη ὕστερον. Ὁ Βιβιάνης ἀναφέρει, ὅτι ἂν ὁ Γαλιλαῖος μαθητὴς εἰς Πίσσαν, «ἐπενόησε τὸ ἀπλοῦν ἐκεῖνο καὶ »κανονικὸν τοῦ χρόνου μέτρον διὰ μέσου τοῦ ἐκκρεμοῦς, ὑπ' οὐδενὸς ἄλλου πρότερον ἰδεασθέντος, »λαβὼν ἀφορμὴν εἰς τὴν τούτου παρατήρησιν ἐκ τῆς κινήσεως μιᾶς κινδύλας, ὅτε μίαν ἡμέραν ἦτο εἰς »τὴν μητροπολιτικὴν Ἐκκλησίαν τῆς Πίσσης.» Ἀνα-

(1) Φόσκολος, Οἱ τῆφοι. Ὁ ἐνταῦθα μνημονευόμενος Ἄγγλος εἶναι ὁ Νεύτων.

(2) Γαλιλ. Συγγρ. Τόμ. Β'. Σελ. 491. Ἐκδ. τῆς Παδούας 1844.

(1) Τиравόскаго, Τόμ. Ἡ. Βιβλ. Β'. Κεφ. 2.

»γινώσκεται ἐν τοῖς πειράμασι τῆς Ἀκαδημίας τοῦ Κιμέντου, ὅτι ἐκρίθη εὐλογον νὰ ἐφαρμοσθῆ τὸ ἐν τῷ ὠρολογίῳ ἐκκρεμὲς ἐπὶ τῆς κινήσεως ἐκείνου, τὸ ὁποῖον πρὸ παντὸς ἄλλου ἐπενόησεν ὁ Γαλιλαῖος, καὶ τὸ ὁποῖον ἀπὸ τοῦ ἔτους 1649 ἔθεσεν εἰς ἐνεργίαν ὁ υἱὸς αὐτοῦ Βικέντιος. Ἐν τινὶ ἐπιστολῇ πρὸς τὸν Μαγαλότην γραφεῖσθ ἐν ἔτει 1673 ὁ αὐτὸς Βιβιάνης οὕτως ἐκφράζεται· «πολὺ πρότερον εἶχον »ἀκούσει πόσον δυσχερῶς ὑπέμειναν ὁ Ἰγενίος τὴν »δικαίαν ἀξίωσιν, ἣν ἐνταῦθα ἡμεῖς ἔχομεν ὑπὲρ »του ἡμετέρου Γαλιλαίου, πρῶτον παρατηρητοῦ »καὶ ἐκτελεστοῦ χρηματίσαντος τοῦ ἐκκρεμοῦς ὠρο- »λογίου, καὶ ὑπὲρ τοῦ υἱοῦ αὐτοῦ Βικεντίου, πρῶτον »ἐκτελεστοῦ τῶν διανοημάτων τοῦ πατρὸς.» Ὁ Καρδινάλιος Λεοπόλδος, γράφων πρὸς τὸν Ἰγενίον, τῷ λαλεῖ περὶ τῆς προτεραιότητος τῆς ἀνακαλύψεως τοῦ Γαλιλαίου· ὁ δὲ Ἰγενίος αὐτὸς ἐπάγεται νὰ τὴν πιστεύσῃ ἐν τινὶ ἐπιστολῇ πρὸς τὸν Βουλιαλάδον. Τέλος, αὐτὸς οὗτος ὁ Γαλιλαῖος γράφων τῷ 1637 πρὸς Λαυρέντιον τὸν Ρεάλιον, λαλεῖ ἐκτεταμένως περὶ τοῦ ἐκκρεμοῦς, τὸ ὁποῖον ἐκάλεσε τὸ *μετρητήριον τοῦ χρόνου*, καὶ ἀφ' οὗ λεπτομερῶς περιέγραψε τὸν τρόπον δι' οὗ τὸ κατεσκευάσας, δείκνυσιν ἐνταυτῷ τὴν χρῆσιν αὐτοῦ, ἣτις ἠδύνατο νὰ γίνη ὡς πρὸς τὰ ὠρολόγια. «Καὶ ἐπειδὴ τὸ λάθος τῶν ὠρολογίων, ἔλεγε, κυρίως συνίσταται εἰς τὸ ὅ,τι δὲν ὑπῆρξεν ἄχρι τοῦδε δυνατὸν νὰ κατασκευασθῆ ὁ καλούμενος χρόνος τοῦ ὠρολογίου τοσοῦτον ἀκριβῶς ὥστε νὰ κάμῃ ἴσας τὰς ἀναλικνίσεις, οὕτως εἰς τὸ ἀπλοῦστατόν μου τοῦτο ἐκκρεμὲς, καὶ μὴ ὑποκείμενον εἰς οὐδεμίαν ἀλλοίωσιν, περιέχεται ὁ τρόπος τοῦ διατηρεῖν πάντοτε ἀκριβέστατα τὴν ἰσομετρίαν τοῦ χρόνου.» Προσθετήτω εἰς ταῦτα πάντα καὶ ἐπιστολὴ τοῦ Ματθαίου Καμπάνου, ἀπευθυνθεῖσα πρὸς τὸν βασιλεῖα Λουίγιον ΙΔ' ἐν ᾗ διηγεῖται, ὅτι τῷ 1655 προσήνεγκεν εἰς τὸν Μέγαν Δούκην Φερδινάνδον τὸν Β'. ἐν ὠρολόγιον εὐμετακόμιστον, ἐν ᾧ εἶχε προσαρμύσει τὸ ἐκκρεμὲς, καὶ ὅτι ὁ Πρίγκιψ τῷ εἶχε δεῖξει ἕτερον μεγαλύτερον, ἔχον ἐπίσης προσηρμωμένον τὸ ἐκκρεμὲς κατὰ τὴν ὑπὸ τοῦ υἱοῦ τοῦ Γαλιλαίου δοθεῖσαν ἰδέαν ἐν τινὶ αὐτοῦ μηχανῇ, καὶ καθ' ἃ ὁ Γαλιλαῖος αὐτὸς εἶχε γράψει. Ὁ Καμπάνης θεωρήσας τοιαύτην μηχανὴν, ἤρχισε νὰ σκέπτηται περὶ τῶν διαφόρων τρόπων, καθ' οὓς ἠδύνατο νὰ ἐφαρμοσθῆ τὸ ἐκκρεμὲς εἰς τὸ ὠρολόγιον, καὶ ἀναγνοὺς τὸ ἐν ἔτει 1658 τυπωθὲν βιβλίον τοῦ Ἰγενίου, ἐστοχάσθη ὅτι ἠδύνατο νὰ τὸ κάμη εἰς τρόπον, ὥστε ἢ νὰ ἔχῃ πάντοτε ἴσας ἀναλικνίσεις τὸ ὠρολόγιον, ἢ τὸ ἐκκρεμὲς αὐτὸ καθ' ἑαυτὸ, ἄνευ οὐδεμιᾶς ἐξωτερικῆς δυνάμεως, νὰ κινῆται διηνεκῶς· καὶ εὗρε τέλος πάντων τὸν τρόπον, τὸν ὁποῖον πρὸ πολλοῦ ἐζήτηει, νὰ κάμη ὥστε ἐν ἀπλοῦν ἐκκρεμὲς νὰ κινῆται ἐξ ἰδίας κινήσεως καὶ ἄνευ οὐδεμιᾶς ἐξωτερικῆς δυνάμεως, τὸ ὁποῖον μυσικὸν λέγει ὅτι διεκόνιωσεν εἰς

τὸν Αὐτοκράτορα Φερδινάνδον τὸν Β'. Τέλος πάντων τοσοῦτον σημαντικὴ ἀνακάλυψις, τῆς ὁποίας ἡ δόξα διαφιλονεικεῖται ὑπό τε τῆς Ἰταλίας καὶ Ὀλλανδίας, ὡς ἀνήκουσα εἰς τὸν Γαλιλαῖον καὶ τὸν Ἰγενίον, ἀπεδόθη ὑπὸ τοῦ Βερνάρδου εἰς τοὺς Ἄραβας ἀλλ' ἐπὶ τίνι βάσει ταῦτα εἰρήκισ, δὲν γνωρίζομεν, διότι δὲν ἐπιφέρει ἱκανὰς ἀποδείξεις (1). (ἀκολουθεῖ)

Η ΑΛΙΕΙΑ ΤΩΝ ΜΑΡΓΑΡΙΤΩΝ.

Οἱ μαργαρίται εἶναι προϊόν τῆς κόχλου ἢ πίννης, ζώσης εἰς τὰ ὕδατα τῶν Ἀνατολικῶν καὶ Δυτικῶν Ἰνδιῶν, καὶ εἰς ἄλλα τοῦ Ωκεανοῦ μέρη ἐν τῷ βυθῷ τῆς θαλάσσης εὐρισκομένης ἐπὶ τῶν σκοπέλων, ὡς τὰ ὄστρα. Ἡ τούτων ἀλιεῖα γίνεται πάντοτε κατὰ τὸν Ἀπρίλιον, διότι τότε ἡ θάλασσα εἶναι γαλινωτέρα. Πλεῖστοι ἐπὶ τούτῳ συνέρχονται ὡσεὶ δεκαπεντακισμῦριοι τὸν ἀριθμὸν, ὑπὸ καλαμωτὰ σκηνώματα οἰκοῦντες, καὶ σχηματίζοντες ἐκτεταμένην πανήγυριν.

Πολλὰ ὀλίγα γνωρίζομεν περὶ τῆς φύσεως τοῦ ζωῦφιου τοῦ κατοικοῦντος εἰς τὰς κογχίλας ταύτας. Παρατηρήθη ὁμως, ὅτι αἱ μαργαριτοφόροι κογχυλαὶ ἔχουσι μᾶλλον ἢ ἦττον βεβλαμμένον τὸ ὄστρακόδερμα, εὐρισκομένων τῶν μαργαρίτων ἐπὶ τοῦ ἐξωθεν μέρους τῆς ἐπιφανείας τῶν. Εἶναι δὲ δώδεκα εἰδῶν. Οἱ μαργαρίται οἱ εὐρισκόμενοι εἰς τὸ σῶμα τοῦ ζωῦφιου, ὡς τινες λέγουσι, γεννῶνται κατὰ τὸν ἐξῆς τρόπον· ὅταν δηλαδὴ ὑπάρχη κόκκος ἄμου ἢ ἄλλο τι σῶμα ἔνδον τοῦ ζωῦφιου, συνθλιβόμενον μὲ τὸ τρυφερὸν αὐτοῦ κρέας, τὸ ζένον τοῦτο σῶμα καλύπτεται ὑπὸ τῆς τιτανώδους αὐτοῦ ὕλης, καὶ οὕτω παράγεται ὁ μαργαρίτης. Πολλαχοῦ τῆς Ἀσίας βιάζεται ἡ τούτων παραγωγή, διότι ἀνοίγονται ἐπιμελῶς τὰ ὄστρακοδέσματα, τίθενται ἐνδον τὰ ἄτομα ταῦτα, καὶ ἀκολούθως ῥίπτονται ἐκ νέου εἰς τὴν θάλασσαν, καὶ μετὰ τινα χρόνον τὰ ῥηθέντα ἄτομα καλύπτονται ὑπὸ τοσοῦτον πυκνῆς ὕλης, ὥστε φαίνονται φυσικοὶ μαργαρίται, πωλούμενοι ὡς τοιοῦτοι. Κατ' ἄλλους δὲ παράγονται ἀπὸ τὰ ὠτῶν κογχυλῶν, καὶ κατ' ἄλλους, τέλος πάντων, ἀπὸ τῶν χυμῶν τοῦ ὄστρακοδέσματος. Ἡ ἀλιεῖα αὕτη εἶναι λίαν σκολιὰ καὶ ἐπικινδύνου, καὶ πρὸς ταύτην ἐνασχολοῦνται οἱ κατ' ἐξοχὴν κολυμβισταί, οἵτινες γυμνάζονται ἀπὸ τῆς νηπιότητός των.

Ἐπειδὴ δὲ οἱ λευκοὶ ἀπέχουσι πολλὰ μίλια τῆς παραλίας, τὸ σημεῖον τῆς ἀναχωρήσεως, κατὰ τὰ ὑπὸ τοῦ Κόμ. Νῶε ἱστορούμενα, παρ' οὗ καὶ τὴν παρῶσαν διατριβὴν ἠρᾶνίσθημεν, μάρτυρος αὐτοῦ χρονηματίσαντος τῆς ἀλιείας ταύτης εἰς Κέυλαν, δίδεται πάντοτε περὶ τὸ μεσονύκτιον, καὶ ἐκεῖ φθάνουσιν αἱ λέμβοι ἅμα φέξῃ ἡ ἡμέρα. Ἡ ἐναρξίς

(1) Ἄνδρες, περὶ τῆς ἀρχῆς καὶ προόδου τῆς Φιλολογίας, κεφ. 10.

της αλιείας δηλοῦται δι' ἐνός κανονοβολισμοῦ, καί τινα ἀκάτια εἰς ἐπιτήρησιν ὠρισμένα δὲν συγχωροῦσιν εἰς οὐδένα νὰ ἀλιεύη ἐπέκεινα ὠρισμένων τινῶν ὁρίων. Ἐκάστη λέμβος, ἐκτός τοῦ ἰδιοκτῆτου, καὶ τῶν ναυτῶν, περιέχει καὶ ἑτέρους εἴκοσι ἀνθρώπους, ἐν οἷς εὐρίσκονται καὶ δεκά κολυμβισταί, ὧν οἱ πέντε ἴστανται πάντοτε ὑπὸ τὰ ὕδατα. Ἴνα δὲ φθάσῃ ταχύτερον εἰς τὸ βάθος, στηρίζουσι τὸν πόδα ἐπὶ πινος ἀναβολέως διὰ σχοινίου ἐπὶ τῆς λέμβου ἐξησφαλισμένου, πρὸς δὲ εἶναι δεδεμένη πέτρα τοῦ βάρους 20 μέχρι 30 λιτρῶν. Ἐχουσι δὲ περὶ τὴν ὁσὸν σχοινίον, τοὺς μυκτῆρας καὶ τὰ ὠτα ἡσφαλισμένα διὰ βάρβακος, περὶ δὲ τοὺς βραχίονας σπύγγον βεβαμμένον εἰς τὸ ἔλαιον, ὃν ἐνίοτε κρατοῦσιν εἰς τὸ στόμα, ἵνα ἀναπνέωσι καὶ μὴ πίνωσιν ὕδωρ. Ἐκτός τούτου εἰστος κολυμβιστῆς ἔχει μαχαίριον ἵνα ἀποσπᾷ τὰς κογχύλας ἐκ τῶν σκοπέλων, ἔτι δὲ κανίστριον καὶ δίκτυον πρὸς τὸ συλλέγειν. Βυθίζεται δὲ εἰς τὸ ὕδωρ μέχρι 10 καὶ 12 ὀργῶν, καὶ γεμίζει τὸ δίκτυον ἐκ τοῦ παρατυχόντος· καὶ εἰ μὲν τὸ κανίστριον ἦναι πλήρες, ἢ δὲν δύναται νὰ ἀνθέξῃ ὑπὸ τὸ ὕδωρ, σείει τὸ σχοινίον ὃ ἐστὶν ἐξωσμένος, καὶ εὐθὺς ἀνέρχεται εἰς τὴν ἐπιφάνειαν, εἰ δὲ καὶ συμβῆ τις βραδύτης, ἀπόλλυται. Ἐκτός δὲ τούτου, ἐπαπειλοῦσιν αὐτὸν καὶ ἕτεροι κίνδυνοι, διότι συχνάκις ἀπόλλυται ἢ διὰ τὴν ἐπέλευσιν τινός κήτους καταπίνοντος ἢ ἀκρωτηριάζοντος αὐτὸν, ἢ καὶ κατὰ συνέπειαν αἰμοπύσεων καὶ αἰμορραγιῶν. Ἡ ἀλιεία συνήθως διαρκεῖ ἀπὸ ἕκτης ὥρας μέχρι δεκάτης π. μ. εἴτα δίδει ἡ λέμβος τὸ σημεῖον τῆς ἐπιστροφῆς, καὶ τὰ ἀκάτια φθάνουσιν εἰς τὴν παραλίαν πρὸς τὴν 4ην ἢ 5ην ὥραν μ. μ. Ἐκάστη λέμβος ὑπάγει εἰς τὸν ὠρισμένον τόπον, ὅπου ἐκφορτίζονται καὶ διανέμονται αἱ κογχύλαι μετὰ τὸ ἰδιοκτῆτου, τῶν ναυτῶν, καὶ τῶν κολυμβιστῶν κατὰ τὰς ὠρισμένας συμφωνίας, καὶ ἀκολούθως φέρονται εἰς τὴν ἀγοράν. Ἐνταῦθα, ἔνδον τοῦ περιβάλλου, ἐκτίθενται αἱ κογχύλαι εἰς τὸν ἥλιον ἵνα σαπηθῶσιν, εἴτα βάλονται εἰς μίαν σκάφη, χύνεται ἐπ' αὐτῶν ὕδωρ θαλάσσιον, καὶ ἀκολούθως πλύνονται. Αἱ κογχύλαι αὗται περιέχουσιν ἀπὸ ἑκτῶ ἕως δώδεκα μαργαρίτων, ἀλλ' οὐχὶ πάσαι. Ἐὰν δὲ οὐ ἐργάζεται ἐγγίξωσι τὸ στόμα αὐτῶν μὲ τὴν χεῖρα, μαστιγοῦνται ὑπὸ τῶν διεθυντῶν. Συμβαίνει ὁμως ἐνίοτε νὰ καταπίνωσι τινὲς πολυτίμους μαργαρίτας· ἐὰν ληφθῶσιν ἐπ' αὐτοφώρῳ, εὐθὺς δένονται ἐπὶ τοῦ ξύλου, καὶ ἀναγκάζονται νὰ λάβωσιν ἐνεργητικὸν καθάρσιον. Ἐκπεραιωθείσης τῆς διὰ τοῦ ὕδατος ἐργασίας, ἐπιμελῶς ἐκκενοῦται τοῦ ὕδατος τούτου ἡ σκάφη, καὶ ἀναφαίνονται ἐπὶ τῆς ἄμμου οἱ μεγαλύτεροι καὶ ὠραιότεροι μαργαρίται, πλύνονται πολλάκις ἀκολούθως, καὶ ἐκτίθενται εἰς τὸν ἥλιον. Οἱ δὲ λοιποὶ σπηταρίζονται δι' ἐννέα διαφόρων σητῶν, καὶ οὕτω προκύπτουσι μαργαρίται διαφόρων

μεγεθῶν. Οἱ μένοντες εἰς τὴν ἀνωτέραν σήταν εἶναι φυσικὰ πολυτιμότεροι καθὼ μεγαλήτεροι, συνισταμένης τῆς ὠρικιότητος τῶν εἰς τὸ μέγεθος, τὸ στρογγύλον σχῆμα, καὶ τὴν λαμπρότητα. Τινὲς ἐξ αὐτῶν ἔχουσι τὸ μέγεθος μικροῦ καρύου, ἀλλ' εἶναι σπανιώτατοι. Οἱ κεράσιοι λεγόμενοι μαργαρίται, καὶ τοὶ ἐν ἀφρονίᾳ εὐρισκόμενοι, εἶναι ὁμως βαρῆτοιμοι.

Ὡς πρὸς τὴν τιμὴν δὲ τῶν μαργαρίτων, αὕτη εἶναι μεταβλητή. — Εἰς καλὰς μαργαρίτης δύναται νὰ ζυγίξῃ 5 κράτια, ὅστις ὑπολογιζόμενος πρὸς 5 τάλληρα τὸ κράτιον, δίδει ἐξαγόμενον 25, τὸ ὅποιον πολλαπλασιασθὲν ἐπὶ τὴν τιμὴν τοῦ κρατίου, δίδει τὴν ἀληθινήν τιμὴν τοῦ μαργαρίτου, δηλ. τάλληρα 125. Οἱ ἡμιουργαῖοι εἶναι στρογγύλοι καὶ ὠραῖοι, τῶν ὁποίων ἐκάστη οὐγγία δύναται νὰ ἐκτιμῆθῃ πρὸς 400 τάλληρα· καὶ τὸ ἀνάπλιον, ἐὰν διακόσιοι μαργαρίται ζυγίξωσι μίαν οὐγγίαν, οὗτοι στοιχίζουσι μόνον 60 ἢ 70 τάλληρα. Τῶν δὲ λειποστρογγύλων μαργαρίτων ἡ οὐγγία ὡς ἐπὶ τὸ πλεῖστον ἐκτιμᾶται τὸ πολὺ ἐν τάλληρον. Οἱ εὐρωπαϊκοὶ μαργαρίται εἶναι κατωτέρας τιμῆς, ὡς οἱ ἀνατολικοί. Οἱ τελευταῖοι οὗτοι ἐνίοτε ἐπωλήθησαν μέχρι δεκακισμυρίων τάλληρων· καὶ εἰς μαργαρίτης τοῦ βασιλέως τῆς Περσίας ἐστοίχισε 400 000 τάλληρα. Ἡ Κλεοπάτρα ἐπιεν ἐν τινὶ συμποσίῳ τὸν μεγαλύτερον μαργαρίτην τοῦ κόσμου, τιμώμενον σχεδὸν 500 000 τάλληρων, ἀναλελυμένον εἰς τὸ ὄζος, εἰς τὴν ὑγίαν τοῦ Ἀντωνίου. Ἔτερος δὲ ὠσειδῆς ἀνῆκων εἰς Φίλιππον τὸν Β'. βασιλέα τῆς Ἰσπανίας, λεγόμενος ὁ ἔξοχος, εἶχε τὸ μέγεθος περιστερίου ὠοῦ, καὶ ἐξετιμῆθη 80, 000 δουκάτα.

Πέτρος Φωκᾶς.

ΧΡΙΣΤΙΑΝΙΚΗ ΚΑΤ' ΕΚΤΑΣΙΝ ΚΑΤΗΧΗΣΙΣ.

Νεωστὶ ἐξεδύθη, ἐκ τοῦ τυπογραφείου ὁ Ἑρμῆς δαπάνη πρεσβυτέρου Νικολάου τοῦ Αὐλωνίτου, τρίτην ἤδη φοράν μετὰ τὴν πρωτότυπον ἐκδοσιν, ἂν δὲν λανθανώμεθα, ἡ Χριστιανικὴ κατ' ἐκτασιν Κατήχησις τῆς Ὀρθοδόξου Καθολικῆς καὶ Ἀνατολικῆς Ἐκκλησίας, ῥωσιστὶ τὸ πρῶτον πονηθεῖσα· σύγγραμμα μεθοδικώτατον καὶ πρόσφορον, καὶ πληρὸν κατὰ πάντα τὴν ἔλλειψιν τὴν ὁποίαν πρὸ πολλοῦ ἠσθάνθημεν, οἱ ἀπὸ τῆς καθέδρας διδάσκοντες τὸ θεῖον περὶ εὐσεβείας μάθημα. Οὐκ ὀλίγα δὲ καὶ παρὰ τοῖς Ἑλλησιν ἡμῖν εὐρίσκονται τοιοῦτοῦ εἶδους διδασκτικὰ βιβλία, ἀλλὰ τὰ ὁποῖα εἶδον, ἐγὼ, εἰσὶ τὰ πλεῖστα σύντομα, ἀρμόζοντα μᾶλλον εἰς τὰ σχολεῖα ἐκεῖνα, ἐν οἷς εἰς τὴν προκαταρκτικὴν σπουδὴν οἱ παῖδες καταγίνονται· ἕτερα δὲ πλήρως μεν καθόσον ἀποβλέπει τὰ διάφορα θρησκευτικὰ κεφάλαια, ἀλλ' ἀμέθοδα καὶ φιλοσοφικῆς ὕψης ἄμοιρα· ἀκατάλληλα ἐπομένως διὰ τὰ σχολεῖα ἐκεῖνα ὅπου

οἱ φοιτῶντες ἀκροάζονται μαθήματα ὁπωσοῦν ἀνώτερα, καὶ τροφὴ στερεωτέρα ἀνήκει αὐτοῖς, καὶ τὸν λόγον τῶν πραγμάτων νὰ ζητῶσι μαθηθῶσιν. Τὸ μόνον ἄξιον παντὸς ἐπαίνου πόνημα περὶ εὐσεβείας, πάντες οἱ εἰδημονες οἶδασιν, ὅτι ἐστὶ τὸ τοῦ Πλάτωνος Μητροπολίτου Μόσχας, τὸ μετὰ π. λατωνικῆς τῶντι σοφίας συνυφάνθην, μετὰ κριτικῆς δὲ συνέσεως ἐπεξίως πλουτισθὲν, καὶ μετὰ τῆς προσηκούσης ἑλληνικῆς ἀφελείας μεταχλωτισθὲν ὑπὸ τοῦ αἰοδίου Ἀδαμαντίνου Κοραῆ· ἀλλ' αὐτὸ ὑπὸ τῶν περισσοτέρων θεωρεῖται μᾶλλον, οἷα τις συνοπτικῆς θεολογίας θετικῆ· διόπερ ἀρμολιωτέρον ἐστὶ νὰ παραδίδηται εἰς τοὺς μέλλοντας ἐρωθῆναι ἢ σπουδάσαι τὴν ἐπιστήμην τῆς Θεολογίας, προηγουμένης ὁμως ἀπλουστερίας καὶ στοιχειωδεστερίας σπουδῆς Ἱεράς Κατηχήσεως, καὶ ἄλλων μαθημάτων. Τῶντι, τοῦτον τὸν μέσον ὅρον, νομίζω, καταλλήλως βαδίζει τὸ περὶ οὗ ὁ λόγος πονημάτιον, ὡς κατάλληλον διὰ τοὺς ἐλλόγως σπουδάζοντας τὰ στοιχειώδη τῶν μαθημάτων φοιτητῶν τῶν διαφόρων Δευτερευόντων Σχολείων, Λυκείων, ἢ Γυμνασίων, κτλ. Ἵπερ αὐτοῦ, ἤθελεν ἔχει καὶ ἑτέρους τινὰς λόγους οἴκοθεν ἐξαχρησμένους· ἀρκοῦσιν ὁμως αἱ μέχρι τοῦ νῦν ἀπαράλλακτοι μετατυπώσεις καὶ ἐπικυρώσεις τῶν ἀγιωτάτων Συνόδων, Ῥωσσίας τε καὶ Κωνσταντινουπόλεως, καὶ ἡ εἰσαγωγή αὐτοῦ εἰς τε τὰ δημόσια σχολεῖα αὐτῶν, οὐ μόνον, ἀλλὰ καὶ ἐν Ἑλλάδι, καὶ ἐν Κερκύρα καὶ πολλαχοῦ. Τοῦθ' ἔνεκα συνιστῶμεν εἰς τοὺς ὀρθοδόξους πάντας τὸν περι οὗ ὁ λόγος πόνημα, καὶ μάλιστα εἰς τοὺς τῆς εὐσεβείας διδασκάλους· ἀπονεμόμενδ' ἅμα τὸν προσανήκοντα ἐπαινὸν τοῖς εἰς τὰ τοιαῦτα, εἴτε δι' ἔργου, ἢ ἐπιστασίας, ἢ δαπάνης συντελοῦσιν.

Α. Παρθῆς Ἀρχιδιάκονος.

Ο ΟΥΑΣΗΓΚΤΩΝ ΚΑΙ Η ΜΗΤΗΡ ΤΟΥ.

Τὰ ἐπόμενα περὶ τοῦ Ἀγγλαμερικανοῦ Οὐασιγκτῶνος θέλουν δείξει πόσον μεγάλη ἐπιβρόχη ἔχουν αἱ μητέρες εἰς τὰ παιδιά των, καὶ ἀκολούθως πόσον κρέμαται ἀπ' αὐτάς ἡ μέλλουσα εὐτυχία ἢ δυστυχία των. Τοῦ ἀληθῶς μεγάλου τούτου ἀνδρός ἡ μήτηρ ἦτον ἀξιοσεβάστος καὶ εὐλαβῆς γυνή· ἐπειδὴ δὲ ἀπέθανεν ὁ ἀνὴρ τῆς, ἐνῶ τὰ παιδιά των ἦσαν μικρά, ἔλαβε μόνη τὴν φροντίδα τῆς ἀνατροφῆς των.

Λέγεται ὅτι ἐρωτηθεῖσα ποτὲ κατὰ ποῖον τρόπον ἀνέθρεψε τὸν υἱὸν τῆς, ὥστε νὰ καταστήσῃ αὐτὸν ἄνδρα τῶσον περικλεῆ, ἀπεκρίθη, «Μόνον ἀπαιτοῦσα ΓΥΜΝΑΣΙΟΝ, ΕΠΙΜΕΛΕΙΑΝ, καὶ ΑΛΗΘΕΙΑΝ.» Οἱ ἄπλοοι δὲ οὗτοι κανόνες, πιστῶς ἐξακολουθοῦμενοι, ἐπέφεραν θαυμάσια ἀποτελέσματα. Ἐκ νεαρῆς ἡλικίας τὸν ἐσυνείθεσε νὰ λέγῃ μὲ ἀκρίθειαν ὅλα ὅσα διηγείτο, καὶ νὰ ὁμιλῇ περὶ τῶν σφαλμάτων καὶ τῶν ἐλλείψεων αὐτοῦ καθαρά, χωρὶς κάμμιαν τέχνην διὰ νὰ ἀπατήσῃ ἢ νὰ κρύψῃ. Ἀπὸ τοῦ-

το δ' ἐπήγαγεν ἡ μεγάλη τῆς ψυχῆς του εἰλικρίνεια, καὶ τὸ πρὸς τὴν ἀπάτην ἄσπονδον μίσός του, διὰ τὰ ὁποῖα πάντοτε ἦτον ἐπίσημος.

Ἐκ νεανικῆς ἀπροσεξίας ἔκαμε ποτὲ μεγάλην τινὰ ζημίαν, καὶ τοιαύτην, ὅποια ἀμέσως ἐμπόδιζε τὰ σχέδια τῆς μητρὸς του. Εὐθὺς ὑπῆγε, καὶ τὴν ὁμολόγησεν ἐλευθέρως τὸ σφάλμα· ἐκείνη δὲ, ἐνῶ τῆς ἀγάπης τὸ δάκρυον ὕγρανε τὸ ὀμμάτιόν τῆς, ἀπεκρίθη. «Ἐχω πολὺ καλῆτερα ὅτι ἐγένεν ἡ ζημία παρὰ νὰ ἔλεγεν ὁ υἱός μου ψεῦμα.»

Ἦτο προσεκτικὴ νὰ μὴ τὸν ἐκνευρίξῃ μὲ τρυφὴν, μῆτε ἀσθενῶς νὰ χαρίζεται εἰς τὰς ἐπιθυμίας του. Τὸν ἐσυνείθεσε νὰ σκόνεταται ἀπὸ τὴν κλίνην ἐνωρὶς, καὶ ποτὲ δὲν τὸν ἄφινεν ἀργόν. Ἐνίοτε ὁ Οὐασιγκτῶν κατεγίνετο εἰς κόπους, τοὺς ὁποῖους ἤθελεν νομίσει αὐστηροῦς τῶν σημερινῶν μας πλουσιῶν τὰ παιδιά, — καὶ τοιοῦτοτρόπως ἀπέκτεσε δύναμιν σώματος, καὶ ἐγυμνάσθη νὰ καταφρονῇ τὴν σκληραγωγίαν. Ἡ συστηματικὴ δὲ εἰς ὠφέλιμόν τι χρῆσις τοῦ καιροῦ, τὴν ὁποίαν παιδιόθεν ἐδιδάχθη, τῷ ἐχρησίμευσεν ὅχι ὀλίγον, ὅταν ἐπεφορτίσθη ὄλου τοῦ Ἀγγλαμερικανοῦ ἔθνους τὴν φροντίδα.

Παρατηρεῖτο ἀπὸ τοὺς πάντοτε περὶ αὐτὸν, ὅτι ποτὲ δὲν ἦτο βιαστικός, ἀλλ' εὐρισκεν ὦραν διὰ τὴν ἐκτέλεσιν τῶν μικροτέρων πραγμάτων εἰς τὸ μέσον τῶν μεγαλητέρων καὶ τῶν διαφερομένων μάλιστα χρεῶν του. Τόσον ὠφέλησεν αὐτὸν ἡ ἀκρόασις τῶν μητρικῶν συμβουλῶν!

Ἡ εἰς τὰ προστάγματα αὐτῆς ὑπακοή του, ἐνόσω εὐρίσκετο εἰς τὴν παιδικὴν ἡλικίαν, ἦτον Ἰλαρὰ καὶ ἀκριβής· ὅτε δ' ἐπλησίασε τὴν ἀνδρικὴν, τῶν μικροτέρων τῆς ἐπιθυμιῶν ἢ φανερωσις τοῦ ἦτο νόμος.

Τῆς μητρὸς ταύτης ἡ πόσον μεγάλη ἐπιβρόχη ἐχρεωστεῖτο κατὰ μέρος εἰς τὴν ἀξιοπρέπειαν, μὲ τὴν ὁποίαν ἡ ἀληθῆς εὐσέβεια τὴν ἐστόλιζε· διότι αὕτη ὕψιζε τὰ αἰσθήματά τῆς, καὶ τῆς ἐπροξένει γαλήνην εἰς τὸ πνεῦμα. Κατ' ἐποχὰς τινὰς τοῦ πολέμου, ὅτε οἱ φόβοι τοῦ λαοῦ ἦσαν ὑπερβολικοί, πολλὰ φῆμαι ψευδεῖς διεδίδοντο, αἱ ὁποῖαι ἐθλιβαν τὰς καρδίας τῶν ὄσοι εἶχαν φίλους εἰς ἐπικινδύνους θέσεις. Τὴν ἔλεγον κάποτε, «Κυρία, ἐφθασεν εἰδῆσις ὅτι ἐνίκηθη τὸ στράτευμά μας, καὶ ὅτι ὁ υἱός σας ἡμαλωτίσθη.» «Ὁ υἱός μου, ἀπεκρίνετο, εἶναι μαθημένος εἰς δεινὰς περιστάσεις, καὶ εὐρίσκεται εἰς τὰς χεῖρας τοῦ Θεοῦ.» Ἄλλοτε πάλιν τὴν ἀνήγγελλον ὅτι, «Διὰ μέσου τοῦ Οὐασιγκτῶνος μεγάλῃ νίκῃ ἐκερδήθη.» Ἐκείνη δ' ἀπεκρίνετο, «Δότε δόξαν εἰς τὸν Θεὸν τῶν μαχῶν.» Ἦτο δὲ φανερόν, ὅτι ἡ γαλήνη αὕτη τοῦ πνεύματος δὲν προήρχετο οὔτε ἀπὸ μητρικῆς στοργῆς ἔλλειψιν, οὔτε ἀπὸ ἀδιαφορίας εἰς τοῦ πολέμου τὰς τύχας, ἀλλ' ἀπὸ τὴν θάρρος ἐμπνεύσαν Χριστιανικὴν πίστιν.

Τοιοῦτοτρόπως βλέπομεν ὅτι ὁ φιλόστοργος καὶ ὑπῆκοος οὗτος υἱὸς ἐγένεν ἀρχηγὸς νικηφόρων

στρατευμάτων, νικητής δυνατού ἔθνους, καὶ ὁ θαυμασμός τοῦ κόσμου. Βλέπομεν ὅτι πολλοὶ ἀπὸ τῆς ἀρετᾶς αὐτοῦ προήλθον ἐκ τῆς ἰλαρᾶς ἐκείνης ὑποταγῆς, τὴν ὁποίαν, καὶ παῖς ἀκόμη ὢν, ἐδείκνυεν εἰς τὰ μητρικὰ παραγγέλματα. Ἡ γυνή, τὴν ὁποίαν ἐτίμησε μὲ τοιοῦτον υἱὸν σέβας, εἶπεν ὅτι ὁ υἱός της «εἶχε μάθει νὰ κυβερνᾷ ἄλλους, μαθὼν πρῶτον νὰ ὑπακούῃ ὁ ἴδιος.»

Ἐνθυμούμεθα προσέτι ὅτι ἐλέχθη δι' ἓνα πολὺ μεγαλύτερον παρὰ τὸν Οὐασ:γχιῶνα, ὅτι «ὕπετάσσετο εἰς τὴν μητέρα του.» Ὅσοι λοιπὸν εἰς τὴν ἀρχὴν τοῦ βίου φιλοτιμοῦνται νὰ ἐπιτύχωσι μέλλουσαν δόξαν, ἅς βάλωσι θεμέλιον τὴν υἱικὴν ἀρετὴν καὶ ἅς μὴ προαμένωσι νὰ ἴναι μήτε καλότυχοι, μήτε εὐδαίμονες, ἐνῶ ἀμελοῦν τὴν πραγγελίαν, «Τίέ μου φύλαττε τὰς ἐντολάς τοῦ πατρὸς σου, καὶ μὴ ἀμελήσῃς τὸν νόμον τῆς μητρὸς σου.»

(Ἐκ τῆς Ἀποθ. τῶν ὤρελ. γνώσ.)

ΣΥΛΛΟΓΗ Λευκαδίων Ἐπιγραφῶν κτλ.

(Συνέχεια, ἴδε Ἐ. φυλλάδιον)

11.

Εὐρίσκειται προσηρμοσμένη ἐπὶ τοῦ υπερθύρου τῆς οἰκίας τοῦ συμπολίτου μας Κυρ. Ἀθανασίου Βουρτανίτου, παρὰ τῷ ἐν τῇ πόλει ναῷ τῆς Ἁγίας Παρασκευῆς. Ἡ ὕλη τῆς εἶναι κοιν. λευκ. λίθ. τὸ μῆκος ἔχων δακτ. 13, πλ. 9, καὶ κοσμεῖται ἄνωθεν κυματίω. Ἐκδίδεται νῦν τὸ πρῶτον.

ΑΠΟΛΛΩΝΙΟΣ

Παρατηροῦμεν ὅτι καὶ εἰς τὴν 8η.

12.

Εὐρέθη καὶ εὐρίσκειται ὄπου καὶ ἡ 8η. Ἡ ὕλη τῆς κοιν. λευκ. λίθ. κεκοσμημένος ἄνωθεν ταινία καὶ κυματίω, καὶ ἔχων μῆκ. δακτ. 37, πλ. 12—17. Ἐκδίδεται νῦν τὸ πρῶτον.

ΑΡΝΙΣΚΟΥ

Κατὰ γενικὴν πτώσιν ὑπακούεται τὸ ΣΗΜΑ. Τὸ ὄνομα τοῦτο νῦν τὸ πρῶτον ἀπαντᾶται.

13.

Εὐρέθη ὄπου καὶ ἡ 8η. Ἄγνοοῦμεν ποῦ νῦν κατῆντησε. Ταύτης πιστὸν ἀντίγραφον διέσωσεν ὁ συμπολίτης μας Κύρ. Ἀριστοτ. Βαλλαορίτης, ὅψ. οὐτινος τὸ ἡμέτερον ἐλάβομεν. Ἐκδίδεται νῦν τὸ πρῶτον.

ΝΙΚΟΛΑΪΔΑ

Ἐν Δωρικῇ διαλέκτῳ, κατὰ Κλητικὴν πτώσιν ὑπακούεται τὸ ΧΑΙΡΕ. Τὸ ὄνομα τοῦτο νῦν τὸ πρῶτον ἀπαντᾶται.

14.

Εὐρέθη ὄπου καὶ ἡ 8η. Ἄγνοεῖται ποῦ νῦν ὑπάρχει. Ταύτης πιστὸν ἀντίγραφον διέσωσεν ὁ αὐτός Κύρ. Βαλλαορίτης, ὅψ. οὐτινος ἐξηγάγομεν τὸ παρόν. Ἐκδίδεται νῦν τὸ πρῶτον.

ΦΙΛΙΚΑ ΧΑΙΡΕ

Ἐν Δωρικῇ διαλέκτῳ, κατὰ Κλητικὴν πτώσιν. Ὄνομα γυναικὸς (ἀντ. Φιλικῆ), νῦν τὸ πρῶτον ἀπαντῶμενον.

15.

Εὐρέθη καὶ εὐρίσκειται ὄπου καὶ ἡ 8η. Ἡ ὕλη τῆς εἶναι κοινὸς λευκὸς λίθος, κεκοσμημένος ἄνωθεν κυματίω, καὶ ἔχων μῆκος δακτ. 21, πλ. 20.

ΔΙΚΑΙΑ ΧΑΙΡΕ

Ὄνομα γυναικὸς, νῦν τὸ πρῶτον ἀπαντῶμενον.

ΓΝΩΜΙΚΑ

Ἐκ τῶν τοῦ Φραγκίσκου, Δουκὸς Δὲ Λαροχεφουκῶλδου (I).

1. Ἡ φιλαυτία εἶναι ὁ μεγαλύτερος πάντων τῶν καλῶν.

2. Τὰ πάθη εἶναι οἱ μόνοι ῥήτορες οἷτινες καταπέθουσι πάντοτε εἶναι ὡς τέχνη τῆς φύσεως, τῆς ὁποίας οἱ κανόνες εἰσὶν ἀλάθηστοι· καὶ ὁ ἄνθρωπος ὁ πλέον ἀπλοῦς πείθει κάλλιον ἔχων πάθος, παρὰ τὸν μὴ ἔχοντα πλέον εὐγλωττον.

3. Ἰπάρχει γέννησις διηνεκῆς παθῶν εἰς τὴν καρδίαν τοῦ ἀνθρώπου· ὡς τε ἡ πχῦσις ἐνὸς εἶναι σχεδὸν ἀείποτε ἡ ἀποκατάστασις ἄλλου.

4. Τὸ εὐστάθες τῶν σοφῶν δὲν εἶναι εἰμὴ τέχνη τοῦ νὰ ἐγκλείωσι τὴν ταραχὴν τῶν εἰς τὴν καρδίαν τῶν.

5. Ἡ φιλοσοφία θριαμβεῖ εὐκόλως τῶν παρελθόντων καὶ μελλόντων δεινῶν· ἀλλὰ τὰ παρόντα τὴν νικῶσι.

6. Χρειαζέται πλειοτέρα ἀρετὴ εἰς τὸ νὰ βασιτάσῃ κάνας τὴν εὐτυχίαν ἢ τὴν δυστυχίαν.

7. Οὔτε ὁ ἥλιος οὔτε ὁ θάνατος δύνανται νὰ θεωρῶνται ἀσκαρδαμυκτῆ.

8. Τὸ κακὸν ὕπερ πράττομεν δὲν ἐπισύρει εἰς ἡμᾶς τόσους καταδιωγμούς καὶ ἔχθρας, ὅσους τὰ προτερήματα ἡμῶν.

9. Τὸ συμφέρον τυφλῶνται τοῦτον, καὶ φωτίζει ἐκεῖνον.

Π. Α.

(1) ὁ ἐνδοξὸς οὗτος ἀνὴρ, Francois, Duc de la Rochefoucauld, ἐγεννήθη ἐν Παρισίῳ περὶ τὸ 1605 ἢ 1613, καὶ ἐτελεύτησε τὸ 1680. Διεκήθη καὶ ὡς πολεμικὸς καὶ ὡς βαθύγνώστης τῆς ἀνθρωπίνης καρδίας· τὸ σύγγραμμά του, ἐπιγραφὰς ὀνόματι Maximes et Reflexions Morales, καὶ τοι περιέχον πολλὰ τολμηρὰ καὶ παράδοξα καὶ πρεσβεῦον τὴν φιλικίαν ὡς τὸ μόνον κινεῖν τῶν ἀνθρωπίνων πράξεων, εὐδοκίμησεν ἐπὶ τοσοῦτον, ὡς τε ἐγένετο πάγκοινων εἰς τὰ πεφωτισμένα ἔθνη· εἶναι καὶ καλλίστου ὕφους· ἐξ αὐτοῦ ἐρανεύομεθα.

Ἡ ΚΑΛΥΤΗ ΤΟΥ ΜΠΑΡΜΠΑ ΘΩΜΑ. Συνέχεια, (ἴδε ἡ. φυλλάδιον.)

— Καλὰ, ἅς ἴναι, διὰ χάριν σου δὲν τὸ κάμνω, ἀλλὰ νὰ τὸ συλλογιθῇ κάνας, δὲν εἶναι τῶντῃ ἐντροπή; Δὲν μὲ εἰδοποίησαν διὰ τοῦτο τὸ πρᾶγμα, οὔτε μοῦ εἶπαν λόγον τινά, καὶ ἂν δὲν ἦτον ὁ Τὸμ Λίνκον, δὲν ἤθελα τὸ μάθει. Νὰ σοῦ εἰπῶ ἔμω, τοὺς ἐδιόρθωσα ὅλους καλὰ εἰς τὴν οἰκίαν!

— ὦ, φοβοῦμαι ὅτι δὲν ἔκαμες καλὰ, κύριε Γεώργιε.

— Δὲν ἔμπορῶ νὰ ὑποφέρω, εἶναι ἐντροπή! Νὰ σοῦ εἰπῶ, Μπάριμπα Θωμᾶ, εἶπεν αὐτὸς στρέψας τὰ νῦτα εἰς τὸ ἐργοστάσιον καὶ ὀμιλήσας μυστηριωδῶς: «Σοῦ ἔφερα τὸ τάλλαρό μου.»

— ὦ, δὲν ἔμπορῶ νὰ τὸ πάρω, κύριε Γεώργιε, ἔχι εἶναι ἀδύνατον! εἶπεν ὁ Θωμᾶς ὅπως τεταραγμένος.

— Ἀλλὰ πρέπει νὰ τὸ πάρῃς! εἶπεν ὁ Γεώργιος. Τὸ εἶπα τῆς θείας Χλόης, ὅτι θὰ σοῦ τὸ φέρω, καὶ αὐτὴ μ' ἐσυμβούλευσε νὰ τὸ τρυπήσω καὶ νὰ τὸ περάσω ἀπὸ μίαν ταινίαν διὰ νὰ ἔμπορῆς νὰ τὸ κρεμάσῃς ἀπὸ τὸν λαιμό σου κρυμμένον, διότι ἀλλέως τοῦτος ὁ δισετραμμένος θὰ σοῦ τὸ πάρει. Νὰ σοῦ εἰπῶ, Θωμᾶ, εἶχα μεγάλη εὐχαρίστησι νὰ τὸν κτυπήσω

— Ὀχι, ἔχι, κύριε Γεώργιε, γιατί δὲν θὰ μοῦ προξενήσει κάμμειαν ὠφέλειαν.

Ἄς ἴναι πρὸς χάριν σου, εἶπεν ὁ Γεώργιος, καταγινόμενος νὰ δέσῃ τὸ τάλληρον τριγύρω εἰς τὸν λαιμόν τοῦ Θωμᾶ· ἔλα τώρα θηλύκως τὸ φόρεμά σου καλὰ ἐπάνωθεν καὶ φύλαχτο, καὶ θυμῆσου κάθε φορὰ ὅπου τὸ βλέπεις, ὅτι θέλω σὲ ἀκολουθῆσαι διὰ νὰ σὲ ἐπαναφέρω. Ὀμιλήσα μὲ τὴν θεῖαν Χλόην περὶ τοῦτου, καὶ τῆς εἶπα νὰ μὴ ἀμφιβάλλῃ παντελῶς, θέλω λάβει ἐγὼ τὴν φροντίδα, καὶ θὰ τὸν δαιμονήσω τὸν πατέρα μου ἂν δὲν τὸ κάμῃ.

— ὦ, κύριε Γεώργιε, δὲν πρέπει νὰ ὀμιλῆς κατ' αὐτὸν τὸν τρόπον γιὰ τὸν πατέρα σου.

— ὦ! Μπάριμπα Θωμᾶ, δὲν ἐνοῶ κανὲν κακὸν πρᾶγμα.

— Τώρα, κύριε Γεώργιε, εἶπεν ὁ Θωμᾶς, πρέπει νὰ πράττῃς ὡς ἀν καλὸ καὶ φρόνιμο παιδί, θυμῆσου πᾶσαι ψυχᾶι κυττάζου διὰ ἐσένα. Πάντοτε νὰ ἴσῃσι σημά εἰς τὴν μητέρα σου, μὴ ἀκολουθῆς τὸν τρελλὸν δρόμον ἐκείνων τῶν παιδιῶν, ὅπου δὲν θέλουν ν' ἀκούσουν τὰς μητέρας των. Ὁ Θεὸς, Γεώργιε, δίνει εἰς τὸν ἄνθρωπον καλὰ πράγματα περισσότερο ἀπὸ μία φορὰ, ἀλλὰ τὴν μητέρα δὲν τὴν δίνει παρὰ μία φορὰ. Ἄν ζήσης καὶ γεράσης καὶ ἐκατὸ χρόνιο, δὲν θέλεις λάβει μία τέτοια μητέρα, κύριε Γεώργιε. Ἐτῆς λοιπὸν αὐξάνοντας εἰς τὴν ἡλικίαν νὰ τὴν ὑπακούῃς γιὰ νὰ ἴσῃσι ἡ παρηγορία τῆς· ἔλα, καλὸ παιδί μου, δὲν ἀμφιβάλλω ὅτι θὰ τὸ κάμεις;

— Ναί, Μπάριμπα Θωμᾶ, εἶπεν ὁ Γεώργιος σπουδαίως.

— Καὶ νὰ ἴσῃσι προσεκτικὸς ὅταν ὀμιλῆς, κύριε Γεώργιε. Τὰ μωρὰ παιδιὰ εἰς τὴν ἡλικίαν σου εἶναι θυμῶδη ἐνίστε, καὶ τοῦτο εἶναι φυσικὸ, ἀλλὰ οἱ καθαυτὸ εὐγενεῖς καὶ μὲ ἀνατροφήν, καθὼς ἐλπίζω ὅτι θὰ εἴσῃσι, δὲν ἀφίχου νὰ τοὺς ξεφεύγουν ἀπὸ τὸ εἶμα λόγια χωρὶς σέβας εἰς τοὺς γονεῖς τους. Μοῦ φαίνε-

(Τόμ. Α. Φυλλ. Θ')

ται ὅπου δὲν σοῦ κακοφαίνεται, κύριε Γεώργιε, — Ὀχι βέβαια, Μπάριμπα Θωμᾶ, ἐσὺ πάντοτε μοῦ ἔδωκες καλὰς συμβουλὰς.

— Ἐγὼ εἶμαι γεροντότερος, εἶπεν ὁ Θωμᾶς, ψαύων τὴν λεπτήν καὶ οὐλώδη κεφαλήν τοῦ παιδιοῦ μὲ τὴν χονδρὴν καὶ οἰκώδη χεῖρά του, καὶ ὀμιλῶν μὲ γλυκύτατον τρόπον φωνῆς, ἐγὼ βλέπω τί ἔμπορεῖ νὰ σοῦ λάχῃ. ὦ, κύριε Γεώργιε! σὺ ἔχεις ὄλα, ἔχεις μάθησι, καὶ προτίμησαι, ξέρεις νὰ ἀναγνώσῃς, νὰ γράψῃς, καὶ μὲ τὸν καιρὸν αὐξάνοντας θέλεις γίνεαι ἕνας μέγας, προκομμένος καὶ καλὸς ἄνθρωπος, καὶ ὄλοι ἀπὸ τὸν τόπον καθὼς καὶ ἡ μητέρα σου καὶ ὁ πατέρας σου θέλει καυχῶνται γιὰ ἐσένα! Νὰ ἴσῃσι καλὸς κύριος σὰν τὸν πατέρα σου, καὶ καλὸς χριστιανὸς σὰν τὴν μητέρα σου. Εἰς τὴν νεότητά σου νὰ θυμᾶσαι πάντοτε τὸν Πλάστη ὅπου σ' ἔκαμε, κύριε Γεώργιε.

— Ναί τῶντῃ, θὰ εἶμαι καλὸς, μπάρμπα Θωμᾶ, σὲ βεβαιῶ, εἶπεν ὁ Γεώργιος, θὰ εἶμαι πρώτης τάξεως, καὶ μὴ φοβεῖσαι διὰ τοῦτο, θὰ σὲ φέρω πάλιν ἐδῶ εἰς τὸν τόπον, καὶ καθὼς εἶπα τῆς θείας Χλόης τοῦτο τὸ πρῶτ, θὰ σοῦ κτίσω τὴν οἰκίαν σου, καὶ τότε θὰ ἔχεις ἓνα δωμάτιον γιὰ συνομιλίαν σκεπασμένο μὲ ἓνα τάπητα, καὶ τοῦτο θὰ σοῦ τὸ κάμω ὅταν γίνω μέγας. ὦ μὴ ἀπελπίζεσαι! θὰ λάβεις ἀκόμη καλαῖς ἡμέρας.

Ὁ Χλόης τὴν στιγμὴν ταύτην ἐξῆλθε τῆς θύρας, κρατῶν εἰς τὰς χεῖράς του τὰς ἀλυσίδας.

— Νὰ σοῦ εἰπῶ κύριε, εἶπεν ὁ Γεώργιος, μὲ ὕφος μεγάλης ὑπεροχῆς, θὰ εἰπῶ τοῦ πατρὸς μου καὶ τῆς μητρὸς μου, πῶς μεταχειρίζεσαι τὸν μπάρμπα Θωμᾶ!

— Καλῶς ἦλθατε, εἶπεν ὁ ἔμπορος.

— Στογάζομαι ὅτι ἔπρεπε νὰ ἐντρέπεσαι νὰ ἐξοδεύῃς ὄλον τὸν καιρὸν σου ἀγοράζων ἄνδρας καὶ γυναῖκας καὶ νὰ τοὺς ἀλυσοδένης σὰν τόσα ἄλογα ζῶα. Ἐνόμιζα ὅτι θὰ συλλογιζέσαι καὶ θὰ συναισθάνεσαι τὴν ἀτιμίαν, εἶπεν ὁ Γεώργιος.

— Ἐως ὅπου οἱ μεγάλοι σου πωλοῦν ἄνδρας καὶ γυναῖκας, μοῦ φαίνεται ὅτι καὶ ἐγὼ εἶμαι τὸ ἴδιο, εἶπεν ὁ Χλόης, καθότι δὲν εἶναι ἀτιμώτερο τὸ νὰ πωλῇ τις ἀπὸ τὸ ν' ἀγοράζῃ.

— Καὶ ἄνδρας ἡλικιωμένους ἂν γίνω, δὲν θὰ κάμω ποτὲ τοῦτο, εἶπεν ὁ Γεώργιος. Ἐντρέπομαι σήμερον νὰ ἴμαι ἀπὸ τὴν Κεντούκη, ἐνῶ προτίητερα πάντοτε ἐκαυχώμουν· καὶ ὁ κύριος Γεώργιος ἰστάμενος ἀγερώχως ἐπὶ τοῦ ἵππου, ἐβρίψε τριγύρω τὰ βλέμματά του μὲ τοιοῦτο ὕφος ὡς ἂν ἐπερίμενε νὰ ἴδῃ ὁποῖαν ἐκπληξὴν ἤθελε προξενῆσαι ἡ γνώμη του αὐτῇ εἰς τὸν τόπον.

— Λοιπὸν ἔχε ὑγείαν, μπάρμπα Θωμᾶ, καὶ ὑπόφερε μὲ γενναϊότητα, εἶπεν ὁ Γεώργιος.

— ὦρα καλῆ, κύριε Γεώργιε, εἶπεν ὁ Θωμᾶς, παρατηρῶν αὐτὸν μὲ προσφιλεῖς βλέμμα καὶ θαυμασμόν. Ὁ Ἰψιστος νὰ σὲ εὐλογῆσι! Ἄχ ἡ Κεντούκη δὲν ἔχει πολλοὺς σὰν καὶ ἐσὺ! ἐπρόσθεσεν ἀπὸ τὰ βάθη τῆς καρδίας του, καθὼς τὸ εὐγενὲς καὶ παιδικὸν πρόσωπόν του ἀπωλέσθη ἀπὸ τὴν βρασίαν του. Ἄνεχώρησε, καὶ ὁ Θωμᾶς εἶχε προσηλωμένα εἰσέτι τὰ βλέμματά του ἕως οὗ ἐπαυσε ὁ ἤχος τῶν ποδοκτυπημάτων τοῦ ἵππου, τοῦ τελευταίου τοῦτου ἀντικειμένου

των οικείων του. Εἰς τὴν καρδίαν του ὁμοως ἐφαίνεται ὅτι ὑπῆρχε μία ζεστή γωνία, διὰ τὴν θερμάνη τὴν ψυχρότητα τῆς ἐρημίας του, εἰς τὴν ὁποίαν αἱ νεανικαὶ ἐκείναι χεῖρες εἶχον θέσει τὸ πολυτιμώτατον τάλληρον. Ὁ Θωμαῆς ὕψωσε τὰς χεῖράς του καὶ τὰς ἐκράτει πλησίον εἰς τὴν καρδίαν του.

— Νὰ σοὺ εἰπῶ τώρα, Θωμαῆ, εἶπεν ὁ Χόλγης, καθὼς ἀνέβη εἰς τὴν ἄμαξαν καὶ ἔρριψε τὰς ἀλυσίδας, στοχάζομαι νὰ ἀρχίσω μὲ καλὸν τρόπον, καθὼς συνήθως κάμνω μὲ τοὺς μαύρους μου, καὶ γιὰ ν' ἀρχίσω, σὲ λέγω ὅτι, ἂν φερθῆς καλὰ, θὰ σὲ μεταχειρισθῶ καὶ ἐγὼ καλὰ· ἐγὼ δὲν εἶμαι ποτὲ σκληρὸς μὲ τοὺς μαύρους μου, συλλογίζομαι νὰ τοὺς μεταχειρισθῶ ὅσον ἡμπορῶ καλῆτερα. Τώρα λοιπὸν τὸ καλῆτερον εἶναι νὰ ὑποφέρῃς ὅπως ἡμπορέσης καὶ νὰ μὴ δοκιμάσης νὰ κάμῃς κἀνένα παιγνιδάκι, γιὰτὶ τὰ ξέρω, καὶ εἶμαι συνηθισμένος εἰς αὐτὰ, δὲν ὠφελοῦν ὁμοως τίποτε. Ἄν οἱ μαῦροί ᾄσῃ ἡσυχὸι καὶ δὲν προσπαθοῦν νὰ φύγουν, ἀπερνοῦν καλὰ καὶ εὐτυχισμένα μὲ ἐμένα, καὶ ἂν τὸ ἐναντίον, ὦ, τότε τὸ σφάλμα εἶναι δικό τους καὶ ὄχι δικό μου.

Ὁ Θωμαῆς ἐβεβαίωσε τὸν Χόλγην ὅτι δὲν εἶχε κατὰ τὸ παρὸν διάθεσιν νὰ φύγῃ· καὶ πραγματικῶς, ἡ παραίνεσις τοῦ κυρίου Χόλγης ἐφαίνεται μᾶλλον περικτητὴ εἰς ἄνθρωπον, ὅστις ἔφερεν εἰς τοὺς πόδας του ὄγκωδῆστατον ζευγὸς σιδηρῶν ἀλυσίδων. Πλὴν ὁ κύριος Χόλγης ἐσυνήθιζε πάντοτε ν' ἀρχίζῃ τὰς σχέσεις τῶν ἰδικῶν του μὲ μικράς τινας παρατηρήσεις τοιαύτης φύσεως, τὰς ὁποίας ἐθεώρει ὡς τὸ μόνον ἀρμόδιον μέσον, ἵνα τοῖς ἐμπνεύσῃ ἰσχυρότητα καὶ θάρρος καὶ ἐμποδίσῃ πᾶσαν ἐνδεχομένην δυσάρεστον σκηνήν. Καὶ ἐνταῦθα πρὸς τὸ παρὸν ἀφίνομεν τὸν Θωμαῆ ἵνα ἀκολουθήσωμεν τὰς τύχας ἄλλων ἀντικειμένων τῆς ἱστορίας μας.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ ΙΑ΄.

Δυσάρετος μεταβολὴ τὴν ὁποίαν λαμβάνει τὸ πνεῦμα τοῦ λογικοῦ κτήματος.

Πρὸς τὴν δεξιάν μιᾶς ὀμβρώδους ἡμέρας, ὁδοιπὸρος τις ἐπέξευσε εἰς τὴν ὕψραν μικροῦ τινος ξενοδοχείου τῆς ἐξοχῆς, εἰς τὸ χωρίον N. τῆς Κεντούκῃς. Εἰς τὸ δωμάτιον τῆς εἰσόδου εὗρε συνηγμένην πολυποίκιλον συνοδίαν, τὴν ὁποίαν τὸ ἀκατάστατον τοῦ καιροῦ ἠνάγκασε νὰ καταφύγῃ εἰς αὐτὸν τὸν λιμένα, καὶ ὁ τόπος παρουσίαζεν εἰς τὰ ὄμματα τοῦ θεατοῦ τὴν συνήθη σκηνήν τοιούτων συναθροίσεων. Μεγάλοι, ὑψηλοὶ καὶ εὐρωστοὶ Κεντούκιοι ἐνδεδυμένοι μὲ θηρευτικὰ φορέματα, ταυνοῦντες τὰ σώματά των εἰς τὴν ἀρκετὰ ἐκτεταμένην ταύτην ἐπικράτειάν των, μὲ τὴν συνήθη ἐκείνην ἀδράνειαν καὶ ἀδιαφορίαν τὴν ἰδιάζουσαν εἰς τὴν φυλὴν των, ὅπλα ἀκουμβισμένα εἰς τὴν γωνίαν, ταγάρια, θηρευτικὸι σκύλοι καὶ μικροὶ μαῦροί, ὅλοι ἑμοῦ ἦσαν συσσωρευμένοι εἰς τὰς γωνίας— ταῦτα ἦσαν τὰ κύρια χαρακτηριστικὰ τῆς σκηνῆς. Εἰς πᾶσαν ἄκραν τῆς θερμάστρας ἐκάθητο εἰς κύριος, ἔχων τοὺς πόδας τὸν ἕνα ἐπὶ τοῦ ἄλλου, τὴν καθήκλαν κλίνουσαν πρὸς τὰ ὄπισθεν, τὸν πῖλον ἐπὶ κεφαλῆς, καὶ τὰς πτέρνας τῶν λασπομένων ὑποδημάτων ἀκουμβισμένας μὲ ἀπερίγραπτον

ἀδιαφορίαν ἐπὶ τοῦ κάτω μέρους τῆς θερμάστρας— ἡ θέσις αὕτη, πρὸς πληροφορίαν τῶν ἀναγνωστῶν μας, εἶναι ἡ πλέον εὐχάριστος εἰς τὰς σκεπτικὰς στιγμὰς τῶν ἀνατολικῶν καπηλείων, ὅπου οἱ ὁδοιπὸροι δεικνύουσι προτίμησιν τινα διὰ τὸν ἰδιαίτερον τοῦτον τρόπον τῆς ἀνυψώσεως τῶν διαλογισμῶν των.

Ὁ κύριος τοῦ ξενοδοχείου, ὅστις ἐκάθητο ὄπισθεν τῆς τραπέζης, ὡς οἱ πλείστοι τῶν συμπολιτῶν του, ἦτο μεγάλου ἀναστήματος, ἀγαθῆς φύσεως πλὴν χαλαρὸς, ἡ κεφαλὴ του ἦτο κεκαλυμμένη μὲ πυκνὴν καὶ ὄγκωδην κόμην, ἐπὶ τῆς κορυφῆς τῆς ὁποίας ἴστατο ὑψηλότατος πῖλος.

Πραγματικῶς ἕκαστος τῶν παρευρισκομένων εἰς τὸ δωμάτιον ἔφερεν ἐπὶ τῆς κεφαλῆς τὸ ἐμβλημα τοῦτο τὸ χαρακτηριστικὸν τὴν ἡγεμονίαν τοῦ ἀνθρώπου, εἶτε ἦτο κάλυμμα ἀπὸ μάλλινον ὕφασμα, ἢ ἀπὸ φύλλα φοίνικος, εἶτε ἦτο πῖλος τῆς καλῆτερας ποιότητος καὶ τοῦ συρμού, ἦτο προσηρμοσμένος ἐφ' ἐκάστης ἐκείνων τῶν κεφαλῶν μὲ δημοκρατικὴν τῶν ἀνεξαρτησίαν. Τῇ ἀληθείᾳ, ὁ πῖλος ἐφαίνεται ὅτι ἦτο τὸ ἰδιαίτερον χαρακτηριστικὸν ἐκάστου ἀτόμου, τινὲς μὲν ἐξ αὐτῶν τὸν ἐφόρου μὲ μεγάλην ἀφέλειαν πλαγίως, οὗτοι ἦσαν αἱ καλῆς διαθέσεως ἄνθρωποι, ἱλαροὶ καὶ φίλοι τῆς ἀφροντισίας· τινὲς δὲ τὸν ἐφόρου καταβασμένον ἕως εἰς τὴν ῥίνα, καὶ οὗτοι ἦσαν οἱ αὐστηροῦ χαρακτῆρος καὶ σκεπτικοὶ, οἵτινες, ὅταν ἐφόρου τοὺς πῖλους των, ἤθελον νὰ τοὺς φορῶσι κατὰ τὴν διάθεσίν των. Ἦσαν τινὲς οἵτινες τοὺς εἶχον μᾶλλον πρὸς τὸ ὄπισθεν μέρος τῆς κεφαλῆς, οὗτοι ἦσαν οἱ σφόδρα ζῳηροί, οἵτινες δὲν ἐπεθύμουν νὰ ἔχωσι πρόσκομμά τι ἐνώπιόν των· ἦσαν προσέτι καὶ οἱ ἀμέριμοι, οἵτινες δὲν ἤξευρον ἢ δὲν ἐφρόντιζον ὁποῖαν θέσιν ἐλάμβανον οἱ πῖλοι των, καὶ ὡς ἐκ τούτου ἐφαίνοντο σαλευόμενοι καθ' ὅλας τὰς διευθύνσεις. Ἡ ποικιλία τῶν πῖλων καθίστατο πραγματικῶς μίᾳ σπουδῇ ὄλων Σιακσπιρικῆ.

Πλείστοι μαῦροί ἐνδεδυμένοι μόνον μὲ ἀπλοῦστατα καὶ εὐρύτατα περισκέλια, χωρὶς ὑποχιτώνων ἢ ἄλλο τι, περιεφέροντο ἄνω κάτω καθ' ὅλα τὰ μέρη, χωρὶς νὰ ἐπιφέρωσιν ἰδιαίτερόν τι ἀποτέλεσμα, ἐδείκνυνον ὁμοως αὐθόρμητον ἐπιθυμίαν εἰς τὸ νὰ ἀνατρέψωσιν ἐν γένει τὸ πᾶν πρὸς ὑπηρεσίαν καὶ ὄφελος τοῦ κυρίου καὶ τῶν ζῶων του. Πρόσθεσε προσέτι εἰς τὴν εἰκόνα ταύτην ἐν ζῳηρὸν καὶ σπινθηρίζον πῦρ, φλεγόμενον χαρμωσύνως ἐπὶ μεγάλης καὶ εὐρυτάτης θερμάστρας, τὴν ἐξωτερικὴν ὕψραν καὶ ὅλα τὰ παράθυρα ἀνεωγμένα, καὶ τὰ ἐξ ὕψστατος παρατετάσματα τῶν παραθύρων σαλευόμενα καὶ κυματιζόμενα ὑπὸ νοτίου ἀνέμου καὶ ψυχρᾶς ἀτμοσφαιρᾶς, καὶ ἑλπίς ἔχει ἰδέαν τῶν ἀπολαύσεων τὰς ὁποίας προσφέρει ἐν καπηλείῳ τῆς Κεντούκῃς.

Ὁ Κεντούκιος τῆς παρούσης ἐποχῆς παρέχει ἱκανὴν ἀπόδειξιν τῶν παραδοσιμῶν ἐθίμων καὶ ἰδιοτροπιῶν. Οἱ προπάτορές των ἦσαν ἀδάμαστοι θηρευταί, ἄνθρωποι, οἵτινες διῆγον τὸν βίον των εἰς τὰ δάση, ἐκοιμῶντο ὑπὸ ἐλευθερον καὶ ἐκτεταμένον οὐρανὸν καὶ εἶχον ὡς λυχνίας τοὺς ἀστέρας· ὡσαύτως καὶ οἱ ἀπόγονοὶ των τῆς σημερινῆς ἐποχῆς μεταχειρίζονται τὰς οἰκίας των ὡς δάση, φοροῦσι τοὺς πῖλους των καθ' ὅλας τὰς στιγμὰς,

ταύονται καὶ κυλῖονται εἰς ὅλα τὰ μέρη καὶ ἐπακουμποῦν τοὺς πόδας των εἰς τὰς κορυφὰς τῶν καθήκλων ἢ εἰς τὸ στήριγμα τῆς θερμάστρας, ὡς οἱ πατέρες των ἐκυλίοντο ἐπὶ τοῦ γλοεροῦ ἐδάφους καὶ ἐπακουμποῦσαν τοὺς πόδας των εἰς τοὺς κορμούς τῶν δένδρων· διατηροῦσι πάντοτε τὰ παράθυρα καὶ τὰς θύρας καθ' ὅλας τὰς ἐποχὰς ἀνεωγμένας, ὥστε νὰ ἔχωσιν ἀρκετὸν ἀέρα διὰ τοὺς μεγάλους πνευμονάς των, καλοῦσι τὸν καθένα ξένον μὲ αὐθόρμητον καλοκάγαθίαν καὶ εἶναι ἐν συνόλῳ τὰ ἀγαθώτερα, ἐλευθεριώτερα, καὶ χαρμωσυνώτερα ἀνθρώπινα πλάσματα.

Εἰς τοιαύτην ἐλευθέραν καὶ ἀπλουστάτην συνάθροισιν εἰσηλθεν ὁ ὁδοιπὸρος μας.

Ἦτο χαμηλοῦ ἀναστήματος καὶ παχύς, καλὰ ἐνδεδυμένος, μὲ πρόσωπον στρογγύλον καὶ ἀγαθῆς φύσεως καὶ τι γελιοῖον καὶ ἰδιότροπον εἰς τὴν ὀλην συμπεριφορὰν του. Ἐδείκνυε μεγάλην φροντίδα διὰ τὴν ἐνδυματοθήκην καὶ τὸ ἀλεξιβρόχιόν του, φέρων αὐτὴν μὲ τὰς ἰδίας του χεῖρας, καὶ ἐναντιούμενος αὐθαδῶς εἰς τὰς ὑπὸ τῶν ὑπηρετῶν παρακλήσεις διὰ νὰ ἀφήσῃ εἰς αὐτοὺς τὸ βάρος καὶ τὴν ἐνόχλησιν. Παρητήρει τριγύρω τὸ δωμάτιον μὲ ὕψος μᾶλλον περιεργον, καὶ ἀποσυρθεὶς μὲ τὰ πολυτιμά του ἀντικείμενα εἰς τὴν θερμότεραν γωνίαν, τὰ ἐναπέθεσεν ὑπὸ τὴν καθήκλαν του, καὶ ἀφοῦ ἐκάθησε, τὰ ὀμμάτια του προσηλώθησαν μὲ ὑποπτον τρόπον εἰς τὸ ἀξιώσιμον ὑποκείμενον, οἱ πόδες τοῦ ὁποίου ἐκαλλώπιζον τὴν βᾶσιν τῆς θερμάστρας, καὶ ὅστις ἔπτυσε δεξιόθεν καὶ ἀριστερόθεν μὲ τὸσαύτην ἀδιαφορίαν καὶ ἐνέργειαν, ὥστε ἐπροξένοι ἐκπληξίν εἰς κυρίους ἀσθενοῦς κράσεως καὶ ἰδιαίτερον ἐθίμων.

— Ὡ ξένη, τί κάμνεις; ἠρώτησεν ὁ ἄνω ῥηθεις κύριος, ῥίψας πρὸς ἐντιμὸν χαιρετισμὸν ἐν πτύσμα ταμβάκου πρὸς τὸ μέρος τοῦ νεοφερθέντος.

— Μετρίως, ἀπήντησεν οὗτος, περιφρονήσας μὲ ἐκπληξίν τινα τὸ ἀγενὲς κίνημά του.

— Τίποτε νέον; εἶπεν ὁ πρῶτος ἐκβάλλων ἀπὸ τὴν θήκην του ἐν τεμάχιον ταμβάκου καὶ ἐν ἀρκετὰ μεγάλου μαχαϊρίδιον τοῦ κυνηγιῶ.

— Δὲν ἤξεύρω τίποτε νέον, ἀπήντησεν.

— Μπά; εἶπεν ὁ πρῶτος, προσφέρων πρὸς τὸν κύριον τεμάχιον τοῦ ταμβάκου του, μὲ ὕψος τῶν ὄντι ἀδελφικόν.

— Ὅχι, σὰς εὐχαριστῶ, μὲ ἐνοχλεῖ πολὺ, εἶπεν ὁ μικρόσωμος ἄνθρωπος, ἀπομακρυνθεὶς.

— Σὲ ἐνοχλεῖ αἶ; ἀπήντησεν ὁ ἄλλος μὲ ἀφελῆ τρόπον καὶ θέσας τὸ τεμάχιον εἰς τὸ στόμα του διὰ νὰ ἐπικτείνῃ τὰ ἀδιὰλειπτα πτύσματα πρὸς γενικὴν εὐχαριστήσιν τῆς συναναστροφῆς.

Ὁ γέρον κύριος ἀδιαλείπτως μετεποζίζετο δλίγον τι δσάκις ὁ πλησίον του συναδελφὸς ἔπτυσε πρὸς τὸ μέρος του, καὶ ἐπειδὴ τὸ κίνημά του παρετηρήθη ὀπωσοῦν μὲ δυσἀρέσκειαν, εὐχαριστῶς ἔστρεψε τὸ πυροβόλον του πρὸς ἄλλο μέρος καὶ ἐξηκολούθησε τὴν πτύσιν του ἐπὶ τῶν σιδηρῶν τῆς θερμάστρας μὲ φρατιτικὴν τέχνην καὶ πνεῦμα τοιοῦτον, ὡς ἂν ἤθελε νὰ κυριεύσῃ πῶλιν τινα.

— Τί εἶναι αὐτὸ, ἠρώτησεν ὁ γέρον κύριος, παρατηρήσας τινὰς ἐξ αὐτῶν πλησιάζοντας τριγύρω εἰς μίαν μεγάλην προκλήρυν.

— Εἰδοποίησις μαύρων, ἀπήντησεν ἕνας ἀπὸ τὴν συνοδίαν συντόμως.

Ὁ κύριος Οὐίλσον, ἐπειδὴ τοιοῦτο ἦτο τὸ ὄνομα αὐτοῦ τοῦ νεοφερθέντος γέροντος κυρίου, ἠγέρθη, καὶ, ἀφοῦ ἔθεσεν ἐπιμελῶς κατὰ μέρος τὴν ἐνδυματοθήκην καὶ τὸ ἀλεξιβρόχιόν του, καὶ προσήρμισσε καλὰ εἰς τὴν ῥίνα του τὰ δωματωαλιά του, ἤρχισε νὰ ἀναγινώσκη τὸ ἀκλόουθεν.

— «Ἐφυγεν ἀπὸ τὸν ὑποφαινόμενον ὁ μιζόφυλος μαῦρος, Γεώργιος. Ὁ Γεώργιος οὗτος εἶναι ἐξ ὀδῶν τὸ ὕψος, πολὺ καθαροῦ χρώματος καὶ ξανθῶπῆς καὶ βοστρυχωμένης κόμης, εἶναι εἰς ἄκρον ἐπιμελής, δμιλεῖ διορθωμένως, γνωρίζει ν' ἀναγινώσκη καὶ νὰ γράφῃ, πιθανῶς ἴσως προσπαθῆσῃ νὰ περάσῃ ὡς λευκός, ἔχει μίαν βαθυτάτην οὐλὴν εἰς τοὺς ὤμους του, εἶναι στιγματισμένος εἰς τὴν δεξιᾶν χεῖρα μὲ τὸ ψηφεῖον H. Θέλω δώσει τετρακόσια τάλληρα δι' αὐτὸν ζωντανὸν, καὶ τὴν ἰδίαν ποσότητα πρὸς ἱκανοποίησιν, ἐὰν ἐφρονεῖται.»

Ὁ γέρον κύριος ἀνέγνωσε τὴν εἰδοποίησιν ταύτην ἀπὸ τὴν ἀρχὴν ἕως τὸ τέλος, χαμηλῇ τῇ φωνῇ ὡς ἂν τὴν ἐμελέτα.

Ὁ μακρόπους κύριος, ὅστις, καθὼς προηγουμένως περιεγράψαμεν, κατεγίνετο πολιορκῶν μὲ τοὺς σιάλους του τὸ σιδηρον τῆς θερμάστρας, κατεβίβασεν ἦδη τὰ χονδροειδῆ σκέλη του, καὶ, ἐκτείνας τὸ πελώριον σῶμά του, διευθύνθη πρὸς τὴν εἰδοποίησιν, καὶ καθὼς ἐπλησίασε, τὴν ἔπτυσσε μὲ μίαν καλὴν ποσότητα ταμβάκου.

— Νὰ πῶς τὸν στοχάζομαι! εἶπεν ἐν βραχυλογία, καὶ ἐκάθησεν ἐκ νέου εἰς τὴν θέσιν του.

— Καὶ πῶς, κύριε, γιὰτὶ αὐτό; εἶπεν ὁ κύριος τοῦ ξενοδοχείου.

— Ἦθελα κάμει ἀπαράλλακτα τὸ ἴδιον καὶ εἰς ἐκείνον ὁποῦ ἔγραψεν αὐτὸ τὸ ἔγγραφον ἂν ἦτον ἐδῶ, ἀπήντησεν ὁ μακρὸς ἄνθρωπος, ἀκολουθῆσας μὲ μεγάλην ἀδιαφορίαν τὴν πρώτην ἐνασχολήσιν του τοῦ νὰ κόπῃ τὰ τεμάχια ταμβάκου. Ἐκείνος ὅστις ἔχει εἰς τὴν ἐξουσίαν του ἕνα νέον ὡσὰν αὐτόν, καὶ δὲν ἡμπορεῖ νὰ εὕρῃ καλῆτερον τρόπον διὰ νὰ τὸν μεταχειρισθῇ, τοῦ πρέπει νὰ τὸν ἀπολέσῃ. Τοιαῦτα ἔγγραφα ὡσὰν αὐτὰ προσξενοῦν αἴσχος εἰς τὴν Κεντούκην, αὐτὴ εἶναι ἡ ἀληθὴς γνώμη μου, δι' ὅποιον θέλει νὰ τὴν ἤξεύρῃ.

— Ὅσο γιὰ αὐτὸ ἔτζι εἶναι, εἶπεν ὁ ξενοδόχος, ἀφοῦ ἐσημείωσε κάτι εἰς τὸ βιβλίον.

— Ἐγὼ ἔχω ἕνα πλῆθος παιδιὰ, εἶπεν ὁ μακρὸς κύριος, ἐξακολουθῶν τὴν ἐργασίαν του πρὸς τὸ σιδηρον τῆς θερμάστρας, καὶ τοὺς λέγω· παιδιὰ μου, φύγετε ὀπίσταν θέλετε, δὲν ἔρχομαι ποτὲ ὄπισθας διὰ νὰ σὰς ξεκυνηγῆσω! Μὲ τοιοῦτον τρόπον τοὺς μεταχειρίζομαι, διότι κάμε τους νὰ γνωρίσουν ὅτι εἶναι ἐλεύθεροι νὰ φύγουν ὅταν θέλουν, καὶ βλέπετε ὅτι τοὺς ἐξαλείφεται ἡ ἐπιθυμία αὕτη. Πρὸ δλίγου ἐδῶκα εἰς ὄλους ἐλεύθερα διαβατήρια· ἐὰν κατὰ περίπτωσιν ὑποπέσω ποτὲ εἰς κἀνὲν δυστύχημα, καὶ σὲ βεβαίω, κύριε μου, ὅτι δὲν ὠφελεῖται κἀνεὶς εἰς τὰ μέρη μας ἀπὸ τοὺς μαύρους τῶσον ὅσον ἐγὼ. Τοὺς ἄφησα καὶ ὑπῆγαν εἰς Κικιγνάτην μὲ πουλάρια τῆς ἀξίας πεντακοσίων ταλλήρων καὶ ἐπέκεινα, καὶ μὴ

ἐπέστρεψαν τὰ χρήματά ἀκριβέστατα καὶ ἐν καιρῷ. Καὶ κατὰ δίκαιον λόγον ἔπρεπε νὰ φερθῶσι κατ' αὐτὸν τὸν τρόπον. Μεταχειρίσου τους ὡς σκύλους, καὶ θέλεις ἔχει ἔργα καὶ πράξεις σκύλων, μεταχειρίσου τους ὡς ἀνθρώπους, καὶ θέλεις ἔχει πράξεις ἀνθρώπων.

— Μοῦ φαίνεται ὅτι ἔχεις πολλὸ δίκαιον, φίλε, εἶπεν ὁ κύριος Οὐίλσον, καθότι τοῦτο τὸ παιδί τὸ ὅποιον περιγράφουν, εἶναι ἓνα καλὸ παιδί, δὲν ὑπάρχει ἀμφιβολία. Αὐτὸς ὑπηρέτησε σχεδὸν ἕξ ἔτη εἰς τὸ κατὰστημά μου καὶ ἦτον ὁ καλύτερος τῶν ἐργατῶν μου. Εἶναι προσέτι ἓνας νέος πολὺ πνευματώδης, ἐφευρεμίαν μηχανὴν πρὸς καθαρισμόν τῆς κανάβου, ἐν ἀξιοτίμῳ τῶντι ἔργον, καὶ τὸ ὅποιον ἔθεσαν εἰς ἐνέργειαν πολλὰ ἄλλα καταστήματα, καὶ ὁ κύριός σου κατέχει τὸ ἀποδεικτικὸν τῆς ἐφευρέσεώς σου.

— Ὡ εἶμαι βέβαιος, εἶπεν ὁ κάτοχος σκλάβων, κρατεῖ τὸ ἀποδεικτικὸν διὰ τὰ κάμη χρήματα μετὰ αὐτό, καὶ ἀπὸ τὸ ἄλλο μέρος σιγματίζει τὸν νέον εἰς τὴν δεξιὰν χεῖρα. Ἐὰν μοῦ ἐτύχαινε μία καλὴ περίπτωση, ἢ θελα σιγματίζω αὐτὸν τὸν ἴδιον, χωρὶς ἀμφιβολίας διὰ τὸ θυμᾶται δι' ἀρκετὸν καιρὸν.

— Ταῦτα τὰ πνευματώδη παιδιά εἶναι πάντοτε ἐνοχλητικὰ καὶ ἀτακτα, εἶπεν εἰς τῆς συνοδίας ὅστις ἴστατο εἰς τὸ ἄλλο μέρος τοῦ δωματίου, καὶ δι' αὐτὴν τὴν αἰτίαν τὰ σημάδουσιν μετὰ τομᾶς καὶ τὰ σιγματίζουν. Ἐὰν ἐφέροντο καλὰ, δὲν ἦθελον ὑποφέρει οὕτω πως.

— Δηλαδή ὁ Θεὸς τοὺς ἔκαμεν ἀνθρώπους, καὶ εἶναι σκληρὸν πρᾶγμα νὰ τοὺς καταμαρτίζω καὶ νὰ τοὺς καταπιέζω εἰς βαθμὸν τοιοῦτον ὡς ἂν ἦσαν ἄλογα ζῶα, εἶπεν ὁ κάτοχος σκλάβων.

— Οἱ καθαρὸι μαῦροι δὲν παρέχουσι κἀνὸν ὄφελος εἰς τοὺς κυρίους των, ἐξήκολούθησεν ὁ ἕτερος περιεπλεγμένος καλὰ εἰς μίαν παχυτάτην ἀνοσίαν ἀπὸ τὴν περιρρόνησιν τοῦ ἀντιπάλου του. Τί ὠφελεῖ νὰ ἔχη τις αὐτοὺς τοὺς νέους μετὰ πνεῦμα, ὅταν δὲν ἠμπορῇ ὁ ἴδιος νὰ τοὺς μεταχειρισθῇ πρὸς ὄφελός σου; καὶ ὅλο τὸ πνεῦμά τους τὸ μεταχειρίζονται εἰς τὸ νὰ σε ἀπατήσουν; καὶ ἐγὼ εἶχα ποτὲ ἓνα ἢ δύο ἀπὸ ταῦτα τὰ παιδιά καὶ τὰ ἐπώλησα κάτω εἰς τὸν ποταμὸν, καθότι ἐγνώριζα ὅτι ἡ γλήγορα ἢ ἀργὰ ἔπρεπε νὰ τὰ χάσω, ἂν δὲν ἔκαμνα κατ' αὐτὸν τὸν τρόπον.

— Ἦθελον εἶσθαι καλύτερα νὰ παρακαλέσῃς τὸν Πλάστην νὰ σοῦ κάμη ὀλίγους ἀπ' αὐτοὺς, χωρὶς ψυχῆν ὅπως δόλου, εἶπεν ὁ κάτοχος σκλάβων.

Ἐνταῦθα ἡ ἔλευσις μικροῦ τινος ἀμαξίου μετὰ ἓνα ἵππον, διέκοψε τὴν συνομιλίαν. Τὸ ἀμαξίακι παρουσίαζεν ἀξιοπρεπές· ἐντὸς ἦτο ἀνθρώπος καθαρῶς καὶ εὐγενῶς ἐνδεδυμένος καὶ ὑπηρέτης τῆς μικτῆς γενεᾶς ὅστις ὠδήγεε.

Ἄπαντες οἱ παρευρισκόμενοι παρετήρουν τὸν νεότερον κύριον μετὰ τῆς σπουδῆς καὶ τῆς περιεργείας ἐκεῖνης ἧτις εἶναι συνήθης εἰς συνοδίαν δκηρῶν ἐν ἡμέρᾳ κακοκαιρίας καὶ βροχῆς. Αὐτὸς ὁ κύριος ἦτο ἀναστήματος πολὺ ὕψηλός, χρώματος μελανοῦ Ἰσπανικοῦ, οἱ ὀφθαλμοὶ του μέλανες καὶ εἰς ἄκρον ἐκφραστικοί, καὶ ἡ κόμη του πυκνὴ καὶ βοστρυχώδης ἦτο ὡσαύτως μέλανος, στιλπνοῦ χρώμα-

τος. Ἦ ἀτέτοις καὶ εὐσημάτιστος αὐτοῦ ἦν, τὰ εὐθύγραμμα καὶ λεπτὰ χεῖλη του, καὶ τὸ καθυπερβολὴν εὐσημίον τῶν μελῶν του διήγειρον τὴν περιεργεῖαν ὅλης τῆς συνοδίας ὡς ἂν ἐβλεπέ τι ἐξαιρετικόν. Εἰσῆλθε μετὰ ἀφελίαν καὶ ἀδιαφορίαν εἰς τὸ δωμάτιον, ἔκαμε νεῦμα τοῦ ὑπηρετοῦ του εἰς ποῖον μέρος νὰ τοποθετήσῃ τὰ πράγματα, ἔκλινε τὴν κεφαλὴν του εἰς ἅπασαν τὴν συνοδίαν, καὶ μετὰ ταῦτα μετὰ τὸν πῖλον εἰς τὰς χεῖρας του διευθυνθεὶς βραδέως πρὸς τὴν τράπεζαν τοῦ ξενοδόχου, ἐσημειώθη ὑπὸ τὸ ὄνομα, Ἐνρικός Βοῦτλερ, ἀπὸ Ὁκλανδ περιοχῆν τοῦ Σχέληθ, καὶ στραφείς μετὰ ἀδιαφοροῦ ὕφους, ἐτλησάσεν ἵνα ἀναγνώσῃ τὴν εἰδοποίησιν.

— Τζίμ, εἶπεν εἰς τὸν ὑπηρετήν του, μοῦ φαίνεται ὅτι ἀπητήσαμεν ἓνα νέον καθὼς τοῦτον εἰς τὴν Βέρνην, δὲν εἶναι ἀληθές;

— Μάλιστα, κύριε, ἀπήτησεν ὁ Τζίμ, δὲν ἐνθυμοῦμαι ὅμως μετὰ βεβαιότητα διὰ τὸ χέρι.

— Ναί, βέβαια δὲν παρετήρησα, εἶπεν ὁ κύριος ἐπισυνουδεύων τὰς λέξεις του ταύτας μετὰ χάσμημα. Μετὰ ταῦτα διευθυνθεὶς πρὸς τὸν οἰκοδεσπότην, τῷ διεκρίνωσε τὴν ἐπιθυμίαν του δι' ἰδιαιτέρον δωμάτιον, ἐπειδὴ εἶχε νὰ γράψῃ τι κατεπεῖρον.

Ὁ ξενοδόχος ἦτο εἰς ἄκρον ὑπηρετικὸς, καὶ ἓνας σωρὸς περίπου ἑπτὰ μαῦρων, συγκείμενος ἀπὸ νέους καὶ γέροντας, ἀνδρας καὶ γυναῖκας, μεγάλους καὶ μικροὺς, ἐτέθη εἰς μεγάλην κίνησιν καὶ καθὼς πολυάριθμοι πέρδικες θορυβοῦσι, τρέχουσι, καταπατοῦσιν ἢ μία τῆς ἄλλης τοὺς πόδας, καὶ πίπτουσιν ἢ μία ἐπὶ τῆς ἄλλης, τοιοῦτοτρόπως ἔπραττον καὶ οἱ προμνησθέντες ἑπτὰ μαῦροι, ἵνα προετοιμάσωσι τὸ δωμάτιον τοῦ νέου κυρίου, ὅστις ἐν τῷ μεταξὺ αὐτῶν ἐκάθησεν εἰς μίαν καθῆκλαν ἐν τῷ μέσῳ τῆς αἰθούσης καὶ ἤρχετο νὰ συνομιλῇ μετὰ τὸν ἴσταμενον πλησίον του.

Ὁ κύριος Οὐίλσον ἀπὸ τὴν στιγμήν τῆς ἐλεύσεως τοῦ ξένου, τὸν παρετήρη μετὰ δειγμάτια τεταραγμένης καὶ δυσαρέστου περιεργείας. Τῷ ἐφαίνετο ὅτι τὸν ἐγνώριζε καὶ συναπαντήθη μετ' αὐτοῦ εἰς κάποιον μέρος, δὲν ἦτο δυνατόν ὅμως παντάπασιν νὰ ἐνθυμηθῇ ἀκριβῶς, ἀνὰ πᾶσαν στιγμήν, κατ' ἦν ἐβλεπε τὸν νέον κύριον νὰ διμιλῇ, ἢ νὰ κινήται, ἢ νὰ γελᾷ, ἐταράττετο ὅλος, προσήλωνε τὰ ὄμματά του ἐπ' αὐτοῦ, καὶ μετὰ ταῦτα ἐν τῷ ἄμα τὰ κατεβίβαζεν ὁσάκις ἐβλεπε τοὺς ζωηροὺς καὶ μέλανας ὀφθαλμούς του νὰ συναπαντῶνται μετὰ τοὺς ἰδικούς του μετὰ ἀδιαφοροῦ ψυχρότητα. Τέλος μία αἰφνίδιος ἐνθυμῆσις ἔλαμψεν εἰς τὴν γνώμην του καὶ ἀτενίσας τὰ βλέμματά του πρὸς τὸν ξένον μετὰ ἕν ὕφους ἐκστατικὸν καὶ θορυβῶδες, διευθύνθη πρὸς αὐτόν.

— Νομίζω, ὅτι εἴθε ὁ κύριος Οὐίλσον, εἶπε μετὰ τρόπον ὡς ἂν τὸν ἀνεγνώρισεν, ἐκτείνων τὴν χεῖρά του. Σὰς παρακαλῶ νὰ με συγχωρήσῃτε, δὲν ἠδυνήθην νὰ σὰς ἐνθυμηθῶ πρότερον. Βλέπω ὅτι μετὰ ἐνθυμείσθῃ, Κ. Βοῦτλερ, ἀπὸ Ὁκλανδ, περιοχῆν Σχέληθ.

— Ἄ, ναί, ναί, κύριε, εἶπεν ὁ Οὐίλσον ὡς ἂν ἐνυπνιάζετο.

Τὴν στιγμήν ταύτην ἐν μαῦρο παιδί εἰσῆλθεν ἵνα ἀναγγείλῃ ὅτι τὸ δωμάτιον τοῦ κυρίου ἦτο ἕτοιμον.

— Τζίμ, πρόσσεχε τὰ πράγματα, εἶπεν ὁ κύριος μετὰ ἀδιαφορίαν, μετὰ ταῦτα ἀποτανηθεὶς πρὸς τὸν κύριον

Οὐίλσον ἐπρόσθεσεν, ἐπεθύμουν νὰ συνομιλήσω δι' ὀλίγας στιγμάς μετ' ὑμῶν εἰς τὸ δωμάτιόν μου περὶ ὑποθέσεώς σου.

Ὁ κύριος Οὐίλσον τὸν ἠκολούθησεν ὡς ὑπνοβάτης, καὶ εἰσῆλθον ἀμρότεροι εἰς ἐκτεταμένον δωμάτιον, εἰς τὸ ὅποιον εἶχεν ἀναρθῆ κατ' ἐκείνην τὴν στιγμήν ἡ θερμάστρα, καὶ εἰς τὸ ὅποιον εὐρίσκοντο εἰσέτι διάφοροι ὑπηρεταὶ κινούμενοι καθ' ὅλα τὰ μέρη τοῦ δωματίου κάμνοντες τὰς τελειωτικὰς διορθώσεις τῆς προετοιμασίας των.

Ἄφου ἐτελείωσαν τὴν ἐργασίαν των οἱ ὑπηρεταὶ καὶ ἀνεχώρησαν, ὁ νέος κύριος μετὰ ἥρεμον ὕφους ἐκλείπει τὴν ὄραν, καὶ θέσας τὸ κλειδίον εἰς τὴν θήκην του, ἐστράφη μετὰ ἐσταυρωμένας τὰς χεῖράς του καὶ προσήλωσε τὰ βλέμματά του ἐπὶ τοῦ κυρίου Οὐίλσονος.

— Γεώργιε! εἶπεν ὁ κύριος Οὐίλσον.

— Ναί, Γεώργιε, ἀπήτησεν ὁ νέος κύριος.

— Δὲν ἠδυνάμην νὰ τὸ φαντασθῶ!

— Μοῦ φαίνεται ὅτι ὑποκρύπτουμαι πολὺ καλὰ, εἶπεν ὁ νέος κύριος μετὰ ἐν μειδιάμα. Μετὰ ὀλίγον φλοῖον καρδιοῦ, μετέλλαξα τὸ ξανθὸν δέρμα μου εἰς ἕν γλυκὺ μελανωπὸν, καὶ ἔβαφα πρόσσετι τὴν κόμην μου, εἰς τρόπον ὥστε, βλέπεις, δὲν ἀνταποκρίνομαι παντάπασιν μετὰ τὴν εἰδοποίησιν.

— Ὡ Γεώργιε! τοῦτο τὸ παιγνίδι ὅπου παίζεις εἶναι πολὺ ἐπικίνδυνον, δὲν ἤθελα ποτὲ σε συμβουλεύσει εἰς τοῦτο.

— Τὸ κάμνω διὰ τὴν εὐθύνην μου, εἶπεν ὁ Γεώργιος, ἐξακολουθῶν τὸ ὑπερήφανον μειδιάμα του.

Παρατηροῦμεν, ὡς ἐν παρόδῳ, ὅτι ὁ Γεώργιος κατήγετο ἐκ πατρὸς λευκοῦ χρώματος. Ἦ μήτηρ του ἦτο μία ἐξ ἐκεῖνων τῶν ἀτυχῶν γυναικῶν τῆς φυλῆς τῆς, ἧτις, ἕνεκα τῆς ὠραιότητός της ἐπέπρωτο νὰ ἦναι ἡ δούλη τῶν παθῶν τοῦ κυρίου της, καὶ μήτηρ τέκνων, τὰ ὅποια δὲν ἤθελον ἴσως γνωρίσει ποτὲ ἓνα πατέρα.

Ἐξ ἐνὸς τῶν ἐγκριτωτέρων οἰκογενειῶν τῆς Κεντούκας, ἐκλήρονόμησεν ὠραιότατα χαρακτηριστικὰ Εὐρωπαϊοῦ καὶ πνεῦμα ὕψηλόν καὶ ἀκαταδάμαστον. Ἐκ τῆς μητρὸς ἔλαβε μόνον ἐλαφρὸν χρωματισμὸν φαῖν, ἐπισυνουδεύμενον πλουσιοπαρόχως μετὰ δύο μεγάλους καὶ μέλανας ὀφθαλμούς. Ἦ ἐλαφροτάτη ἀλλοίωσις εἰς τὸν χρωματισμὸν τοῦ δέρματος καὶ τῆς κόμης μετέδωκεν εἰς αὐτὸν ἐντελέστατα τὸν Ἰσπανικὸν χαρακτήρα, καὶ ἐπειδὴ τὸ χέριεν τῆς συμπεριφορᾶς του καὶ τὸ εὐγενὲς τῶν τρόπων του ἦσαν δωρήματα φυσικά, ὡς ἐκ τούτου δὲν τοῦ ἀπέβαινε δυσχερὲς τὸ ἐπικίνδυνον μέρος, τὸ ὅποιον ἀνεδέχθη νὰ παραστήσῃ, τὸ τοῦ κυρίου, ὀδοιποροῦντος μετὰ τοῦ ὑπηρετοῦ του.

Ὁ κύριος Οὐίλσον, γέρον ἀγαθῆς φύσεως, ἀλλ' εἰς ἄκρον προφυλακτικὸς καὶ συνετὸς, ἐβάδιζεν ἀπὸ τὴν μίαν γωνίαν εἰς τὴν ἄλλην τοῦ δωματίου, ἀνήσυχος κατὰ τὸν νοῦν καὶ ἀμφιταλαντεύμενος μεταξὺ τῆς ἐπιθυμίας τοῦ νὰ βοηθήσῃ τὸν Γεώργιον καὶ τῆς συγκεχυμένης ιδέας τοῦ νὰ τηρήσῃ τοὺς νόμους καὶ τὴν τάξιν. Οὕτω λοιπὸν, καθὼς περιεφέρετο, ἀπευθύνθη πρὸς τὸν Γεώργιον ὡς ἀκολουθῶς.

— Λοιπὸν, Γεώργιε, στοχάζομαι ὅτι φεύγεις ἐγκαταλείπων τὸν νόμιμον κύριόν σου, τοῦτο δὲν μοῦ

φαίνεται παράξενον, εἰς τὸν αὐτὸν καιρὸν ἕως λυποῦμαι Γεώργιε, καὶ τῶντι λυποῦμαι, καὶ πρέπει νὰ τὸ μαρτυρήσω, διότι τὸ νομίζω καθῆκόν μου.

— Διατὶ λυπεῖσαι, κύριε; ἀπήτησεν ὁ Γεώργιος ἀταράχως.

— Βέβαια λυποῦμαι, διότι σε βλέπω νὰ ἐναντιώνεσαι εἰς τοὺς νόμους τῆς πατρίδος σου.

— Τῆς πατρίδος μου; ἀπήτησεν ὁ Γεώργιος μετὰ ὕφους πλήρεις πικρίας καὶ ἐμφάσεως, ποῖαν ἄλλην πατρίδα ἔχω παρὰ τὸν τάφον, καὶ εἴθε ὁ Ὑψίστος νὰ με ἀναπάσῃ ἐκεῖ ὅσον τάχιστα!

— Ὡ Γεώργιε, ὄχι, ὄχι, δὲν πρέπει αὐτὸς ὁ τρόπος τῆς ἐμιλίας σου εἶναι πολὺ κακὸς καὶ ἐναντίον τῆς Γραφῆς. Γεώργιε, ὁ κύριός σου εἶναι πολὺ σκληρὸς, τοῦτο εἶναι ἀληθές, ἡ διαγωγή του εἶναι ἀξιοκαταφρόνητος. Δὲν δίσχυρίζομαι νὰ τὸν υπερασπισθῶ, ἀλλὰ γνωρίζεις ὅτι ὁ ἄγγελος διέταξε τὴν Ἄγαρ νὰ ἐπιστρέψῃ εἰς τὸν κύριόν της καὶ νὰ προσπέσῃ εἰς συγγνώμην, καὶ ὁ ἀπόστολος ἐπεμφε πάλιν τὸν Ὀνήσιμον εἰς τὸν κύριόν του.

— Μὴ μοῦ ἐξηγήσῃς τὴν γραφὴν κατ' αὐτὸν τὸν τρόπον, κύριε Οὐίλσον, εἶπεν ὁ Γεώργιος μετὰ ἀστράπτον βλέμμα, μὴ! διότι ἡ γυνὴ μου εἶναι Χριστιανὴ, καὶ ἐγὼ ὡσαύτως νομίζω νὰ γίνω, ἐὰν δυνηθῶ νὰ ὑπάγω εἰς κἀνὸν μέρος. Ἀλλὰ νὰ μοῦ ἐξηγήσῃς τὴν Γραφὴν κατ' αὐτὸν τὸν τρόπον, εἰς τοιαύτας περιστάσεις, μετὰ ἐνοχλεῖ πολὺ. Ἐπικαλοῦμαι τὸν Ὑψίστον, καὶ ἐπιθυμῶ νὰ τοῦ περιγράψω τὴν περίστασίν μου, καὶ νὰ τὸν ἐρωτήσω, ἐὰν πράττω κακὰ ζητῶν τὴν ἐλευθερίαν μου.

— Ταῦτα τὰ αἰσθητάματα εἶναι πολὺ φυσικά, Γεώργιε, εἶπεν ὁ καλὸς ἄνθρωπος, φυσῶν τὴν βίνα του. Ναί, εἶναι φυσικά, πλὴν καθῆκόν μου εἶναι νὰ μὴ σοῦ τὰ ὑποστηρίξω. Ναί, παιδί μου, σε βεβαιῶ ὅτι σε λυποῦμαι, εἶσαι εἰς πολὺ κακὴν θέσιν, ἐλευθέρην, καὶ μάλιστα ἐνθὺ ὁ ἀπόστολος λέγει ὅτι: «Ὁ καθεὶς ἀς διαμένῃ εἰς τὴν θέσιν εἰς τὴν ὅποιαν διετάχθη.» Ἦμεῖς ὅλοι πρέπει νὰ καθυποβληθῶμεν εἰς τὰς θελήσεις τῆς Προνοίας, Γεώργιε, δὲν τὸ ἠξέουρες τοῦτο;

Ὁ Γεώργιος ἴστατο μετὰ τὴν κεφαλὴν κλίνουσαν πρὸς τὰ ὀπίσω, τὰς χεῖρας ἐσταυρωμένας ἐπὶ τοῦ εὐρυτάτου στήθους του καὶ ἐν πικρὸν μειδιάμα εἰς τὰ χεῖλη του.

— Θαυμάζω κύριε Οὐίλσον, ἂν ἤρχοντο οἱ Ἰνδοὶ νὰ σε ἀφαρπάσουν, ὡς αἰγμάλωτον, ἀπὸ τὴν σύζυγον καὶ τὰ τέκνα σου, ἵνα σε ἐπασχολήσωσι δι' ὀλίγην τὴν ζωὴν σου εἰς τὸ νὰ σκαλίξῃς τὸν σίτον των ἠθέλες τὸ νομῆσαι καθῆκόν σου, νὰ ὑπομείνης εἰς τὴν κατάστασιν εἰς τὴν ὅποιαν περιέπεσες! Ἐγὼ μάλλον νομίζω, ὅτι τὸν πρῶτον ἵππον τὸν ὅποιον ἠθέλες συναπαντήσῃ, ἠθέλες τὸν νομῆσαι εὐκαιρίαν τινὰ δοθεῖσαν ἀπὸ τὴν Πρόνοιαν, διὰ νὰ ἐλευθερωθῆς.

Ὁ μικρὸς γέρον ἠτένισεν ἀμφοτέρους τοὺς ὀφθαλμούς μετὰ τὴν περιγραφήν τοῦ περιστατικοῦ τούτου, καὶ μολονότι ἦτον ἀσθενὴς ἐπιχειρηματίας, εἶχεν ὅμως τὴν συναίσθησιν, τῆς ὁποίας πολλοὶ τῶν λογικῶν ἐφεροῦνται, τοῦ νὰ σιωπῶσιν, ὅταν δὲν ἔχωσι τί νὰ εἰπωσι.

— Νὰ σοῦ εἰπῶ, Γεώργιε, σὺ καλὰ ἠξέουρες ὅτι ἐγὼ ἐχρημάτισα πάντοτε φίλος σου, καὶ ὅτι σοῦ εἶπα

έπεινα πρὸς ὠφέλειάν σου. Τώρα, μοῦ φαίνεται ὅτι τρέχεις ἕνα φοβερὸν κίνδυνον, καὶ δὲν εἶναι δυνατὸν νὰ τὸν ὑπεκφύγῃς. Ἄν συλληφθῆς, θὰ εἶναι τὸ χειρότερον ἀπ' ὄλα, τότε θὰ σὲ κακομεταχειρισθοῦν, θὰ σὲ μισσοκατώσουν, καὶ τέλος θὰ σὲ πωλήσουν κάτω εἰς τὸν ποταμὸν.

— Κύριε Οὐίλσον, ὄλα ταῦτα τὰ γνωρίζω, εἶπεν ὁ Γεώργιος. Ναί, δὲν ὑπάρχει ἀμφιβολία ὅτι πρὸς κίνδυνον, ἀλλὰ — Ἦνοιξε τὸ φρέμαῦ καὶ εἰδείξε δὺο πιστόλια καὶ μίαν μάχαιραν. Ἰδοῦ! εἶπεν, εἶμαι ἐρωδιασμένος καὶ ἐτοιμος! Ποτὲ δὲν θὰ καταντήσω κάτω εἰς τὸν ποταμὸν. Ὅχι! ἐὰν ὅμως ἔλθω εἰς τοιοῦτον βαθμὸν, θὰ τοὺς ἀναγκάσω νὰ μοῦ δώσουν ἕξ ποδῶν ἐλευθέρων ἔδαφος, τὸ μόνον καὶ τελευταῖον χρέος μου τὸ ὅποιον ὠφεῖλω εἰς Κεντούκη.

— Πῶς, Γεώργιε, τὸ λογικόν σου εἶναι εἰς δυσάρεστον κατάστασιν! λαμβάνει πραγματικῶς ἀπελπιστικὸν χαρακτήρα. Δυσαρεστοῦμαι νὰ σὲ βλέπω νὰ καταπατῆς τοὺς νόμους τῆς πατρίδος σου!

— Τῆς πατρίδος μου πάλιν! κύριε Οὐίλσον, Σὺ ἔχεις πατρίδα, ἀλλ' ἐγὼ ποῖαν πατρίδα ἔχω, ἢ κάθε ἄλλος σὰν καὶ ἄλλοι γεννημένοι ἀπὸ μητέρα δούλην; Ἡμεῖς νόμους ἔχομεν; Ἡμεῖς δὲν τοὺς κάμνομεν, πόσις δὲν τοὺς ἐπιδοκιμάζομεν, ἡμεῖς δὲν ἐνδιαφερόμεθα ὅπως διέδωκε ὅ,τι γίνεταί, γίνεται διὰ νὰ μᾶς καταπατήσουν καὶ καταθλίψουν. Δὲν ἤκουσα ἴσως τὰς ὀμιλίας σας τῆς τετάρτης Ἰουλίου, καὶ δὲν μᾶς περιγράφετε, μίαν φορὰν τὸν χρόνον, ὅτι αἱ Κυβερνήσεις λαμβάνουσι τὴν ἀληθῆ δύναμίν των ἀπὸ τὴν ἐπιδοκιμασίαν ἢ συναίνεσιν τῶν διοικουμένων; Ἔνας ὅστις ἀκούει τὰ τοιαῦτα, νομίζει ὅτι δὲν συλλογίζεται; Δύναται νὰ συνενώσῃ τις τὰ δύο ταῦτα ὁμοῦ, καὶ νὰ ἴδῃ τὸ ἀποδόξαστον;

Τὸ πνεῦμα τοῦ κυρίου Οὐίλσονος δύναται ἀρμόδιως νὰ παραβληθῆ με φορτίον ξύλων. Πραγματικῶς ἠσθάνετο εὐσπλαγχνίαν τινα καὶ συμπάθειαν διὰ τὸν Γεώργιον, καὶ κατείχετο ἀπὸ σκοτεινῶν καὶ ἀμυδρῶν αἰσθημάτων, τὸ ὅποιον τὸν διετάραττεν ἐσωτερικῶς, ἀλλ' ἐνόμιζε καθήκον του νὰ τοῦ ὀμιλήσῃ φρονιμῶς καὶ με πολλὴν τόλμην.

— Γεώργιε, ὀμιλεῖς πολὺ κακὰ. Πρέπει νὰ σοῦ εἰπῶ ὡς φίλος, ὅτι ἤθελεν εἶσθαι καλῆτερον νὰ μὴ περιπλέκεσαι εἰς τοιαύτας ἰδέας, εἶναι κακαί, Γεώργιε, ὀλέθρια, διὰ νέους, οἵτινες εὐρίσκονται εἰς τοιαύτην θέσιν καὶ κατάστασιν, καὶ ὁ κύριος Οὐίλσον ἐκάθησεν ἐπὶ μιᾶς τραπέζης, καὶ ἤρχισε σπασμωδικῶς νὰ δαγκάνῃ τὴν λαβὴν τοῦ ἀλεξίβροχιου του.

— Ἰδοῦ, κύριε Οὐίλσον, εἶπεν ὁ Γεώργιος, καθήσας ἐξεπίτηδες ἀπέναντι του, παρατήρησε με. Δὲν κάθηται ἐνώπιόν σου ἕνας ἄνθρωπος ὅμοιος καθ' ὅλα μ' ἐσένα; Παρατήρησε τὸ πρόσωπόν μου, τὰς χεῖρας μου, τὸ σῶμά μου, ἐπρόσθεσεν ὁ νέος Γεώργιος ἐγερθεὶς ὑπερηφάνως. Καὶ πῶς δὲν εἶμαι ἕνας ἄνθρωπος καθὼς οἰσοδῆποτε ἄλλος; Ἰδοῦ λοιπὸν, κύριε Οὐίλσον, ἀκουσον τί θὰ σοῦ εἰπῶ. Ὁ πατήρ μου ἦτο εἰς τῶν εὐγενῶν τῆς Κεντούκης σας, ὅστις δὲν ἐφρόντισεν ἀρκούντως νὰ μὲ διαφυλάξῃ ἀπὸ τοῦ νὰ πωληθῶ μετὰ τὸν θάνατόν του, ὁμοῦ με τοὺς σκύλους καὶ τοὺς ἵππους του. Εἶδον δευκαλοφανῶς τὴν μητέρα μου, νὰ πωληθῆ εἰς τὴν δημοπρασίαν ὁμοῦ με τὰ

ἑπτὰ τέκνα τῆς, τὰ ὁποῖα ἐν πρὸς ἐν ἐπωλήθησαν ἐνώπιόν τῆς εἰς διαφόρους κυρίους καὶ ἐκ τῶν ὁποίων ἐγὼ ἤμουν ὁ νεώτερος. Προσέπεσεν ἡ τριτάθλιος εἰς τὰ γόνατα τοῦ παλαιῦ κυρίου, ἱκετεύουσα αὐτὸν νὰ τὴν ἀγοράσῃ ὁμοῦ με ἐμὲ, ἵνα ἔχῃ ἐπὶ τέλους πλησίον τῆς ἐν μόνον τέκνον, ἀλλ' αὐτὸς τὴν ὠθησε μακρὰν μετὰ τὸν χονδρὸν ὑπόδημά του. Ναί, τὸν εἶδον νὰ τὴν ὠθήσῃ, καὶ ὅταν ἐδέθη εἰς τὸν τράχηλον τοῦ ἵππου, ἵνα μετακομισθῶ εἰς τὸν τόπον τοῦ κυρίου, τότε ἤκουσα τοὺς τελευταίους θρήνους καὶ τὰς τελευταίας κραυγὰς τῆς.

— Ἐπειτα;

— Ὁ κύριός μου διεπραγματεύθη μεθ' ἐνδὸς καὶ ἠγόρασε τὴν ἡλικιωτέραν ἀδελφὴν μου. Αὕτη ἦτο μία σεβασμῖα καὶ ἀγαθωτάτη νέα, ἀνήκουσα εἰς τὴν ἐκκλησίαν τῶν βαπτιστῶν, ὁμοία εἰς τὴν καλλονὴν μετὰ τὴν μητέρα μου, ἀρίστης ἀνατροφῆς καὶ περιποιητικωτάτων τρόπων. Κατὰ πρῶτον, συνηθισμένη ὑπερβολικὴν εὐχαρίστησιν διὰ τὴν ἀγασράν τῆς, ἀναλογιζόμενος, ὅτι θὰ ἔχω ἕνα φίλον πλησίον μου μετὰ ταῦτα ὅμως ἡ εὐχαρίστησίς μου μετεβλήθη εἰς λύπην, καθότι πλησιάζουσα τὴν θύραν καὶ ἀκούσας τὰς μαστιγώσεις τὰς ὁποίας τῆς ἐδίδον, μοῖ ἐφαίνετο ὅτι ἐδίδοντο εἰς τὴν γεγυμνωμένην καρδίαν μου, πλὴν δὲν ἠδυνάμην τὴν νὰ βροθήσω, καὶ ἡ αἰτία διὰ τὴν ὁποίαν ἐμαστιγόνετο ἦτο, διότι ἤθελε νὰ διὰ γῆ ζωὴν εὐπρεπὴ καὶ Χριστιανικὴν, ἐκείνην δηλαδή τὴν ὁποίαν ἐμποδίζουν οἱ νόμοι σας εἰς νέαν δούλην, καὶ δι' αὐτὴν μόνην τὴν αἰτίαν, ἐπέμφοθη σιδηροδέσμιος ἵνα πωληθῆ εἰς Ὀρλεανς, τοῦτο εἶναι πᾶν ὅτι ἠξέυρω περὶ αὐτῆς. Μετὰ ταῦτα ἠῤῥήσα, ἐπὶ πολλὸν καιρὸν, χωρὶς πατέρα, χωρὶς μητέρα, χωρὶς ἀδελφὴν, χωρὶς ἄλλον τινα ὅστις νὰ ἐφρόντισε δι' ἐμὲ περισσότερον ἀπ' ἕνα σκύλον, δὲν εἶχα ἄλλον σύντροφον παρὰ τὴν μαστιγώσιν, τὰς ἐπιπλήξεις καὶ τὴν πεῖναν. Μίαν φορὰν ἤμουν τόσοσιν πενιασμένος, ὡς ἠναγκάσθη με εὐχαρίστησίν μου νὰ λάβω τὰ κόκκαλα τὰ ὁποῖα ἐῤῥήσαν εἰς τοὺς σκύλους των καὶ ὅταν ἤμουν μικρὸ παιδί καὶ ἔμενα ἔξυπνος νύκτας ὀλοκλήρους φωνάζων, δὲν ἦτο διὰ τὴν πεῖναν, οὔτε διὰ τὴν μαστιγώσιν, ὄχι, κύριε, ἐφώναζα διὰ τὴν μητέρα μου καὶ τὰς ἀδελφὰς μου, ἐφώναζα διότι ἤμουν ἐπὶ τῆς γῆς ἀπομεινωμένος χωρὶς νὰ ἔχω κανένα ὅστις νὰ με ἀγαπᾷ. Δὲν ἐγνώρισα ποτὲ, τί εἶναι ἡ εἰρήνη καὶ ἡ ἀνάπαυσις, δὲν ἤκουσα ποτὲ κανὲν στόμα νὰ προσφέρῃ εἰς ἐμὲ μίαν εὐνοϊκὴν λέξιν ἕως οὗ ἤλθα εἰς τὸ ἐργοστάσιόν σου. Κύριε Οὐίλσον, καὶ τὸ ὁμολογῶ, σὺ με μετεχειρίσθης καλὰ, σὺ με ἐνεθάρρυνες εἰς καλὰ ἔργα, με ἐσυνούλευσας νὰ μάθω νὰ ἀναγινώσκω καὶ νὰ γράφω, ἵνα γίνω κατὶ καὶ ὁ Θεὸς ἠξέυρει πόσον σοῦ εἶμαι εὐγνώμων διὰ τοῦτο. Μετὰ ταῦτα εὗρηκα τὴν σύζυγόν μου, τὴν εἶδες καὶ ἠξέυρεις πόσον εὐμορφῇ εἶναι, καὶ ἐπειδὴ ἐγνώρισα ὅτι με ἀγαποῦσεν, ἀφοῦ τὴν ἐνουμφεύθη ἤμουν τόσοσιν εὐτυχῆς, ὡςτε μὲλις ἠδυνάμην νὰ πιστεύσω ὅτι ἤμουν ζωντανός, ὅσον εἶναι ὅμως εὐμορφῇ ἄλλο τόσοσιν εἶναι καὶ ἀγαθὴ. Ἀλλὰ τί με τοῦτο; Ἐρχεται ὁ κύριός μου, με ἀφαρπάζει ἀπὸ τὴν ἐργασίαν μου. ἀπὸ τοὺς φίλους μου, ἀπὸ τὸ πᾶν καὶ με καταθυβίξει εἰς τὸν βόρβορον! Καὶ διατί; Διότι, λέγει, ἐλησμόνησα πόσος ἤμουν, καὶ ἤθελε νὰ μοῦ δείξῃ ὅτι δὲν ἤμουν παρὰ ἕνας μαῦρος, ἕνας δούλος

Ἐπειτα ἀπ' ὄλα, ἐρχεται μετὰ ἐμοῦ καὶ τῆς συζύγου μου, καὶ μοῦ λέγει: τὴν σύζυγόν σου θὰ τὴν δώσω, καὶ σὺ θέλεις λάβει μίαν ἄλλην, καὶ ὄλα ταῦτα ἐπιτρέπονται καὶ ἐνισχύονται ἀπὸ τοὺς νόμους σας, εἰς τὸ πείσμα καὶ τοῦ Θεοῦ καὶ τῶν ἀνθρώπων. Παρατήρησε, κύριε Οὐίλσον, δὲν εἶναι ἄλλο τι τὸ ὁποῖον νὰ κατεσπάρῃε τόσοσιν τὰς καρδίας καὶ τῆς μητρὸς μου καὶ τῆς ἀδελφῆς μου καὶ τῆς συζύγου μου καὶ ἐμοῦ τοῦ ἰδίου, ὅσον ἡ ἀπεριόριστος ἐξουσία τὴν ὁποίαν δίδουσι οἱ νόμοι σας εἰς τὸν καθένα ἀπὸ τὴν Κεντούκην νὰ πράττῃ ὅ,τι θέλει ἀυθαίρετως, χωρὶς νὰ δύναται τις νὰ τοῦ ἐναντιωθῆ εἰς τὸ παραμικρόν! καὶ εἶναι οὗτοι νόμοι τῆς πατρίδος μου; Ὅχι, κύριε, ὄχι, καθὼς εἶμαι ὑστερημένος πατρός, οὕτως εἶμαι καὶ πατρίδος. Ἀλλὰ πορεύομαι νὰ τὴν ἀποκτήσω, δὲν ἀπαιτῶ ἄλλο τι ἀπὸ τὴν πατρίδα σας, εἰμὴ νὰ μὲ ἀφήσῃ ν' ἀναχωρήσω ἐλευθέρως καὶ ἐν εἰρήνῃ μακρὰν αὐτῆς, καὶ ὅταν φθάσω εἰς τὸν Καναδά, ὅπου οἱ νόμοι θέλουσι με ὑπερασπισθῆ, ἐκεῖνος θέλει εἶσθαι ἡ πατρίς μου καὶ εἰς τοὺς νόμους ἐκείνους θέλω ὑποταχθῆ. Ἐάν τις ὅμως προσπαθῆσῃ νὰ μὲ ἐμποδίσῃ ἀπὸ τοῦτο, ἂς συλλογισθῇ καλὰ, ὅτι εὐρίσκονται εἰς τὸν τελευταῖον βαθμὸν τῆς ἀπελπισίας. Θέλω παλαιὰς πρὸς ὑπεράσπισιν τῆς ἐλευθερίας μου μέχρι τελευταίας πνοῆς. Σὺ εἶπες ὅτι οἱ προπάτορές σου ἐπραξαν οὕτω, ἐὰν λοιπὸν ἦτο ὀρθὸν καὶ δίκαιον δι' αὐτούς, εἶναι καὶ δι' ἐμὲ.

Διαρκούσης ἔλης ταύτης τῆς ὀμιλίας τῆς ὁποίας μέρος μὲν ἐξεφώνησε καθήμενος ἐπὶ τῆς τραπέζης καὶ μέρος περιπατῶν εἰς τὸ δωμάτιον, ἔτρεχον ποταμηδὸν τὰ δάκρυα ἐπισυνωδευόμενα με ἀστράπτουσα ὀφθαλμῶς καὶ ἀπελπιστικὰ κινήματα, τὰ ὁποῖα ἐν συντόμῳ ἐνήργησαν πολλὴ εἰς τὴν καρδίαν τοῦ ἀγαθωτάτου γέροντος πρὸς τὸν ὅποιον ἀπωτείνεται, καὶ ἐκβαλὼν ἐν κίτρινον ρινόμακτρον ἐσφόγγιζε τὸ πρόσωπον με μεγάλην δραστηριότητα.

— Ἀνάθεμά τους ὄλους! ἐπρόσθεσεν αἰφνης. Ἐγὼ τὸ εἶπα πάντοτε ὅτι εἶναι ἐπικατάρατα πράγματα, καὶ μοῦ φαίνεται νὰ μὴ βλασφημῶ. Λοιπὸν πῆγαινε, Γεώργιε, πῆγαινε, ἀλλ' ἔσω προσεκτικὸς, παιδί μου, μὴ φονεύσῃς κανένα, Γεώργιε, ἐκτός, — ὄχι, ὄχι, καλῆτερα κανένα. Ποῦ εἶναι ἡ σύζυγός σου, Γεώργιε; ἐπρόσθεσε, καθὼς ἠγέρθη σπασμωδικῶς καὶ ἤρχισεν νὰ περιπατῆ εἰς τὸ δωμάτιον.

— Ἐφυγε, κύριε, ἔφυγε, μετὰ τὸ παιδί εἰς τὰς ἀγκάλας τῆς, καὶ ὁ Κύριος μόνον γνωρίζει ποῦ ὑπῆγεν. Ἐφυγεν ἀκολουθοῦσα τὸν Ἀρκτικὸν ἀστέρα, καὶ κανεῖς δὲν δύναται νὰ προσδιορίσῃ πότε θὰ συναπαντηθῶ μετ' αὐτῆς.

— Εἶναι δυνατόν; μοῦ προξενεῖ ἐκπληξίν! ἀπὸ τοιαύτην ἀγαθωτάτην οἰκογένειαν.

— Αἱ καλὰ οἰκογένειαι χρεώνονται, καὶ οἱ νόμοι τῆς πατρίδος μας δίδουσι εἰς αὐτὰς τὴν ἄδειαν νὰ ἀφαρπάσωσι τὸ βρέφος ἀπὸ τὸν κόλπον τῆς μητρὸς καὶ νὰ τὸ πωλήσωσι, ἵνα πληρωθῇ τὸ χρέος τοῦ κυρίου του, εἶπεν ὁ Γεώργιος με μεγάλην πικρίαν.

— Καλὰ, καλὰ, εἶπεν ὁ ἐντιμὸς Γέρον, ἐρευγῶν τὴν θήκην του. Νομίζω ἴσως ὅτι δὲν ἀκολουθῶ τὸ λογικόν μου, δὲν θέλω νὰ τὸ ἀκολουθῶ! ἐπρόσθεσεν αἰφνης, λοιπὸν λάβε Γεώργιε, καὶ ἐκβαλὼν μίαν

δεσμίδα χαρτονομισμάτων ἀπὸ τὸ χαρτοφυλάκιόν του, τὴν ἐπρόσθεσεν εἰς τὸν Γεώργιον.

— Ὅχι, ἀγαθώτατε καὶ προσφιλέστατε κύριέ μου! εἶπεν ὁ Γεώργιος, ἔκαμες πολὺ δι' ἐμὲ, καὶ τοῦτο ἴσως σοὶ εἶναι πολὺ ἐπιβαρυντικόν. Ἐγὼ χρήματα ἱκανὰ, καὶ ἐλπίζω νὰ μοῦ ἀρκέσουν διὰ νὰ ὑπάγω ὅπου σκοπεῖω.

— Ὅχι, Γεώργιε, σὲ ὑποχρεῶν νὰ τὰ λάβῃς. Τὰ χρήματα εἶναι μέγα βοήθημα διὰ κάθε μέρος, καὶ δὲν δύνασαι νὰ ἔχῃς πολλὰ ὅταν τὰ ἀποκτᾷς ἐντίμως. Λάβετα, λάβετα τώρα, ἔλα παιδί μου!

— Ναί, τὰ λαμβάνω, κύριε, πλὴν με συμφωνίαν νὰ σοῦ τὰ ἀνταποδώσω ἀκολούθως; εἶπεν ὁ Γεώργιος, λαμβάνων τὰ χαρτονομίσματα.

— Καὶ τώρα, Γεώργιε, διὰ πόσον καιρὸν θὰ ὀδοπορεύσεις κατ' αὐτὸν τὸν τρόπον; ἐλπίζω ὅτι οὔτε διὰ πολλὸν καιρὸν οὔτε πολὺ μακρὰν θὰ ὑπάγεις. Φέρεσαι καλὰ εἰς τὴν ἐξωτερικὴν παῤῥησίαν, ἀλλ' εἶσαι πολὺ τολμηρός. Καὶ τοῦτος ὁ μαῦρος ὅπου ἔχεις μαζύ σου, ποῖος εἶναι;

— Εἶναι ἕνας κάλλιστος νέος, ὅστις εἶχε φύγει διὰ τὸν Καναδά, εἶναι ἤδη περίπου ἕνας χρόνος καὶ ἀκούσας, ἀφοῦ ἐφθασεν ἐκεῖ, ὅτι ὁ κύριός του ὠργισμένος εἰς ἄκρον διὰ τὴν φυγὴν του, ἐμάστιγνε τὴν τριτάθλιον γραίαν μητέρα του, ἐπανῆλθε, διατρέξας τόσοσιν δρόμον διὰ νὰ τὴν παρηγορήσῃ καὶ νὰ προσπαθῆσῃ, εἰ δυνατόν, νὰ τὴν ἐλευθερώσῃ.

— Τὴν ἐλευθέρωσε;

— Ὅχι ἀκόμη, ἐπεριφέρτετο πλησίον εἰς τὸν τόπον, ἀλλὰ δὲν τοῦ παρουσιάσθη ἀκόμη καλὴ εὐκαιρία. Ἐντοσούτω ἐρχεται μαζύ μου ἕως εἰς τὸν Ὄϊον, διὰ νὰ μὲ τοποθετήσῃ εἰς φίλους τινας, οἵτινες τὸν ἐβόηθησαν, καὶ ἔπειτα θὰ ἐπιστρέψῃ ὀπίσω διὰ τὴν μητέρα του.

— Ἐπικίνδυνον, πολὺ επικίνδυνον, εἶπεν ὁ γέρων κύριος.

Ὁ Γεώργιος ἠγέρθη με περιφρονητικὸν μειδίαμα.

Ὁ γέρων κύριος τὸν κατεμέτρησε μετὰ τὸ βλέμμα του ἀπὸ κεφαλῆς μέχρι ποδῶν με εἶδος τι ἀθώου θαυμασμοῦ.

— Γεώργιε κατὶ σὲ μετέλλαξε θαυμασίως. Βαστὰς ὑψωμένην τὴν κεφαλὴν, καὶ ὀμιλεῖς καὶ κινεῖσαι πολὺ διαφορετικὰ, εἶπεν ὁ κύριος Οὐίλσον.

— Ἄ, διότι εἶμαι ἐλεύθερος! εἶπεν ὁ Γεώργιος ὑπερηφάνως. Ναί κύριε, δὲν θέλω προσφέρει πλέον εἰς κανένα, τὴν λέξιν, «κύριέ μου»

— Ἐχε προσοχὴν! Δὲν εἶσαι βέβαιος ἀκόμη, εἶναι ἐνδεχόμενον νὰ σὲ συλλάβουν.

— Ὡ ἂν ἔλθῃ αὕτη ἡ περίστασις, τότε, ὄλοι οἱ ἄνθρωποι εἶναι ἐλεύθεροι καὶ ἴσοι εἰς τὸν τάφον, κύριε Οὐίλσον, εἶπεν ὁ Γεώργιος.

— Εἶμαι ἐντελῶς τεταραγμένος καὶ ἐκκληκτος, εἶπεν ὁ Οὐίλσον, διὰ τὴν τόλμην, τὴν ὁποίαν ἔλαβες νὰ ἔλθῃς εἰς τὸ πλησιέστερον ξενοδοχεῖον.

— Κ. Οὐίλσον, τὸ κίνημα εἶναι τόσοσιν τολμηρὸν, καὶ τὸ ξενοδοχεῖον τόσοσιν πλησίον, ὡςτε δὲν θὰ τὸ ὑποπτευθῶσι ποτὲ, θὰ τρέχουν νὰ μ' εὕρουν εἰς μακρὸ διάστημα, καὶ σὺ ὁ ἴδιος ἀκόμη δὲν ἤθελες δυ-

νηθῆ νὰ μὲ γνωρίσῃς. Ὁ κύριος τοῦ Τζιμ δὲν κατοικεῖ εἰς ταύτην τὴν περιοχὴν, καὶ δὲν εἶναι γνωρισμένος εἰς ταῦτα τὰ μέρη. Ἐκτός τούτου ἡ καταδιώξις του ἐτελείωσε καὶ δὲν κυνηγεῖται τώρα ἀπὸ κανένα· ἐγὼ δὲ, νομίζω ὅτι δὲν ἀνταποκρίνομαι παντάπασιν εἰς τὴν εἰδοποίησιν.

— Ἀλλὰ τὸ σημεῖον εἰς τὴν χεῖρά σου;

Ὁ Γεώργιος ἐκβαλὼν τὸ χειρόκτιόν του, ἔδειξε μίαν νέαν οὐλὴν εἰς τὴν χεῖρά του.

— Ἀυτὴ εἶναι ἡ τελευταία ἐνδείξις τῆς πρὸς ἐμὲ ὑπολήψεως τοῦ κυρίου Χάρης, εἶπε περιφρονητικῶς. Πρὸ δεκαπέντε ἡμερῶν συνέλαβε εἰς τὸν νοῦν του νὰ μὲ κάμῃ τοῦτο, διότι ἐπίστευεν ὅτι ἐπροσπαθοῦσα νὰ φύγω μίαν τῶν ἡμερῶν τί περίεργος σύμπτωσις, δὲν εἶναι ἀληθές; εἶπε θέτων τὸ χειρόκτιόν του πάλιν.

— Σὲ βεβαίω ὅτι τὸ αἷμα μου παγώνει ὁσάκις συλλογίζομαι τὴν διαγωγὴν σου καὶ τοὺς κινδύνους τοὺς ὁποίους τρέχεις! εἶπεν ὁ κύριος Οὐίλσον.

— Καὶ τὸ ἰδικόν μου, σὲ βεβαίω, ἦτο παγωμένον διὰ πολλὰ ἔτη, κύριε Οὐίλσον, τώρα ὅμως εἶναι εἰς τὴν στιγμὴν τοῦ ἀναθρασμοῦ του, εἶπεν ὁ Γεώργιος.

— Λοιπὸν, ἀγαθὲ κύριέ μου, ἐξηκολούθησεν ὁ Γεώργιος μετὰ ὀλίγης στιγμῆς σιωπῆς, εἶδα ὅτι μὲ ἐγνωρίσας, καὶ ἐνόμισα ὁρθὸν νὰ κάμω ταύτην τὴν ὁμιλίαν μετὰ σοῦ, ἵνα μὴ ἀνακαλυφθῶ ἀπὸ τὰ ἐκπληκτικὰ πρὸς ἐμὲ βλέμματά σου. Ἀναχωρῶ αὐριοῦν τὸ πρῶτὸν πολὺ ἐνωρίς, καὶ τὴν νύκτα ἐλπίζω νὰ ἀναπαυθῶ ἀσφαλῶς εἰς Ὀϊόν. Θέλω περιπατεῖ διαρκούσης τῆς ἡμέρας, θέλω διαμείνει εἰς τὰ καλῆτερα ξενοδοχεῖα, θέλω γευματίζει εἰς τὰς τραπέζας μὲ τοὺς κυρίους. Λοιπὸν χάρτε κύριε, καὶ ἂν ἀκούσης ὅτι ἐσυλλήφθην νόμισέ με θανόντα!

Ὁ Γεώργιος ἐγερθεὶς ὀρθίος ὡς βράχος ἐξέτεινε τὴν χεῖρά του μὲ ὕψος ἡγεμονικόν. Ὁ μικρὸς γέροντὴν ἀνταπέδωκε φιλικῶς καὶ ἀπὸ καρδίας, καὶ μετὰ ὀλίγων στιγμῶν συμβουλάς, ἔλαβε τὸ ἀλεξιβρόχιόν του καὶ ἀνεχώρησεν ἀπὸ τὸ δωμάτιον.

Ὁ Γεώργιος ἔμεινε σκεπτικὸς παρατηρῶν τὴν θύραν καθὼς τὴν ἐκλείσεν ὁ Γέροντ. Ἐνας σοχασμὸς φαίνεται ὅτι διεπέρασε τὸν νοῦν του, καὶ ἐν τῷ ἅμα ἐξέτεινε τὸ βῆμά του, καὶ ἀνοίξας τὴν θύραν, ἐφώναξε.

— Κύριε Οὐίλσον, μίαν λέξιν ἀκόμη.

Ὁ γέροντὴν κύριος εἰσῆλθεν ἐκ νέου εἰς τὸ δωμάτιον, καὶ ὁ Γεώργιος καθὼς πρότερον ἔκλεισε τὴν θύραν, καὶ προσήλωσε τὸ βλέμμα του δι' ὀλίγας στιγμὰς εἰς τὸ ἔδαφος ἐν ἀπορίᾳ. Τέλος ἐγειράς τὴν κεφαλὴν του μὲ αἰφνῆδιον κίνημα, εἶπε.

— Κύριε Οὐίλσον, σὺ εἰς ὅλας τὰς πράξεις σου ἐδείχθης εἰς ἐμὲ ἀληθὲς Χριστιανὸς — θέλω τώρα νὰ ζητήσω ἀπ' ἐσὲ μίαν τελευταίαν χριστιανικὴν χάριν.

— Ποία εἶναι αὕτη ἡ χάρις;

— Ὅ,τι εἶπες, κύριε, ἦτο ἀληθές, τρέχω τρομερὸν κίνδυνον.

Δὲν εἶναι ἐπὶ τῆς γῆς ζῶσα ψυχὴ, ἥτις νὰ ἐνδιαφέρεται διὰ τὸν θάνατόν μου, ἐπρόσθεσε βαρυνέων καὶ καταβάλλον μέγαν ἀγῶνα εἰς τὰς ἐκφράσεις του· ὅταν ἀποθάνω, θὰ μὲ ρίψουν καὶ θὰ μὲ ἐνταφιάσουν ὡς ἓνα σκύλον, καὶ κάνεις δὲν θὰ φροντίσει τὴν ἀκόλουθον ἡμέραν περὶ ἐμοῦ, εἰμὴ μόνον ἡ δύστυχος σύζυγός

μου! Ὁ τρισάθλιος ψυχὴ! αὕτη μόνη θέλει λυπηθῆ καὶ ὀρηγήσει, ὅθεν σὲ παρακαλῶ, κύριε Οὐίλσον, νὰ κατορθώσης νὰ τῆς πεμφθῆ τούτη ἡ μικρὴ καρφίτζα. Αὕτη ἡ ἴδια μοῦ τὴν ἔδωκεν ὡς δῶρον τῶν Χριστουγεννῶν! Δόσε τὴν εἰς αὐτὴν καὶ εἰπέ τῆς ὅτι τὴν ἀγαπῶ ὡς τὸ τέλος· ναί, σὲ παρακαλῶ νὰ τὴν δώσης.

— Ναί, μείνε ἡσυχος, δύστυχε! εἶπεν ὁ γέροντὴν κύριος, λαμβάνων τὴν καρφίτζαν μὲ καταβεβρεγμένους ὀφθαλμούς καὶ διακεκομμένην φωνήν.

— Εἰπέ τῆς ἐν πράγμα, εἶπεν ὁ Γεώργιος, ἡ μόνη μου καὶ τελευταία μου ἐπιθυμία εἶναι, ἂν δύναται νὰ ὑπάγῃ εἰς Καναδά, νὰ ὑπάγῃ, χωρὶς νὰ ἐπηρεασθῆ οὔτε ἀπὸ τὴν ἀγαθότητα τῆς κυρίας τῆς, οὔτε ἀπὸ τὴν ἀγάπην τὴν ὁποῖαν δύνατον νὰ ἔχῃ πρὸς τὴν παλαιὰν κατοικίαν τῆς· παρακάλεσέ τὴν ἐκ μέρους μου νὰ μὴ ἐπανέλθῃ ὀπίσω ἐνταῦθα, καθότι πάντοτε τὸ τέλος τῆς δουλείας ἐχρημάτισεν ἡ δύστυχία εἰπέ τῆς ν' ἀναθρέψῃ τὸ τέκνον τῆς ἐλευθέρως, καὶ τότε δὲν θὰ ὑποφέρει καθὼς ἐγὼ. Σὲ παρακαλῶ, κύριε Οὐίλσον, μὴ λησμονήσης νὰ τῆς εἴπῃς ὅλα ταῦτα.

— Ναί, Γεώργιε, θὰ τῆς τὰ εἴπω, ἀλλὰ ἐπιμένω ὅτι δὲν ὀ' ἀποθάνῃς. Ἐχε θάρρος, εἶσαι ἓνας ἱκανώτατος νέος. Ἐναπόθεσ τὰς ἐλπίδας σου εἰς τὸν Κύριον, Γεώργιε. Ἡ καρδιά μου ἐπιθυμεῖ νὰ σὲ ἀκούσω εἰς ἀσφάλειαν, αὕτη εἶναι ἡ μόνη εὐχαριστήσις μου.

— Εἶναι ἓνας Θεὸς εἰς τὸν ὁποῖον δύναται τις νὰ ἐλπίσῃ; εἶπεν ὁ Γεώργιος, διακόψας τὴν ὁμιλίαν τοῦ γέροντος Κυρίου μὲ ὀργίλον καὶ ἀπελπιστικὸν ὕψος. Ὁ! εἶδα πράγματα εἰς ὄλην μου τὴν ζωὴν τὰ ὁποῖα μὲ ἔκαμαν νὰ συναισθανθῶ ὅτι δὲν εἶναι δύνατον νὰ ὑπάρχῃ ἓνας Θεός. Οἱ Χριστιανοὶ ὅμως δὲν γνωρίζουσι πῶς φαίνονται ταῦτα τὰ πράγματα εἰς ἡμᾶς. Διὰ σὰς ὑπάρχει Θεὸς, ἀλλὰ δι' ἡμᾶς ὑπάρχει κανείς;

— Ὁ ὄχι, ὄχι παιδί μου! εἶπεν ὁ γέροντὴν ἐπισυνουδεῶν τὴν ὁμιλίαν του μὲ ἀδιάλειπτον λυγμὸν, μὴ ἔχῃς τοιαῦτα αἰσθήματα. Ὑπάρχει· ὑπάρχει, νέφη καὶ σκότος, ναί; τὸν περιτριγυρίζου, ἀλλ' εὐθύτης, εὐσπλαγχνία, καὶ δικαιοσύνη, εἶναι ἡ κατοικία τοῦ θρόνου του. Ὑπάρχει ἓνας Θεός, Γεώργιε, πίστευσέ το, ἔχε εἰς αὐτὸν τὰς ἐλπίδας σου, καὶ ἔσω βέβαιος ὅτι θέλει σὲ βοηθήσει. Ἐὰν ὄχι εἰς ταύτην τὴν ζωὴν, εἰς τὴν μέλλουσαν ὅμως καὶ τὸ ἐλάχιστον πράγμα θὰ ἔχει τὴν προσήκουσαν θέσιν του.

Ἡ πραγματικὴ εὐσπλαγχνία καὶ καλοκάγαθία τοῦ ἀπλουστάτου γέροντος περιέβαλλε τὰς λέξεις του μὲ στιγμιαίαν σοβαρότητα καὶ μεγαλοπρέπειαν. Ὁ Γεώργιος διέκοψεν ἐν τῷ ἅμα τὸ περὶ τὸ δωμάτιον περιπλανώμενον βῆμά του, καὶ μείνας στιγμὴν τινα σκεπτικὸς, ἐπανέλαβεν ἡσύχως.

— Σὲ ὑπερευχαριστῶ διὰ ταύτας τὰς λέξεις σου, ἀγαθώτατε φίλε μου, καὶ δὲν θέλω τὰς λησμονήσει.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ ΙΒ'.

Ἰδιαιτέρον συμβᾶν νομίμου ἐμπορίου.

Ὁ κύριος Χόλγης καὶ ὁ Θωμᾶς ἐσύροντο μακρὰν μὲ τὴν ἄμαξαν, ἕκαστος ἐξ αὐτῶν καταβεβυθισμένος εἰς τὰς ἰδίας του σκέψεις. Καὶ εἰς τὴν παροῦσαν περίστασιν οἱ διαλογισμοὶ δύο ἀνθρώπων καθημένον

Ο ΦΟΙΝΙΕ εκδίδεται ἄπαξ τοῦ μηνὸς εἰς φυλλάδιον συγκείμενον ἐκ τριῶν τοῦλάχιστον τυπογραφικῶν φύλλων.

Τιμᾶται δὲ διὰ μὲν τοὺς ἐντὸς τῆς Ἑπτανήσου κατ' ἔτος διστ. 2 $\frac{1}{2}$, διὰ δὲ τοὺς ἐκτὸς δραχμ. 17 πληρωτέων ἅμα τῇ παραλαβῇ τοῦ πρώτου φυλλαδίου.

ΑΙ ΣΥΝΔΡΟΜΑΙ ΓΙΝΟΝΤΑΙ

- ΕΝ ΚΕΡΚΥΡΑ, παρὰ τῷ αὐτῷ τυπογραφείῳ.
» ΠΑΕΟΙΣ, παρὰ τῷ Κ. Σ. Ι. Μάστορα.
» ΔΕΥΚΑΔΙ, παρὰ τῷ Κ. Ἀνδρέα Ν. Μεταξῆ.
» ΖΑΚΥΝΘΩ, παρὰ τῷ Κ. Γ. Δ. Κανάλη.
» ΑΘΗΝΑΙΣ, παρὰ τῷ Κ. Σπυρ. Α. Κουτσούρη.
» ΣΜΥΡΝῃ, παρὰ τῷ Κ. Α. Πατρικίῳ.
» ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΥΠΟΛΕΙ, παρὰ τῷ Κ. Α. Βαλλιάνῳ.

Ὁ προμηθεύων δέκα συνδρομὰς θέλει λάβει δωρεὰν δύο ἀντίτυπα τοῦ ἐν τῷ Φοίνικι μεταφραζομένου μυθιστορήματος Ἡ Καλύβη τοῦ Μπάρμπα Θωμᾶ τῆς Κ.^ας Μπήτσερ Στόου τοῦ ὁποίου ἡ ἔκδοσις θέλει συμπληρωθῆ ὅσον οὐπω.

Ὁ ΦΟΙΝΙΕ θέλει ἀναγγέλλει εἰς τὸ ἐξώφυλλον τοῦ τὰ νεοφανῆ συγγράμματα, ὧν ἀντίτυπον ἤθελε σταλῆ παρὰ τῶν συγγραφέων εἰς τοὺς ἐκδότας.

Πίναξ τῶν ἐμπεριεχομένων.

	σελ.
Ἐχθεσις τῆς Ταυρικῆς χερσονήσου	» 224
Λέσχη	» 225
Περὶ τῆς ἀνάγκης δημοσίου ἠθικῆς	» 227
Οἱ Ναῖσταί. Οἱ Ῥοδοσταυρίται	» 228
Ὁ Ναὸς τοῦ Ἁγίου Τάφου	» »
Χαρακτὴρ Καρόλου Β'.	» 230
Ὁ Γαλιλαῖος Γαλιλαίου	» 233
Ἡ ἀλιεῖα τῶν μαργαρίτων	» 234
Χριστιανικὴ κατ' ἑκτασιν Κατήχησις	» 235
Ὁ Οὐάσιγκτων καὶ ἡ μήτηρ του	» 236
Συλλογὴ Λευκαδίων Ἐπιγραφῶν	» »
Γνωμικὰ	» »
ΜΥΘΙΣΤΟΡΗΜΑ. Ἡ Καλύβη τοῦ Μπάρμπα Θωμᾶ, σύγγραμμα τῆς Ἀμερικανίδος Κ. ^α ς Μπήτσερ Στόου (Beecher Stowe)	» 237